

Европейска комисия
Генерална дирекция „Околна среда“

Изготвяне на план за управление на отпадъците

Методологична обяснителна бележка

2012 г.

Съставена от членовете на Консорциума ETAGIW (Експертен екип за оценка и предоставяне на насоки за прилагане на законодателството за отпадъците) на базата на „Изготвяне на план за управление на отпадъците - методологична обяснителна бележка“ от м.май 2003 година на Европейския тематичен център „Управление на ресурсите и отпадъците“

Участващи организации:

Европейска комисия, Генерална дирекция „Околна среда“, Umweltbundesamt GmbH, Виена (АЕЕ) ViPRO GmbH, Мюнхен, Ekotoxikologisches Centrum, Братислава (ЕТС)

СЪДЪРЖАНИЕ

Съкращения	4
1. Въведение	5
1.1 Относно целта на този документ	5
1.2 Защо се нуждаем от планове за управление на отпадъците?.....	7
1.3 Как да отговорим на изискванията на новата РДО?	10
1.4 Структура на един типичен план за управление на отпадъците	11
1.5 Процес на планиране и публични консултации	13
2. Правна уредба	16
2.1 Законодателство за отпадъците	16
2.2 Принципи на ЕС за управлението на отпадъците	21
2.3 Друго относимо законодателство на ЕС	28
3. Общи съображения при съставянето на план за управление на отпадъците... 28	
3.1 Определяне на обхвата на плана.....	29
3.2 Глави за специфични потоци от отпадъци в плана за управление на отпадъците	30
3.3 Участници в процеса на планиране	31
3.4 Оценка на последиците от определени планове и програми върху околната среда ...	36
3.5 Времева рамка за процеса на планиране.....	37
3.6 Отношение спрямо други планове и политики	37
4. Част „Статус”	39
4.1 Количества отпадъци	40
4.2 Транспортиране на отпадъци	47
4.3 Събиране и третиране на отпадъците.....	49
4.4 Организация и финансиране на управлението на отпадъците.....	50
4.5 База за решение и оценка на предишни цели	54
5. Част „Планиране”	56
5.1 Предположения за планиране	57
5.2 Определяне на цели.....	60
5.3 Системата за управление на отпадъците през периода на планиране- план за действие	63
5.4 Критерии за местоположението на съоръженията за третиране на отпадъци	70
5.5 Възможни мерки за осъществяване на определен план за управление на отпадъците	71

5.6 Икономически инструменти и тяхната оценка.....	72
5.7 Обществена осведоменост.....	74
5.8 Обекти за депониране на замърсени отпадъци	77
6. Подробен списък с въпроси, изискващи разглеждане и отговори относно плановете за управление на отпадъците.....	79
7. Минимални до максимални критерии за един добър план за управление на отпадъците.....	84
8. Полезни интернет страници и публикации	92
8.1 Допълнителна информация за ПУО.....	92
8.2 Насоки	93
8.3 Планове и стратегии за национално управление на отпадъците.....	94
8.4 Публикации.....	96
9. Допълнителна информация относно програмите за превенция на отпадъците	99
9.1 Принципи, които следва да бъдат съблюдавани в програмите за превенция на отпадъците	99
10. Речник на техническите термини	104
11. Литература.....	109

Съкращения

БОО	биоразградими общински отпадъци
ОСРР	отпадъци от строителни и разрушителни работи
ОВОС	оценка на въздействието върху околната среда
УЕД	управление на електронни данни
ИУПС	излезли от употреба превозни средства
ЕУСО	екологично управление и схема за одит
ЕС	Европейски съюз
ЕСОДУО	Европейска система за обмен на данни за уведомяване относно отпадъците
ЗИБ	зелена инициатива за бизнеса
ПЗЗП	публично закупуване на зелени продукти, зелени обществени поръчки
ИПР	интегрирано планиране на ресурсите
АЖЦ	анализ на жизнения цикъл
МБТ	механично-биологично третиране
АПМ	анализ на потока от материали
ДЧ	държава членка
КБТО	комунално-битови твърди отпадъци
ПСА	процедура за структуриран анализ
МСП	малки и средни предприятия
ТУС	таблица за управление на сценарии
ОЕЕО	отпадъци от електрическо и електронно оборудване
РДО	Рамкова директива относно отпадъците (2008/98/ЕО)
ПУО	План за управление на отпадъците
РПО	Регламент относно превоза на отпадъците

Освен ако е указано друго, термините, използвани в тази Обяснителна бележка, са съобразени с определенията, дадени в Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците.

1. Въведение

1.1 Относно целта на този документ

Законодателството на ЕС изисква от компетентния орган на всяка държава членка да съставя един или повече планове за управление на отпадъците в съответствие с относимите директиви на ЕС. Отговорност на всяка отделна държава членка е да прилага принципите на тези директиви при въвеждането на национална система за управление на отпадъците. По този начин планирането на управлението на отпадъците се е превърнало в постоянен елемент от усилията за публично планиране във всички държави членки на ЕС.

Тази Обяснителна бележка служи за оказване на съдействие при планирането на управлението на отпадъците и за способстване разработването на по-кохерентни и целесъобразни практики на планиране във всички държави членки на ЕС в съответствие с изискванията на относимото законодателство на Европейския съюз.

Рамковата директива относно отпадъците 2008/98/ЕО указва настоящия обхват и съдържание на задълженията за планиране на управлението на отпадъците. Поради това, Обяснителната бележка, издадена през май 2003 г. (връзка) се нуждаеше от съответната адаптация. Развитието на събитията в европейската политика по отпадъците и законодателството след 2003 г. трябваше да бъде взето предвид. Трябваше да се добавят насоки за превантивните програми за отпадъците.

Тази Обяснителна бележка е насочена главно към компетентните органи, отговарящи за изготвянето на планове за управление на отпадъците, т.е., националните администрации и агенции за опазване на околната среда и местните и регионални органи. Ясно е обаче, че основният фокус при планирането на управлението на отпадъците се различава между националното и местните/ регионални равнища и това следва да бъде отчетено, когато се разглежда настоящия документ.

Освен това, няколко страни играят роля в процеса на планиране: политиците, административния персонал и лицата, заети с планирането, изпълнителите, различни публични организации, принципно заинтересованите страни, както и широката общественост. Всяка от тези групи може да се интересува конкретно от определени части на настоящия документ.

Предоставените насоки са принципно приложими и могат да бъдат използвани при съставяне, както на национални планове за управление на отпадъците в държавите членки на ЕС, така и на местни планове за управление за определена община или регион в конкретна държава. Съставянето на обяснителна бележка с подобен широк обхват не е лесна задача. Ето защо, много раздели включват

обозначаване на административното ниво, за което са приложими посочените условия. Националните изисквания за плановете за регионално/ местно управление на отпадъците не са включени в документа, но нуждата подобни изисквания да бъдат отчетени е взета предвид.

Първоначално обяснителната бележка е изготвена от Европейския тематичен център „Управление на ресурсите и отпадъците“ и впоследствие е прегледана и актуализирана, за да се приведе в съответствие с настоящата Рамкова директива относно отпадъците от партньорите в Консорциума ETAGIW¹ (а именно, Umweltbundesamt GmbH (АЕЕ), BiPRO GmbH Мюнхен и Ekotoxikologische Centrum Братислава (ЕТС)) за инициативата на Европейската комисия. Като такава Обяснителната бележка не трябва да бъде разглеждана като представляваща каквито и да са официални гледища на Комисията или налагаща или предлагаща каквито и да са процедурни изисквания.

Структура

Обяснителната бележка съдържа преглед на цялостните политики и принципи, приложими спрямо планирането в сферата на управлението на отпадъците в ЕС, включително превенцията на отпадъците. Това включва преглед на действащото законодателство, като в някои области са потребни практически методи за изпълване с конкретно съдържание на рамката, въведена от ЕС и различните държави членки за съдържанието на плановете за управление. Освен това, рамката – или модела от типа „стъпка по стъпка” - е представен като източник на идеи за съставяне на индивидуален план за управление на отпадъците.

Целият текст съдържа карета с примери на плановете за управление на отпадъците или други насоки, както и връзки към съответната информация, която може да бъде полезна при съставянето на план за управление на отпадъците. Освен това, Глави 3, 4 и 5 включват контролен списък с относими точки, който следва да бъде взет под внимание в процеса на планиране.

Този документ се отнася изключително за съставянето на плановете за управление на отпадъците. Що се отнася до програмите за превенция на отпадъците, можете да откриете насоки в Наръчника за превенция на отпадъците за държавите членки на ЕС: Насоки относно програми за превенция на отпадъците, допълващи преразгледаната рамкова директива, достъпни от Интернет страницата на Европейската комисия:

<http://ec.europa.eu/environment/отпадъци/prevention/quidelines.htm>.

За допълнително съдействие, в края на документа е представен списък с ключови препратки, включващ Интернет страници, които могат да бъдат от полза.

¹ Експертен екип за оценка и предоставяне на насоки относно прилагането на законодателството за отпадъците.

1.2 Защо се нуждаем от планове за управление на отпадъците?

Плановете за управление на отпадъците играят ключова роля за постигане на устойчиво управление на отпадъците, което е съобразено с законодателството на ЕС относно отпадъците. Тяхната главна цел е да бъде представен общ преглед на всички генерирани отпадъци (включително, чрез внос, и по конкретни потоци от отпадъци) и опции за третиране на тези отпадъци. Плановете ще осигурят рамка за следното:

- **Съответствие с политиката по отпадъците и постигане на целите:**

Плановете за управление на отпадъците, както националните, така и местните/регионалните, представляват важни инструменти, допринасящи за въвеждането и реализирането на политиките и целите, определени в сферата на управлението на отпадъците на национално равнище и на равнището на Европейския съюз. Плановете за управление на отпадъците трябва да покриват цялата географска територия на държавите членки (ДЧ). В случай на няколко нива на планиране или паралелно планиране, плановете за управление на отпадъците трябва да бъдат координирани - това е необходимо, за да се гарантира, че изискванията на директивите за отпадъците, които са насочени към ДЧ (а не към регионите) се изпълняват от всяка държава. Добра практика е регионалните планове да бъдат одобрявани от централното правителство.

- **Инвентаризация на отпадъците и капацитет за тяхното управление:**

Плановете за управление на отпадъците предоставят общ преглед на количествата и потоците отпадъци от различни източници и количествата, които трябва да бъдат управлявани. Освен това, те допринасят да се гарантира, че капацитетът и естеството на събирането, разделянето и системите за третиране, включително рециклиране, други методи за оползотворяване и депониране, както и износа и вноса на отпадъци, отговарят на вида и количеството отпадъци, които следва да бъдат управлявани.

Един план за управление на отпадъците трябва да покрива всички съответни потоци от отпадъци, тяхното генериране, третиране и транспортиране, [вж. Глави 4.1 и 4.3]

Статусът на съществуващата система за управление на отпадъците трябва да бъде описан подробно, [вж. Глава 4.2]

- **Общ преглед на потребностите и бъдещото развитие на ситуацията:**

Плановете за управление на отпадъците трябва да съдържат прогнози за бъдещите потоци отпадъци и за вноса и износа на отпадъци, както и за свързаните с това потребности от нови системи за събиране и инсталации за оползотворяване и депониране. Това включва планиране на капацитета на инсталациите за оползотворяване и депониране и достатъчна информация за

критериите за разполагането на заводите за третиране. За да се оцени бъдещата значимост на определен поток от отпадъци, трябва да се направи оценка на еволюцията на неговото количество, [вж. Глава 5.1]. Планирането на системите за събиране и капацитета за третиране на отпадъци трябва да се базира на изчерпателна прогнозна оценка на бъдещите потребности, [вж. Глава 5.3]. Планът за управление на отпадъците трябва да съдържа или конкретен списък с обекти, подходящи за инсталации за третиране на отпадъци или критерии за идентификация на обектите, [вж. Глава 5.4]

- **Общ преглед на управлението на отпадъци от опаковки**

Дискутират се изискванията за превенция и повторна употреба на опаковките и отпадъците от опаковки (Директива 94/62/ЕО относно опаковките и отпадъците от опаковки, членове 14, 4 и 5) и мерките, които са взети/ необходими, за да се гарантира, че целите за повторна употреба/ рециклиране/ оползотворяване за опаковките и опаковането на отпадъци ще бъдат постигнати, [вж. Глава 3.2]

- **Общ преглед на управлението на биоразградимите отпадъци:**

Дискутират се стратегиите и мерките, взети за постигане намаляването на биоразградимите отпадъци, изпращани към сметищата (Директива относно депонирането на отпадъци, член 5) и достигане на зададените цели.

Глава 3.2 разглежда допълненията към плана за управление на отпадъците за специфичните потоци от отпадъци.

- **Информация за общото управление на политиките и технологичните мерки за отпадъците:**

Плановете трябва да описват политиките за управление на отпадъците, които целят да бъде постигнато съответствие с йерархията на отпадъците и непрекъснатото подобряване на управлението на отпадъците.

Това ще включва всякакви специални процедури за отработени масла, опасни отпадъци или потоци от отпадъци, регулирани от специално законодателство на ЕС.

Описание на общото управление на политиките за отпадъците и конкретните потоци отпадъци може да се разгледа в Глава 2.2. Допълнителна информация за политическите инструменти е представена в Глава 5.3.

Освен това, ПУО могат да обсъждат и уреждат следните аспекти:

- **Общ преглед на организацията за управление на отпадъците:**

Организационното управление на аспектите, свързани с отпадъците, включително разпределяне на отговорността между публичните и частните актьори, [вж. Глава 4.4]

- **Оценка на политиките по отпадъците:**

Оценка на специфичните политически инструменти, свързани с отпадъците, с подчертан фокус върху икономическите инструменти, [вж. Глава 5.6]

- **Осведомителни кампании /предоставяне на информация:**

Използване на осведомителни кампании и предоставяне на информация, насочена към обществеността или към конкретна група потребители, [вж. Глава 5.7]

- **Замърсени обекти за депониране на отпадъци:**

Списък с исторически замърсени обекти за депониране на отпадъци и мерки за тяхната рехабилитация, [вж. Глава 5.8]

- **Общ преглед на икономическите и инвестиционни изисквания:**

ПУО предвиждат деклариране на финансовите изисквания за работа на схемите за събиране, третиране на отпадъци, и др. На тази база могат да бъдат определени потребностите от бъдещи инвестиции в планове за третиране на отпадъци.

- **Програми за превенция на отпадъците (ППО):**

ППО ще станат задължителни за държавите членки на ЕС до края на 2013 година. Те могат да бъдат интегрирани в плановете за управление на отпадъци или други програми за политиката по околната среда, или могат да бъдат обособени като самостоятелни програми.

ППО трябва да описват като минимум целите за превенция на отпадъците и съществуващите превантивни мерки, посочвайки до каква степен тези цели и мерки са насочени към отделянето на икономическия растеж от въздействията върху околната среда вследствие на генерирането на отпадъци, и указвайки показатели за сравнение за приетите превантивни мерки за отпадъците. Те трябва да оценяват полезността на примерите за мерки, посочени в приложение IV към РДО или други подходящи мерки.

Ефективното управление на отпадъците обикновено изисква участието и сътрудничеството на няколко ангажирани страни/ органи и кохерентното планиране помага за избягването на ненужно дублиране на усилия и следователно е от полза за всички участници в хода на тяхната съвместна работа.

Нарастващата сложност на въпросите, свързани с управлението на отпадъците и стандартите, определени от директивите на ЕС предполагат по-стриктни изисквания по отношение на пригодността на инсталациите за третиране. В много случаи това означава по-големи и по-комплексни съоръжения за третиране на отпадъци, което предполага сътрудничеството на няколко регионални звена за изграждане и експлоатация на съоръженията. За да се усетят положителните резултати от една мащабна дейност, покриваща по-широк регион, услугата се предлага или от междуобщински звена или от частни предприятия. Това има смисъл особено при методите за третиране на потоци от отпадъци или отпадъци, изискващи скъпоструващо, мащабно оборудване, напр., инсталации за изгаряне.

1.3 Как да отговорим на изискванията на новата РДО?

РДО не уточнява колко най-брой планове трябва да бъдат съставени от определена ДЧ, или на кое административно ниво. Всяка ДЧ обаче, трябва да се погрижи нейните планове да покриват цялата географска територия на държавата и управлението на отпадъците в държавата да бъде съобразено със закона. За да се постигне съответствие с тези изисквания е важно компетентните органи да съгласуват всички аспекти, засягащи времевите разчети, компетентните регионални или местни органи, географското покритие, обхват, периодите за преразглеждане и процедурите за преглед, съгласуването с други ДЧ, ангажирането на заинтересованите страни и обществеността, както е указано в различни членове от ДО (и по-специално член 28).

Подобни аспекти трябва да бъдат отразени в съответните глави от един национален план или национален документ с насоки, който да може да бъде използван като ръководство за регионалното и местно планиране на управлението.

Спазването на структурата на член 28 от РДО може да улесни съставянето на съобразен с изискванията ПУО.

Контролен списък за съставянето на перфектен и отговарящ на изискванията план за управление на отпадъците е представен в Глава 7 от този документ (подробен списък с въпроси и разпоредби). Освен това, тази Обяснителна бележка съдържа списък на критериите – от минималните до максималните – за един ПУО, съобразен с изискванията на законодателството на ЕС, който да може да се използва като модел за работа при съставянето на проектопланове.

Съставянето или преразглеждането на един план за управление на отпадъците на базата на изискванията на член 28 от РДО е предизвикателна задача. За да се изготви един практичен и лесен за четене ПУО, е препоръчително неговото съдържание да бъде възможно най-кратко и прецизно.

Освен това, в началото на плана за управление на отпадъците следва да бъде включена обобщаваща глава, която да очертава основното съдържание на частта „Статус“, както и на частта „Планиране“.

Насоки за различните аспекти от планирането на управлението на отпадъците съгласно новата РДО могат да се открият с следните глави от настоящата Обяснителна бележка:

- 1 Относими потоци отпадъци, тяхното генериране, третиране и транспортиране. [Глави 4.1 и 4.3]
- 2 Допълнителни глави за специфични потоци отпадъци (напр., опаковки, биологични отпадъци) [Глава 3.2]
- 3 Статусът на съществуващата система за управление на отпадъците [Глава 4.2]
- 4 Информация за бъдещата значимост на определен поток отпадъци и еволюцията на неговото количество [Глава 5.1]
- 5 Планиране на системи за събиране и капацитет за третиране на отпадъци [Глава 5.3]
- 6 Информация за конкретното изброяване на обекти, подходящи за инсталации за третиране или критерии за идентификация на обекти [Глава 5.4]
- 7 Описание на политиките за общо управление на отпадъците и специфичните потоци отпадъци [Глава 2.2.]. Допълнителна информация за политическите инструменти е представена в Глава 5.3.
- 8 Информация за начина, по който се описват организационните аспекти на управлението на отпадъците [Глава 4.4].
- 9 Икономически инструменти и тяхната оценка [Глава 5.6].
- 10 Информация за кампаниите за публично осведомяване [Глава 5.7.]
- 11 Информация по темата за замърсените обекти за депониране на отпадъци [Глава 5.8].

1.4 Структура на един типичен план за управление на отпадъците

Няма строго фиксиран модел за това как да се структурира един план за управление на отпадъците. Може обаче да бъде целесъобразно планът да бъде структуриран като включващ *част, посветена на настоящия статус* и *част, посветена на планирането* като ключови елементи и да е разглежда други аспекти от рода на политиките за управление, управление на опаковането на отпадъците и всякакви незадължителни елементи в съответствие с правните изисквания.

РДО излага основните изисквания за съдържанието на плана за управление на отпадъците. Освен това, редица други директиви на ЕС указват елементите на планирането, които трябва да бъдат включени в плана. Европейската законодателна база се обсъжда в по-големи подробности в Глава 2.

Един национален план за управление на отпадъците често ще бъде от стратегическо естество, набелязвайки определени цели, докато регионалните или местни планове ще бъдат по-скоро ориентирани към действията и тяхното осъществяване - оперативни планове с подробни описания на настоящите системи за събиране, инсталации за третиране и др.

Националните планове за управление на отпадъците и/ или регионалните/ местни планове обаче, могат да съдържат мерки с по-широк обхват в зависимост от националното законодателство и политиката по отпадъците, приложима на регионално или местно равнище.

В каре 1-1 е показан пример за възможните елементи на един план за управление на отпадъците. Трябва да се отбележи, че планът за управление на отпадъците може да бъде структуриран и по други начини.

Каре 1-1: Елементи на плана за управление на отпадъците

Справочна информация

- 1 Цялостна проблематика по отпадъците в определена територия.
- 2 Законодателство на ЕС.
- 3 Национално законодателство
- 4 Описание на националната политика по отпадъците и преобладаващи принципи, свързани с т. 1 по-горе, в съответствие с йерархията на отпадъците.
- 5 Описание на целите, определени за специфични области.
- 6 Данни от консултативния процес.

Част „Статус”

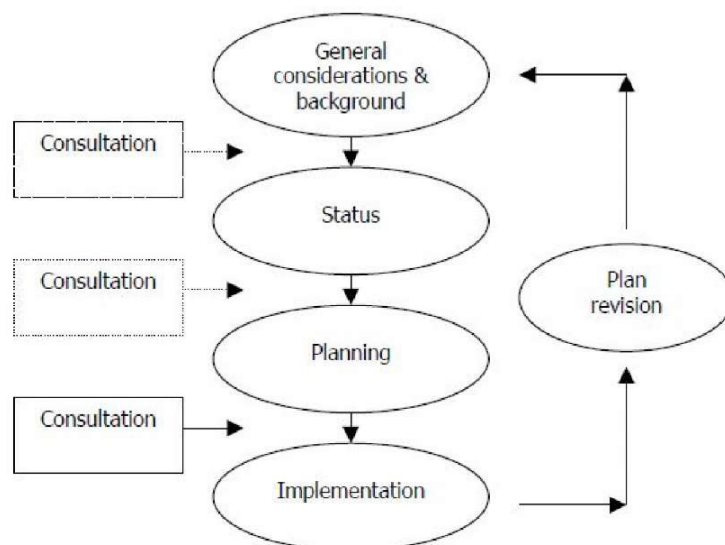
- 1 Количества отпадъци, напр.:
 - а) потоци от отпадъци;
 - б) източници на отпадъци;
 - в) варианти за управление на отпадъците.
- 2 Събиране на отпадъците и третиране съгласно горното.
- 3 Транспортиране на отпадъците
- 4 Организация и финансиране;
- 5 Оценка на предишни цели

Част „Планиране”

1. Предположения във връзка с планирането
2. Прогноза относно генерирането на отпадъци, обща и по потоци от отпадъци.
3. Определяне на цели за прогнозни:
 - а) Потоци от отпадъци;
 - б) Източници на отпадъци;
 - в) Варианти за управление на отпадъците
4. План за действие, включително мерки за постигане на целите:
 - а) Системи за събиране;
 - б) Съоръжения за управление на отпадъците;
 - в) Отговорности;
 - в) Икономика и финансиране.

1.5 Процес на планиране и публични консултации

Процесът на планиране на управлението на отпадъците протича в цикли, т.е., по принцип представлява непрекъснат процес, в рамките на който планът или стратегията се преразглежда през регулярни интервали от време. Процесът може да бъде разбит на шест фази: общи съображения, част „статус”, част „планиране”, консултативен процес, реализация и преразглеждане на плана. Процесът на планиране е представен във фигура 1-1.

	Общи съображения и справочна информация	
Консултация	Статус	
Консултация	Планиране	Преразглеждане на плана
Консултация	Реализация	

Фигура 1-1: Процес на планиране

Общи съображения и справочна информация

Като опорна точка се взема решение за съставяне на план за управление на отпадъците и се събират всички предположения. През тази фаза се определя процесът на планиране и се изясняват всякакви други граници на обхвата на планиране. Важен въпрос тук е публичното участие, кой трябва да бъде ангажиран в процеса на планиране и по какъв начин? Излагат се времевите рамки и работните планове за изготвяне на ПУО. Освен това се взема предвид и отношението спрямо други планове, например, териториално и енергийно планиране. Общите съображения са представени в Глава 3 от този документ.

Частта от плана за управление на отпадъците, съдържаща справочна информация включва съображения, свързани с принципите на ЕС за управление на отпадъците, както и настоящите и очакваните директиви на ЕС. Правната уредба на ЕС е представена в Глава 2.

Статус

През тази фаза се събират и анализират всички данни и информация за настоящата ситуация в областта на управлението на отпадъците. След това

настоящата система за управление на отпадъците се оценява, т.е., идентифицират се проблемите, свързани с настоящата система, както и техните възможни решения. Въпросите, на които трябва да се отговори през тази фаза са: настоящата система съобразена ли е с целите, които са определени и могат да се очакват в бъдеще (например, на ниво ЕС) и ако това не е така, как може да се подобри системата? Частта „Статус” е представена в Глава 4.

Планиране

Частта „Планиране” е изготвена на базата на изискванията на ЕС и на националното законодателство, на частта „Статус” и на съответните предположения във връзка с прогнозирането на ситуацията в бъдеще. Определянето на политическите цели представлява централен елемент, напр., за приоритетните потоци от отпадъци или за третирането на отпадъци и за разработването на показатели за проверка на това дали целите са достигнати. Друг централен елемент е да се оцени как тези цели могат да бъдат постигнати по най-ефективния начин.

За тази цел е относим изборът на мерки и инструменти за осъществяване на плана или стратегията. Частта „Планиране” е представена в Глава 5.

Консултативен процес

Обществеността трябва да има думата относно всякаква бъдеща система за управление на отпадъците и фазата на консултации следва да бъде включена в процеса на планиране преди приемането на окончателния план за управление на отпадъците и свързаните с него инициативи.

Консултациите с обществеността могат да бъдат осъществени на различни етапи в процеса на планиране, например, като начално заседание преди разработването на частта „Статус”, позволяващо на компетентния орган да получава идеи и входящи данни от избрани заинтересовани страни или от широката общественост. Като алтернатива, консултациите могат да бъдат насрочени преди започването на частта "Планиране", когато бъдат идентифицирани проблемите и възможните решения.

При подготовката на национален план за управление на отпадъците обаче, на практика обществеността често е ангажирана в кръг от консултации след като бъде изработен първия проектоплан. Кръгът от консултации може да бъде много ограничен - проектопланът се изпраща за писмени коментари до избрани заинтересовани страни (политически партии, индустриални организации в сектора на управлението на отпадъците, потребителски организации и организации за опазване на околната среда, НПО и др.)

Изготвянето на регионален/местен план за управление на отпадъците често включва по-разширена фаза на консултации, например с публични срещи, разпространяване на информационни брошури и информация за плана по

Интернет. Публичната консултация и участниците в процеса на планиране са представени в Глава 3.2.

Реализация

След приемането на плана за управление на отпадъците, неговите ориентири се въвеждат чрез законодателството и регулирането, чрез преговори с индустрията, или чрез предоставяне на информация на широката общественост. Реализацията на плана/ стратегията за управление на отпадъците не се разглежда по-подробно в тази Обяснителна бележка.

Преразглеждане на плана

Доста преди насроченото приключване на периода на планиране се предприемат инициативи за преразглеждане на плана. В началото на новия период на планиране се повтаря процеса, представен във Фигура 1-1.

Първоначално се събират всички предположения и подробно се анализират резултатите от предишните планове по време на изготвянето на нов доклад за настоящия статус. Специалните въпроси, които представляват интерес включват: кои цели са постигнати? Кои дейности не са осъществени или не са имали желаните ефекти? Някои от инициативите оказали ли са неочаквано въздействие върху други сектори?

На базата на новия доклад за настоящия статус и на евентуални нови политически цели или други изисквания, например, на равнището на ЕС, се изготвя следващия по ред план за управление на отпадъците.

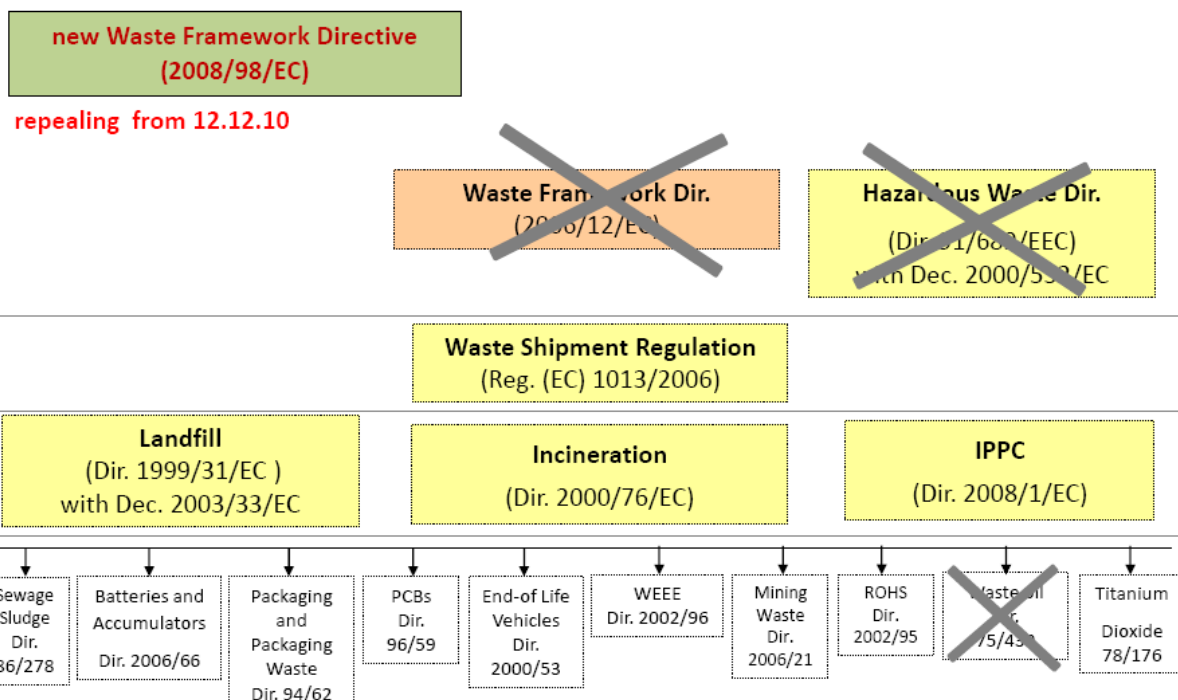
Преразглеждането на плана не се обсъжда по-подробно в тази Обяснителна бележка.

2. Правна уредба

Европейската правна уредба по отношение на планирането на управлението на отпадъците е представена в настоящата Глава. Това представяне се фокусира на първо място върху директивите, които определят задължението за планиране (Директивата относно отпадъците и Директивата относно опаковките и отпадъците от опаковки). След това се представят някои възможни елементи, които могат да бъдат включени в плана за управление на отпадъците.

2.1 Законодателство за отпадъците

Във фигура 2-1 по-долу е представен неизключителен списък на правните документи относно отпадъците, които понастоящем са валидни в ЕС.

Нова Рамкова директива относно отпадъците (2008/98/EO), отменяща считано от 12.12.2010 г:		
Рамкова директива относно отпадъците (2008/12/EO)		Директива относно опасните отпадъци (31/689EIO) е Решение 2000/539/EO
Регламент относно превози на отпадъци (Регламент (EO) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 година относно превози на отпадъци)		
Депониране (Директива 1999/31/EO) Решение 2003/33/EO	Изгаряне (Директива 2000/76/EO)	Международна конвенция по растителна защита (Директива 2008/1/EO)
Канализационен шлам Директива 86/278	Батерии и акумулатори Директива 2006/66	Опаковки и отпадъци от опаковки Директива 94/62
ПХБ Директива 96/59	Излезли от употреба превозни средства Директива 2000/53	ОЕЕО Директива 2002/96
Минни отпадъци Директива 2006/21	Ограничение на употребата на определени опасни вещества Директива 2002/95	Отработени масла Директива 75/439
Титаниев диоксид 78/176		

Фигура 2-1: Систематичен преглед на законодателството на ЕС за управлението на отпадъците

Правните документи могат да бъдат разделени на четири групи, като Директивата за отпадъците (2008/98/EO) съставлява цялостната регулаторна рамка на ЕС.

Директива 2008/98/ЕО излага фундаменталните определения, основните принципи и цялостните стратегически цели и определя изискванията за всички видове отпадъци, освен ако те се регулират специално от други директиви.

Редица други директиви регулират специфичните потоци от отпадъци, например, отпадъци от титаниев диоксид, опаковки и отпадъци от опаковки, полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили (ПХТ), отпадъчни батерии и акумулатори, канализационен шлам, излезли от употреба превозни средства (ИУПС), отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ТОЗ (трайни органични замърсители).

Една последна група от директиви регулира операциите по третиране на отпадъците: изгаряне съвместно изгаряне на отпадъци и депониране на отпадъци чрез заравяне.

Специален вид разрешение се изисква за определени операции по управление на отпадъците съгласно Директива 2008/1/ЕО за превенция и контрол на интегрираното замърсяване (Директива ИРРС²) (имайте предвид, че тя скоро ще бъде заменена от нова Директива на ЕС за промишлените емисии).

Регламент (ЕО) № 1013/2006 покрива трансграничните превози на отпадъци.

Рамкова директива относно отпадъците

Задължението на държавите членки за създаване на план за управление на отпадъците е указано в Директива 2008/98/ЕО от 19 ноември 2008 г. за отпадъците, отменяща определени Директиви.

РДО е приложима спрямо всяко вещество или предмет, които са изхвърлени от своя притежател, или които техният притежател възнамерява или се изисква да изхвърли (вж. определението в член 3, т. 1). Тя не е приложима обаче спрямо газообразните и течни отпадъци или спрямо определени категории отпадъци (например, радиоактивни отпадъци) и други групи отпадъци, спрямо които е приложимо конкретно законодателство на ЕС, до степента, до която те са покривани от това законодателство (отпадъци от миннодобивни индустрии, животински трупове и селскостопански отпадъци, отпадни води) (член 2).

Основният предмет на РДО е представен в член 1, а именно, мерките, насочени към опазването на околната среда и човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на неблагоприятните въздействия от генерирането и управлението на отпадъците и чрез намаляване на цялостните въздействия от използването на ресурсите и подобряване ефикасността на подобни използване.

² [Директива за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването (ИРРС - Integrated Pollution Prevention and Control) – бел.пр.]

Съгласно член 13, държавите членки трябва да предприемат необходимите мерки за да гарантират, че управлението на отпадъците се изпълнява без да застрашава човешкото здраве, без да уврежда околната среда, и по-специално:

- Без риск за водите, въздуха, почвите, растенията или животните;
- Без да причинява смущения от шум или миризми; и
- Без да засяга по неблагоприятен начин околната извънградска местност или местоположения, представляващи специален интерес.

Други ключови цели на РДО са изложени в член 4 (йерархия на отпадъците) с последващи разпоредби за превенция на отпадъците (член 9) и за повторната употреба, оползотворяване и рециклиране (членове 10 и 11), и изискванията за депониране на отпадъци (член 12).

Освен това, държавите членки трябва да прилагат принципите за самодостатъчност и близост до гражданите (член 16) и да се погрижат, в съответствие с принципа „замърсителят плаща”, разходите за управлението на отпадъците да бъдат понесени от първоначалния производител на отпадъците или от настоящия или предишните им притежатели (член 14).

Съгласно член 28 компетентните органи на държавите членки следва да създадат план за управление на отпадъците, който е свързан по-специално със следните елементи, които задължително трябва да бъдат уреждани във всеки план за управление на отпадъците:

(а) Видът, количеството и източникът на отпадъците, генерирани в рамките на територията, отпадъците, които е вероятно да бъдат транспортирани от или до националната територия и оценка на развитието на потоците от отпадъци в бъдеще;

(б) Съществуващи схеми за събиране на отпадъци и основни инсталации за депониране и оползотворяване, включително всякакви специални процедури за отработени масла, опасни отпадъци или потоци от отпадъци, регулирани от специфично законодателство на ЕС;

(в) Оценяване на нуждата от нови схеми за събиране, затваряне на съществуващи инсталации за отпадъци, допълнителна инфраструктура от инсталации за отпадъци в съответствие с член 16 и, ако е необходимо, свързаните с това инвестиции;

(г) Достатъчна информация за локализационните критерии за идентификация на обекти и ако е необходимо, за капацитета на бъдещи инсталации за депониране или оползотворяване;

(д) Политики за общо управление на отпадъците, включително планирано управление на технологиите и методите, свързани с отпадъците или политиките за отпадъците, създаващи специфични проблеми за управлението им.

Друго законодателство на ЕС, което включва разпоредби, относими към планирането по отношение на отпадъците

В допълнение към общото извикване за разработване на планиране за управление на отпадъците, други директиви в сектора на отпадъците изискват създаването на специфични планове.

Относимото законодателство е представено в Таблица 2-1.

Таблица 2-1: Законодателство за управление на отпадъците, в което се указва задължението за планиране.

Директива 2008/98/ЕО от 19 ноември 2008 година за отпадъците	<p>Член 28</p> <p><i>Държавите членки гарантират, че техните компетентни органи ще разработят, в съответствие с членове 1, 4, 13 и 16, един или повече планове за управление на отпадъците.</i></p> <p><i>Тези планове, поотделно или в комбинация, обхващат цялата географска територия на въпросната държава членка.</i></p>
Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 1994 година относно опаковките и отпадъците от опаковки	<p>Член 14</p> <p>Планове за управление.</p> <p><i>В изпълнение на целите и мерките, посочени в настоящата директива, държавите членки включват в плановете за управление на отпадъците, изисквани в съответствие с член 17 от Директива 75/442/ЕИО, отделна глава за управлението на опаковките и отпадъците от опаковки, включително и за мерки, предприети съгласно членове 4 и 5</i></p> <p>Член 4</p> <p>Предотвратяване.</p> <p><i>1. Държавите членки осигуряват в допълнение към мерките за предотвратяване на отпадъци от опаковки, предприети в съответствие с член 9, прилагането на други превантивни мерки. Такива мерки могат да включват национални програми или подобни приети действия, ако е необходимо и в консултация с икономическите оператори, предназначени за натрупване и използване на различните инициативи на държавите членки по отношение на предотвратяването. Те са в съответствие с целите на настоящата директива, определени в член 1, параграф 1.</i></p> <p>Член 5</p> <p><i>Държавите членки могат да поощряват системите за повторно използване на опаковките, които могат да бъдат използвани по безопасен за околната среда начин в съответствие с Договора.</i></p>

Забележка: текстът в курсив се цитира от директивите. За точната формулировка на директивите, моля направете справка с действащото законодателство. Това е единствено преглед.

Тези директиви са допълнени от група директиви, ориентирани към регулирането на специфични потоци от отпадъци.

Разпоредбите на тези директиви³ които са относими към планирането на управлението на отпадъците са обобщени в Таблица 2-2.

Таблица 2-2: Друго законодателство на ЕС, което може да бъде взаимствано в процеса на планиране на управлението на отпадъците.

Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили (ПХБ/ПХТ)	Член 11 <i>Държавите членки ... правят: - планове за обеззаразяване и/или обезвреждане на описаните уреди и на ПХБ в тях, - насоки за събирането и последващото обезвреждане на уреди ... Държавите членки незабавно информират Комисията за тези планове и насоки</i>
Директива 99/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 година относно депонирането на отпадъци	Член 5 <i>1. Държавите членки определят национална стратегия за въвеждане на ограничението на биоразградимите отпадъци, които постъпват в депата ... и нотифицират Комисията за тази стратегия. Тази стратегия ще трябва да включва мерки за осъществяване на целите определени в параграф 2 [от член 5 от настоящата директива] по-специално посредством рециклирането, компостирането, образуването на газове и възстановяването на материали/енергия. Националната стратегия следва да гарантира постигането на целите, заложиени в Директивата.</i>

Забележка: текстът в курсив се цитира от директивите.

2.2 Принципи на ЕС за управлението на отпадъците

Подходът на Европейския съюз към управлението на отпадъците се базира на четири принципа, които са относими във висока степен към процеса на планирането. Те бяха установени от предишната Рамкова директива за отпадъците 1975/442/ЕИО и впоследствие се затвърждават от изменената Рамкова директива за отпадъците 2008/98/ЕО и Тематичната стратегия за превенция и рециклиране на отпадъците.⁴ Четирите принципа могат да бъдат обобщени както следва:

³ Забележете, че някои от директивите съдържат препратки към предишни рамкови директиви за отпадъците 75/442/ЕИО и/или Директива 2006/12/ЕО. Подобни препратки следва да бъдат тълкувани като препратки към Директива 2008/98/ЕО и следва да бъдат разглеждани в съответствие с корелационната таблица, представена в приложение V към настоящата директива.

⁴ Съобщение от Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета за регионите — Пренасяне на устойчивото използване на ресурсите в бъдещето - тематична стратегия за превенция и рециклиране на отпадъци {SEC(2005) 1681} {SEC(2005) 1682}/* COM/2005/0666 окончателен*

1.	Йерархията на отпадъците представя общ приоритетен ред на най-добрите цялостни становища за околната среда в законодателството и политиката по отпадъците. Най-висок приоритет се дава на превенцията на отпадъците, следвана от подготовката за повторна употреба, рециклиране или друг вид оползотворяване, напр., оползотворяване за енергийни цели. Оптималното окончателно депониране е в дъното на тази йерархия. Целта на въвеждането на йерархията за отпадъците е да отдели икономическия растеж от негативните въздействия върху околната среда вследствие на използването на природните ресурси и превръщането на ЕС в едно „рециклиращо” общество.
2.	Да се осигури намаляването на въздействията на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда, особено намаляването на опасните вещества в отпадъците чрез Предохранителния принцип .
3.	Да се гарантира, че тези, които генерират отпадъци или замърсяват околната среда следва да заплащат пълните разходи за своите действия чрез принципите „замърсителят плаща” и отговорност на производителя .
4.	Да се осигури адекватна инфраструктура чрез създаването на интегрирана мрежа от съоръжения за третиране на базата на принципите за близост до гражданите и самодостатъчност

Тези принципи отбелязват историческата еволюция на системата за управление на отпадъците, от предоставянето на най-висок приоритет на аспектите на инфраструктурата, последващото добавяне на аспекти, свързани с човешкото здраве и околната среда и интегрирането на проблематиката по проблеми, касаещи консервацията на природата и ресурсите, до стратегическата цел за едно рециклиращо общество, способстващо превенцията на отпадъците и устойчивото използване на отпадъците като ресурс на мястото на тяхното генериране.

Рамковата директива за отпадъците определя различни форми на третиране, относими към управлението на отпадъците. Тя прави разграничение между оползотворяване (определено в РДО като „всяка операция, главният резултат от която е, че отпадъците служат за полезна цел, заменяйки други материали, които иначе биха били използвани, за да изпълняват определена функция, или подготовката на отпадъците за изпълняване на подобна функция, в съоръжението, или в по-широки граници на икономиката”, от рода на рециклиране и изгаряне с оползотворяване на енергия) и депониране (форми на депониране на отпадъци, при които ресурсите на отпадъците не се оползотворяват, от рода на изгаряне без оползотворяване на енергия и депониране).

Превенцията на отпадъците като ключов стратегически елемент от европейската политика по отпадъците става все по-важна. Ясно е, че генерираното количество отпадъци нараства всяка година. Тъй като една от основните цели на ЕС е да гарантира икономическия растеж и просперитет, наложително е икономическият растеж да не се ограничава от генерирането на отпадъци. Инициативите за превенция на отпадъците са насочени не само към промишления сектор чрез насърчаване на ползването на по-чиста технология, но и към училищата и частните домакинства чрез кампании за повишаване на осведомеността.

Тъй като превенцията има най-висок приоритет в йерархията на отпадъците на ЕС, усилията трябва да бъдат насочени към намаляване на генерираните количества отпадъци. Два термина се използват най-често в това отношение: „превенция на отпадъците” и „свеждане на отпадъците до минимум”.

Превантивни мерки			Мерки за управление на отпадъците			
Превенция	Намаляване при източника	Повторна употреба на продукти	Подобрения на качеството	Рециклиране	Енергийно оползотворяване	Предварително третиране
Свеждане на отпадъците до минимум						

Фигура 2-2: Определение на ОИСП за превенция на отпадъците и свеждане на отпадъците до минимум

Приложение IV към Рамковата директива за отпадъците изброява 16 примера за превантивни мерки по отношение на отпадъците. Те се разделят на:

- Мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с генерирането на отпадъци, от рода на ползването на икономически инструменти, насърчаване на проучването и развитието или разработване на показатели;
- Фаза на разпространение, от рода на популяризирането на екодизайн, предоставяне на информация на предприятията относно техниките за превенция на отпадъците или насърчаване на системите за управление на околната среда (например, ЕУСО);
- Например, популяризирането на екоетикети, осъществяването на осведомителни кампании за широката общественост или създаването на центрове за ремонт и повторна употреба.

Оползотворяването на отпадъците допринася както за усвояване на ресурсите, съдържащи се в отпадъците, така и за спестяване на непокътнатите природни суровини.

Рамковата директива за отпадъците, както и някои директиви на Европейския съюз за специфичните потоци от отпадъци включват конкретни цели за

оползотворяване, рециклиране и повторна употреба. Преглед на общите и конкретни цели и съответните години, през които последните следва да бъдат постигнати, е представен по-долу:

TARGETS IN EU WASTE LEGISLATION 				
		min recovery	min recycling	collection rate
Packaging	2008	60%	55%	
Cars	2015	95%	85%	100%
Electronics	2006	70%	50%	min 4 kg per inhabitant per year
Batteries	2011		50% to 75% (efficiency)	
	2012			25%
	2016			45%
Tyres	2006	0 landfill of tyres		
Biowaste diverted from landfills	2006	reduction to 75% of the 1995 level		
	2009	reduction to 50% of the 1995 level		
	2016	reduction to 35% of the 1995 level		
Municipal waste	2015	Separate collection: at least paper/metal/plastic/glass		
	2020	50% recycling of municipal waste		
Construction & Demolition Waste	2020	70% recycling/ material recovery of construction and demolition waste		

Цели в законодателството на ЕС за отпадъците				
		Минимално оползотворяване	Минимално рециклиране	Степен на събиране
Опаковки	2008	60 %	55 %	
Автомобили	2015	95 %	85 %	100 %
Електроника	2006	70 %	50 %	Мин. 4 кг./жител годишно
Батерии	2011		50 % до 70 % (ефикасност)	
	2012			25 %
Гуми	2016			45 %
	2006	0 депа за гуми		
Биологични отпадъци, отклонени от депата за отпадъци	2006	Намаляване до 75 % спрямо нивото от 1995 г.		
	2009	Намаляване до 50 % спрямо нивото от 1995 г.		
	2016	Намаляване до 35 % спрямо нивото от 1995 г.		
Комунално-битови отпадъци	2015	Разделно събиране: като минимум: хартия/метал/пластмаса/стъкло		
	2020	50 % рециклиране на комунално-битовите отпадъци		
Отпадъци от строителство или разрушаване	2020	70 % рециклиране/ оползотворяване на материалите от отпадъците от строителство или разрушаване		

Фигура 2-3: Цели, заложи в законодателството на ЕС за отпадъците (Източник: Европейска комисия, Генерална дирекция „Околна среда“)

В следващите таблици целите за оползотворяване, рециклиране и повторна употреба, упоменати в директивите са изложени с подробности.

Таблица 2-3: Цели, които да бъдат постигнати от държавите членки съгласно Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО

КБТО	Подготвяне за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, например, като минимум, хартия, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и евентуално от други източници до степента, до която тези потоци от отпадъци са подобни на отпадъците от домакинствата.	Увеличаване до минимум от 50 % по тегло
Отпадъци от строителство или разрушаване	Подготвяне за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали, включително операции по обратно засипване, използвайки отпадъците като заместители на други материали, на неопасни отпадъци от строителство или разрушаване, с изключение на естествено срещаните материали, определени в категория 17 05 04 в списъка на отпадъците.	Увеличаване до минимум от 70 % по тегло

Таблица 2-4: Цели за опаковките и отпадъците от опаковки. Директива 94/62/ЕО: съществуващи цели

По тегло	Цели в 94/62/ЕО
Цел за цялостно оползотворяване	Минимум 60 %
Цел за цялостно рециклиране	Минимум 55 %, максимум 80 %
Цели за рециклирани на конкретни материали:	
- стъкло	60 %
- хартия/картон	60 %
- метали	50 %
- пластмаса	22.5 %
- дърво	15 %
Година за постигане на целите	31 декември 2008 г.

Таблица 2-5: Цели съгласно Директива 2000/53/ЕО относно излезлите от употреба превозни средства:

	Процент повторна употреба и оползотворяване	Процент повторна употреба и рециклиране
По средно тегло/ превозно средство и година през 2006 г.	85 %	80 %
По средно тегло/ превозно средство и година през 2015 г.	95 %	85 %

Източник: ДИРЕКТИВА 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 година относно излезлите от употреба превозни средства

Директивата относно отпадъците от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) включваше цел, според която най-късно до края на 2006 г. трябваше да се постигне минимален процент на разделно събиране, равен на средно четири килограма ОЕЕО на жител годишно. Директивата също така изискваше от производителите да създадат системи за оползотворяване и рециклиране на ОЕЕО заедно или поотделно. Отговорност на производителите е да гарантират постигането на целите за оползотворяване и рециклиране.

Таблица 2-6: Цели съгласно Директива 2002/96/ЕО относно отпадъците от електрическо и електронно оборудване

	Минимален процент на оползотворяване	Минимален процент на повторна употреба и рециклиране на компоненти, материали и вещества
Големи домакински уреди и автоматични диспенсери, по средно тегло/ уред	80 %	75 %
Информационно-технологично телекомуникационно оборудване и потребителско оборудване, според теглото на уредите	75 %	65 %
Малки домакински уреди, оборудване за осветление; електрически и електронни инструменти, играчки, оборудване за спорт и свободно време, инструменти за мониторинг и контрол, по средно тегло/ уред	70 %	50 %
Газоразрядни лампи, по тегло на лампите	-	80 %
Година за постигане на целите	31 декември 2006 г.	

Източник: Директива 2002/96/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 януари 2003 г. относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) - Съвместна декларация на Европейския парламент, Съвета и Комисията във връзка с член 9.

Депонирането заема най-ниско място в йерархията на отпадъците поради липсата на усвояване на съдържащите се в отпадъците ресурси. И все пак, депонирането остава най-често прилагания метод за третиране на отпадъците в Европейския съюз.

Депата за отпадъци могат да имат няколко въздействия върху околната среда. Едно от тях е техния принос за увеличаването на парниковия ефект чрез емисията на газа метан. Освен това, лугата може да нанесе вреди на подземните води при отсъствие на обходна тръба (liner system). Другите въздействия включват миризми и създаване на общо неудобство за хората, живеещи близо до обектите за депониране на отпадъци.

Следователно, съществуват няколко причини, поради които Директивата относно депонирането на отпадъци (99/31/ЕО) цели да намали количеството на биоразградимите комунално-битови отпадъци, извозвани към депата. До 2016 г. целта е да се намали депонирането на биоразградими отпадъци до 35 % от общото тегло, генерирано през 1995 г. Това съответства на отклонение от депата за отпадъци на не по-малко от 70 милиона тона биоразградими комунално-битови отпадъци⁵ в ЕС до 2016 г., като се приеме, че общото количество няма да нараства.

Таблица 2-7 Цели за отклоняване от депата на биоразградими комунално-битови отпадъци

Година за постигане на целта	На базата на количеството биоразградими комунално-битови отпадъци, генерирани през 1995 ¹ , биоразградимите комунално-битови отпадъци, извозвани към депата трябва да се намали до:
16 юли 2006	75 %
16 юли 2009	50 %
16 юли 2016	35 %

Забележка 1: или последната година преди 1995 г., за която са налични стандартизирани данни от Евростат. Източник: Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 година относно депонирането на отпадъци

Държавите членки, които през 1995 г. (или последната година преди 1995 г., за която са налични стандартизирани данни от Евростат) са изпратили повече от 80 % от събраните в тях комунално-битови отпадъци към депата, могат да отложат постигането на целите с период от максимум четири години.

⁵ Управление на биоразградимите комунално-битови отпадъци в Европа ЕАО, Тематичен доклад № 15/2001. Таблица 6, БОО – база за сравнение — 1995. http://reports.eea.eu.int/topic_report_2001_15/en.

Каре 2.2 Пример: Отклоняване на отпадъци от депата

В Нидерландия, Указът за отпадъците (Забрана за депониране на биоразградими отпадъци) влезе в сила през 1995 г. Указът забранява депонирането на отпадъци, които могат да бъдат рециклирани/ използвани повторно или изгорени с оползотворяване на енергия. Забраната включва битови отпадъци, хартия и картон, органични битови отпадъци, опаковки и дървени отпадъци. Освен това е наложен висок данък върху отпадъците, годни за повторна употреба или изгаряне.

Въпреки че количеството генерирани комунално-битови отпадъци е нараснало с около 10 % между 1998 и 2005 година, количествата биоразградими комунално-битови отпадъци, изпращани към депата е намаляло от 13.1 % до по-малко от 2 % за същия период от време.

2.3 Друго относимо законодателство на ЕС

В допълнение към законодателството, което е пряко свързано с управлението на отпадъците, в процеса на планиране на управлението на отпадъците трябва да се вземат под внимание редица други относими директиви, които може да окажат влияние върху решенията, особено по отношение на определянето на обектите и експлоатацията на съоръженията за управление на отпадъците. По-специално:

- „Рамкова директива за водите” (Рамкова директива за водите. Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година) установяваща рамка за действие на Общността в сферата на политиката по водите;
- „Директива за оценка на въздействие върху околната среда” (Директива 85/337/ЕИО относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕО) за оценяване на ефектите от определени публични и частни проекти върху околната среда;
- „Директива на стратегическата екологична оценка” (Директива 2001/42/ЕО[1] относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда) (представена по-подробно в т. 3.3 по-долу);
- „Директива за хабитатите” (Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна).

3. Общи съображения при съставянето на план за управление на отпадъците

Политическата подкрепа и разбиране на нуждата да се състави план за управление на отпадъците е от решаващо значение. Ако вече съществува

определен план, може да се наложи неговото преразглеждане. Ако, от друга страна, предстои разработване на първи план за управление на отпадъците, много важно е нуждата от плана да бъде приета на политическо равнище и да бъдат отпуснати ресурси за неговото изпълнение. Затова се препоръчва създаването на политическа отправна точка за осъществяване на работата по плана за управление на отпадъците.

Политическата отправна точка следва да включва решение по следните въпроси:

- Защо се съставя план за управление на отпадъците?
- Какъв е обхватът на плана за управление на отпадъците?
- Кой ще бъде ангажиран в подготовката на плана за управление на отпадъците?
- Каква е времевата рамка за финализиране на плана за управление на отпадъците?
- Какво е отношението му спрямо други планове?

3.1 Определяне на обхвата на плана

Преди да започне планирането трябва да се определи обхвата на плана.

Това включва вземане предвид на следните въпроси:

- Какво е географското покритие на плана? Национално, регионално или местно?
- Кои потоци от отпадъци ще бъдат включени в плана? Общи отпадъци, комунално-битови отпадъци, опасни отпадъци, отпадъци от опаковки, други?
- Кои сектори ще бъдат включени в плана?
- Какъв е времевият хоризонт на плана?

Потоци от отпадъци и сектори, които следва да бъдат включени в плана

Съображенията за потоците от отпадъци, които следва да бъдат включени в плана трябва да определят източниците, потоците и количествата отпадъци, които се генерират, настоящото събиране, транспортиране и третиране и начина, по който изброените могат да се променят в бъдеще. Целта трябва да бъде да се представи пълна картина на потоците от отпадъци и тяхното управление в държавата.

Важни са ясните определения за потоците от отпадъци. В допълнение към това, потоците от отпадъци, на които се дава приоритет трябва да бъдат ясно определени.

Решенията за потоците от отпадъци, покривани от плана могат да засягат също и икономическите сектори, които следва да бъдат включени. В повечето държави местните органи отговарят само за управлението на комунално-битовите отпадъци. В някои държави обаче, местните органи могат да избират дали да управляват и промишлените отпадъци, или могат да получат правомощия да управляват всички отпадъци.

Времеви хоризонт за плана за управление на отпадъците

Времевият хоризонт за плана зависи от редица фактори. За да отрази това, планът може да се състои от две части: част 1, посветена на непосредствено предстоящите действия и част 2, която ще включва дългосрочна перспектива.

Частта на плана, отделена за дългосрочната перспектива е обоснована от това, че могат да се очакват значителни затруднения при идентифицирането на подходящи обекти за съоръжения за третиране на отпадъци или депа в границите на или в близост до населените места. Освен това, ще бъде необходимо да се положат значителни усилия при избора на обект, извършването на оценка на въздействието върху околната среда и публичните консултации, за да се получи разрешение за нови обекти. И накрая, съоръженията за третиране на отпадъци представляват мащабни инвестиции, които се възстановяват в течение на по-дълъг период от време.

Разходите за събиране са от по-краткосрочно естество и с по-малка капиталова интензивност. Основните пера е вероятно да включват договори с изпълнители, които обикновено имат срок, не по-дълъг от пет години.

От практическа гледна точка, времевият хоризонт на плана трябва да бъде и достатъчно дълъг, за да се оцени дали целите се постигат. Ето защо, не би било практично планът да се подлага на повторна оценка преди да изминат поне три години. Времевият хоризонт на плана може да отразява също и други съображения от политическо естество, напр., периодът между местните избори.

Следователно, един времеви хоризонт от три до пет години би бил подходящ за преразглеждане на частта от плана, отнасяща се до действията. Във всеки случай, планът за управление на отпадъците трябва да се подлага на оценка най-малко веднъж на всеки шест години и да се преразглежда при необходимост. (член 30 от РДО 2008/98/ЕО).

3.2 Глави за специфични потоци от отпадъци в плана за управление на отпадъците

Рамковата директива за отпадъците предвижда изискванията за планиране на отпадъците, посочени в член 14 от Директива 94/62/ЕО относно опаковките и отпадъците от опаковки, както и стратегията за осъществяване на намаляването на биоразградимите отпадъци, предназначени за депата (член 5 от Директивата относно депонирането на отпадъците 1999/31/ЕО) да бъдат взети предвид в плана за управление на отпадъците.

Опаковки и отпадъци от опаковки

Член 14 от Директива 94/62/ЕО относно опаковките и отпадъците от опаковки съдържа следните разпоредби по отношение на плановете за управление на отпадъците:

В съответствие с целите и мерките залегнали в настоящата директива, страните членки трябва да включат в плановете за управление на отпадъците, специален раздел за управлението на опаковки и на отпадъците от тях, включително и какви мерки трябва да се предприемат, съгласно член 4 и член 5.

Главата за опаковките и отпадъците от опаковки трябва да следва същата структура, както и тези за всички други потоци от отпадъци. Тя трябва да съдържа част за статуса с данни за генерирането, третирането и транспортирането на отпадъците, данни за съоръженията за третиране и част за планиране с прогнози за отпадъците и политическите мерки. Специален фокус следва да бъде поставен върху превенцията и повторната употреба на опаковките и отпадъците от опаковки и за това как подробните цели за рециклирането на отпадъци от опаковки следва да бъдат достигнати.

Биоразградими битови-комунални отпадъци (ББКО)

Член 5 от Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци изисква от държавите членки да разработят национална стратегия за осъществяване намаляването на биоразградимите отпадъци, извозвани към сметищата. Тази стратегия трябва да включва мерки за постигане на целите, заложен в алинея 2 [от член 5 от Директивата] по-специално чрез рециклиране, компостиране, производство на биогаз или материали/ оползотворяване на енергия.

Главата за ББКО също така трябва да съдържа част за статуса и част за планирането. Що се отнася до частта за статуса, тя трябва да обяснява кои фракции от отпадъци се отчитат като ББКО и какво е тяхното количествено развитие в сравнение с базисната година за сравнение – 1995 г. Във връзка с политическото развитие ще бъде необходимо да се използва набор от различни мерки, за да се достигнат целите, заложен в член 5 от Директивата за депониране на отпадъци.

3.3 Участници в процеса на планиране

Ангажирането на различни заинтересовани страни и на широката общественост в процеса на планиране трябва да целят гарантиране приемането на политиката по

отпадъците като цяло, както и приноса към реализирането на тези цели. Това следва да се осъществи според различните равнища на съответната администрация, отразяващи културните традиции и политическата организация.

Като част от общите съображения при съставянето на плана за управление на отпадъците трябва да се заяви ясно *кои* ще бъдат различните участници на различните етапи от процеса на планиране и *как* и *кога* те ще бъдат включени от администрацията/ инициаторите на политики.

Ангажирането на обществеността се изисква от Директива 2001/42/ЕО относно стратегическата екологична оценка, която покрива плановете за управление на отпадъците. Това е в съответствие и с Конвенцията на ИКЕ-ООН за достъпа до информация, участието на обществеността във вземането на решения и достъпа до правосъдието по проблеми на околната среда (Конвенцията от Орхус). На 18 август 2011 г., страните по Конвенцията са 44. Европейският съюз и неговите 15 държави членки са подписали Конвенцията, която влезе в сила на 30 октомври 2001 г.

Карте 3-1: Цел на Конвенцията от Орхус

За да се допринесе за закрилата на правото на всяко лице от настоящите и бъдещите поколения да живее в околна среда, която е подходяща за неговото/нейното здраве и благосъстояние, всяка страна трябва да гарантира правата на достъп до информация, обществено участие при вземането на решения и достъп до правосъдие по проблемите на околната среда в съответствие с разпоредбите на тази Конвенция.

Пълният текст може да бъде разгледан на: <http://www.unece.org/env/pp/treatytext.htm>

Достъп до информация за околната среда и участие на обществеността

Понастоящем две относими Директиви са част от прилагането на Конвенцията от Орхус в ЕС.

Директивата за публичния достъп до информация за околната среда създава рамка за предоставяне на възможност на публичните органи да обработват искания за достъп до информация за околната среда. Също така, тя позволява информацията за околната среда да бъде разпространявана сред обществеността и уточнява минималното съдържание на подобна информация.

Директивата относно участието на обществеността въвежда процедура за консултиране с обществеността относно плановете и програми, свързани с околната среда, включително плановете за управление на отпадъците. Тя указва вида информация, която следва да бъде предоставена на обществеността за целите на публичното консултиране и изисква определянето на разумни времеви

рамки, за да се гарантира ефективното ангажиране на обществеността на един ранен етап от процеса на вземане на решения.

Каре 3-2:

Директива 2003/4/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2003 година относно достъпа на обществеността до информация за околната среда, отменяща Директива на Съвета 90/313/ЕИО.

http://europa.eu.int/eur-lex/en/dat/2003/l_041/l_04120030214en00260032.pdf

Директива 2003/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 година, предвиждаща обществено участие по отношение на съставянето на определени планове и програми, свързани с околната среда, която изменя, по отношение на общественото участие и достъпа до правосъдие Директиви на Съвета 85/337/ЕИО и 96/61/ЕО.

http://europa.eu.int/eur-lex/en/dat/2003/l_156/l_15620030625en00170024.pdf

Кой трябва да бъде включен в процеса на планиране?

Участниците в процеса на планиране на отпадъците трябва да включват широк кръг от заинтересовани страни, за да бъдат покрити всички важни аспекти. Те могат да включват:

- Представители на политическото и административно равнище (правителствени отдели, регионални органи, общини)
- Експерти по отпадъците;
- Представители на сектора за управление на отпадъците (събиране, рециклиране, компостиране, биогаз, изгаряне и депониране);
- Промислеността, промишлени и търговски организации;
- Съвети/ асоциации на потребителите;
- НПО.

В процеса на планиране могат да бъдат включени и други страни.

Как трябва да бъдат ангажирани участниците?

Минималното изискване за ангажиране е да се представи проект на план за управление на отпадъците за публична консултация. Консултацията може да бъде осъществена като писмена процедура, като в този случай само най-относитимите страни (напр., горепосочените участници) получават проектоплан и им се предоставя определен период от време, за да представят своите коментари по него.

Проектопланът може да бъде предоставен и за публичен достъп чрез Интернет, в сградите на общините и в обществените библиотеки. Това може да включва покана към всички граждани да представят своите коментари по проектоплана.

Един по-обстояен подход включва създаването на консултативен комитет на високо равнище и работна група.

Целта на *консултативния комитет* е да направлява цялостния процес на планиране и да предоставя изходна информация относно плана за управление на отпадъците по важни въпроси от рода на идентифицирането на приоритетните потоци от отпадъци, задаването на реалистични цели и мерки за реализация на плана. Консултативният комитет може дори да получи по-влиятелната роля на ръководен комитет. Той трябва да се състои от представители на компетентните органи (напр., околна среда, финанси, енергетика и промишленост), представители на местните/ регионални органи, сектора на управлението на отпадъците, промишлеността, потребителите и НПО.

Целта на *работната група* е да отговаря за цялата практическа работа по събирането на данни, изготвянето на анализи на съществуващата ситуация, идентифициране на потенциални проблеми, съставяне на писмени предложения за цели, изводи за различни мерки за реализацията, и др., и разбира се, изготвяне на проектоплан за управление на отпадъците. Работната група също така би действала като секретариат на консултативния комитет. Участниците в работната група определено би трябвало да включват персонал от компетентния орган (напр., национална агенция за опазване на околната среда или регионалният орган) но също могат да включват и представител на местен/ регионален орган (ако става дума за национален или регионален план) и представител от сектора за управление на отпадъците.

Трябва да бъдат съставени технически задания за консултативния комитет, както и за работната група. Освен това, техническите задания трябва да бъдат изготвени преди сформирането на двата органа с цел да се избегне дублиране на работата и разминавания в организационната структура.

В допълнение към консултативния комитет и работната група, участието може да бъде разширено, така че да включва серия от *семинари* по време на процеса на планиране. Може да бъде проведен първоначален семинар, който да насърчи взаимното разбиране на срещаните проблемите с отпадъци и необходимостта от

действие. Подобен семинар може да включва представяне на настоящата ситуация що се отнася до генерираните количества отпадъци, въздействията върху околната среда от третирането на отпадъците и капацитета за третиране. Той също би дал възможност за събиране на идеи за бъдещото развитие на сектора на отпадъците, за установяване на приоритетни потоци от отпадъци и получаване на предложения за цели.

Семинари могат да се провеждат и по-късно в хода на процеса на планиране, когато планът започва да придобива форма и когато бъдат готови предложенията за бъдещи общи и конкретни цели. Мерките, изисквани за реализирането на плана обикновено също са важни за заинтересованите страни. Като цяло, основните цели на подобни семинари са да бъдат получени идеи от заинтересованите страни и да бъде обменена информация за аспектите на планирането на отпадъците.

И накрая, друг вариант е или да се сформират работни групи, или да се провеждат семинари, посветени на конкретни потоци от отпадъци. Това може да бъде относимо към приоритетните потоци от отпадъци потоци, „нови” потоци от отпадъци, които не са били събирани и управлявани до момента, или ситуации, в които са нужни радикални промени за определени потоци от отпадъци

Каре 3-3 Пример: участие в разработването на регионални планове за управление на отпадъците
Национална стратегия за отпадъците беше приета в Шотландия в края на 1999 г. За да се осъществи стратегията, трябваше да бъдат разработени регионални планове за отпадъците за всеки от единадесетте района. Регионалните планове за отпадъците преминаха през интеграционен процес, за да се постигне съставянето на интегриран план за Шотландия.

При разработването на регионалните планове за отпадъците беше сформирана Група за стратегия за отпадъците по области (WASG), включваща партньорства между местни органи, сектора на управлението на отпадъците, страните, генериращи отпадъци и местната мрежа от предприятия.

Обществена осведоменост

Публичната консултация по проектоплана за управление на отпадъците може да бъде неразделна част от дейностите по обществено осведомяване. Обществената осведоменост обаче, е много повече от коментиране на проектопланове и следва

да се счита за важна за приемане от широката общественост на проблемите по управление на отпадъците.

Повишаването на обществената осведоменост се разглежда по-подробно в Глава 5.7 относно възможните мерки за реализацията на плана за управление на отпадъците.

3.4 Оценка на последиците от определени планове и програми върху околната среда

Директивата за оценка на последиците от определени планове и програми за околната среда се прилага спрямо планове и програми, които е вероятно да имат значими последици върху околната среда и които са изготвени и приети от компетентния орган.

Оценка на въздействието върху околната среда се изисква автоматично за планове и програми, които се изготвят за градско и селищно планиране, използване на земята, транспорт, енергия, управление на отпадъците, управление на водите, промишленост, телекомуникации, селско стопанство, горско стопанство, рибно стопанство и туризъм. Преди приемането на определен план или програма или тяхното представяне за придвижване чрез законодателния процес, от компетентния орган на съответната държава членка се изисква да извърши оценка на въздействието върху околната среда и след консултиране с компетентните органи в сферата на околната среда, да изготви доклад за околната среда.

Проектопланът или програмата и докладът за околната среда трябва да бъдат представени на разположение на компетентните органи по околната среда и обществеността. Тези органи и обществеността ще могат да изразят своите гледни точки по проектоплана или програмата преди тяхното приемане или представяне за придвижване чрез законодателен процес.

Каре 3-4: Допълнителна информация за оценката на последиците от определени планове и програми върху околната среда

Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 година относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда:

<http://europa.eu.int/eurlex/pri/en/oi/dat/2001/l197/19720010721en00300037.pdf>

Интернет страница на Европейската комисия за оценка на въздействието върху околната среда - ОВОС:

<http://europa.eu.int/com m/environment/eia/home.htm>

3.5 Времева рамка за процеса на планиране

Трябва да бъде създадена времева рамка, указваща очакваната продължителност на различните етапи и очакваната дата на финализиране на плана за управление на отпадъците. Времевата рамка трябва да предвижда също и периода на консултации с обществеността, който може да се окаже продължителен.

В общи линии, може да се очаква цялостният процес на планиране да отнеме около 18 месеца, но това може да варира в зависимост от обстоятелствата.

Планирането на времето трябва да включва и указване на решенията, които трябва да бъдат взети на всеки етап и фазите, в които могат да се провеждат семинари.

3.6 Отношение спрямо други планове и политики

Планирането на управлението на отпадъците трябва да бъде неразделна част от една цялостна национална система за планиране, както като по-широк подход към устойчиво развитие, така и с цел да се постигнат цялостните цели, заложиени в плана за управление на отпадъците. Редица различни сфери на планиране са свързани пряко с планирането на управлението на отпадъците и трябва да бъдат взети предвид като им се обърне специално внимание, когато се решава какъв да бъде обхвата и съдържанието на плана за управление на отпадъците.

Териториално планиране

Нормативните актове за териториалното планиране, които създават рамка за регулиране на всички разработки в дадена област, могат да засегнат местните отговорности за управление на отпадъците. Подобни нормативни актове могат да включват специфични изисквания за разрешаване или лицензиране на съоръженията за третиране или депониране на отпадъци и да се фокусират върху гарантирането на добър оперативен контрол. Националното законодателство относно приватизацията също може да бъде относимо.

Изчерпателното планиране, което определя предназначенията на земята за специфични цели създава основа за извършване на частни и публични дейности и представлява средство за разрешаване на конфликти между различните дейности/ видове ползване на земята.

Планиране в сферата на околната среда

Планирането на отпадъците е тясно свързано с планирането в сферата на околната среда като цяло. От една страна, планирането на отпадъците е част от цялостното планиране, което гарантира постигането на определени екологични цели, докато от друга страна целите, предвиджани в плана за отпадъците могат да бъдат постигнати единствено ако се определят и контролират екологични стандарти за всички дейности по управление на отпадъците.

Енергийно планиране

Съоръженията за третиране на отпадъци могат да бъдат и електроцентрали, заводи за изгаряне и биогаз или други промишлени предприятия, ползващи отпадъците като гориво. За да се използва енергията, произвеждана от определени инсталации, те трябва да бъдат включени в едно цялостно енергийно планиране. Енергопроизводството чрез изгаряне или инсталациите за производство на биогаз могат дори да бъдат част от мерките, предприети с оглед на постигането на политическите цели за климата.

Човешкото здраве

Отпадъците често съдържат химически вещества, които могат да засегнат човешкото здраве. Примери за това са опасните отпадъци, битовите отпадъци, и отпадъците от производство на енергия и селско стопанство. Някои вещества могат да бъдат скрити във или примесени с продукти или потоци от отпадъци. Подобни проблеми трябва да бъдат включени както в здравното планиране, така и в планирането на управлението на отпадъците.

Трудова безопасност и здраве

Събирането и третирането на отпадъците могат да окажат сериозно въздействие върху трудовата безопасност и здраве и през първоначалния етап на планиране трябва да бъдат положени усилия да бъдат избегнати отрицателните въздействия върху работниците. Когато се планират системи за събиране, трябва да се обърне специално внимание, за да се избегне повдигането на тежки предмети и физическото напрегане при обработване на контейнери. Специално внимание трябва да се обърне също и на условията на трудова безопасност и здраве в съоръженията за изгаряне, биологично третиране или рециклиране.

Контролен лист:

Препоръчително е да се сформира работна група с ясни отговорности за работата, която трябва да се изпълни.

- Съществува ли политическо разбиране и подкрепа за процеса за планирането на управлението на отпадъците?
- Разпределени ли са достатъчни ресурси за процеса?
- Обхват на плана за управление на отпадъците:
 - Какво е географското покритие на плана? Национално, регионално или местно?
 - Кои потоци от отпадъци ще бъдат включени в плана? Общи отпадъци, битово-комунални отпадъци, опасни отпадъци, отпадъци от опаковки, други?
 - Кои сектори ще бъдат включени в плана?
 - Какъв е времевият хоризонт на плана?
- Идентифицирани ли са участниците в процеса на планиране? Те включват ли правителствени отдели, местни органи, експерти по отпадъците, представители на сектора за управление на отпадъците и генериращата отпадъци промишленост и НПО?
- Определена ли е времевата рамка за изготвяне на плана за управление на отпадъците? Времевите разчети на работата трябва да бъдат реалистични.
- Идентифицирани ли са някакви отношения между плана за управление на отпадъците и други планове (за териториално планиране, енергийно планиране, и др.)? Те оказват ли влияние върху някои от елементите от плана за отпадъците?

4. Част „Статус”

За да се определят целите на един нов план за управление на отпадъците и за да се оцени изпълнението на целите от предишния план, ако има такъв, докладът за статуса трябва да представи преглед на настоящата ситуация. Докладът за статуса служи като отправна точка и идентифицира нуждата от допълнително развитие на системата. Освен това, докладът за статуса е необходим, за да бъдат измерени нивата на постигане в сравнение с определените преди това цели.

Съществуващите понастоящем системи за събиране и третиране на отпадъци трябва да бъдат описани във физическо, финансово и организационно отношение. Следователно, анализването на статуса на настоящата система ни позволява да видим дали той отговаря на вече зададените цели, от рода на цел за цялостно рециклиране, събиране на определени потоци от отпадъци, или достигане на определени екологични стандарти за управление на съоръженията за отпадъците, и др. Докладът за статуса се съставя основно от административните органи в сътрудничество с различни страни в рамките на настоящата система за управление на отпадъците.

За изготвяне на доклад за статуса е необходимо да бъдат събрани данни и да се осигури обща информация за източниците на отпадъци, количествата, видовете, събирането, транспортирането, третирането и депонирането на отпадъците и за структурата на настоящата система за управление на отпадъците.

Общият преглед в доклада за статуса ще се различава между отделните национални, регионални и местни равнища, тъй като нуждата от информация ще бъде различна. На национално равнище ще бъдат от значение обобщените данни докато на регионално/ местно равнище докладът за статуса трябва да бъде по-конкретен във всяко едно отношение. Поради това регионалните/ местни доклади за статуса ще съдържат, например, количества и видове отпадъци, генерирани в различните сектори и третирани в различни съоръжения, капацитета на инсталациите в района и характерните регионални/ местни условия, дължащи се на търговската структура или на природни особености.

Когато предстои съставяне на доклад за статуса, първата стъпка е да бъдат събрани данни и информация. Втората стъпка е да се опише настоящата система, включително да се посочат области от системата, в които е нужно подобрение. Третата стъпка е да се оценят резултатите от работата на настоящата система за управление на отпадъците.

Както частта за статуса, така и частта за планирането могат да бъдат организирани според източниците на отпадъци (различни генериращи отпадъци дейности в съответния район), потоците от отпадъци (материали, от които са съставени отпадъците) и вариантите за управление на отпадъците (напр., събиране, сортиране, третиране и депониране).

В съответствие с изискванията на РДО е важно в частта за статуса, както и в частта за планирането да бъде включена оценка на степента, до която планирането на управлението на отпадъците (настоящ статус или бъдещи цели) ще подкрепи осъществяването на целите и разпоредбите на РДО.

4.1 Количества отпадъци

За да се постигне една адекватна част за статуса, която да бъде възможно най-точна е важно да се използват прецизни и валидни данни и информация. Данните могат да бъдат получени или чрез създаване на система за докладване с редовно подавани входящи и изходящи данни или чрез отделни проучвания на

данни във фазата на подготовката на плана за управление на отпадъците. Не трябва да се забравя, че събирането на данни често изисква значителен обем работа. Затова е препоръчително да се започне разработването на системи за събиране на данни възможно най-рано в хода на процеса на планиране.

В началото на процеса на събиране на данни може да бъде трудно да се получат надеждни стойности. В този случай могат да бъдат извършвани приблизителни оценки. Пример за коефициент е количеството отпадъци на жител. Ако за определена държава количествата отпадъци са известни, те могат да бъдат отнесени към броя на жителите. С този коефициент лесно могат да бъдат пресметнати количествата отпадъци в друга държава.

В основни линии са нужни информацията и данни относно стойностите на отпадъците за:

- Източниците на отпадъци;
- Потоците от отпадъци;
- Процесите на управление на отпадъците: генериране, събиране, транспортиране, сортиране, третиране и депониране.

Чрез идентифицирането на „източниците на отпадъци“ е възможно да се насочат осведомителните кампании и програмите за превенция на отпадъците към източниците с най-големи обеми отпадъци или към онези, които генерират най-опасни отпадъци. Същевременно, това ще създаде платформата за всяка конкретна разпоредба, насочена към определени потоци отпадъци и генератори на отпадъци. И накрая, ефективността на инспекциите и прилагането могат да бъдат подобрени.

Каре 4-1: Пример за относими източници на отпадъци

- Домакинства;
- Комунални услуги;
- Промислени дейности;
- Селско/ горско стопанство;
- Институции, търговска/ икономическа дейност и офиси;
- Строителни и разрушавани обекти;
- Електроцентрали;
- Минно дело;
- Пречиствателни станции за отпадни води.

Чрез разглеждането на потоците от отпадъци е възможно да се получи информация за количеството и състава на различните потоци отпадъци. По този начин органите ще разполагат със справочна информация за определяне на стратегическите цели за всеки поток от отпадъци, както и за бъдещите методи за третиране и съоръженията, нужни за достигане на целите. Като пример, Директивата за опаковките и отпадъците от опаковки поставя различни цели за редица опаковъчни материали:

Карта 4-2: Пример за относими потоци отпадъци	
Приоритетни потоци отпадъци в ЕС:	
<ul style="list-style-type: none"> • Комунално-битови отпадъци; • Отпадъци от опаковки; • Гуми; • Отпадъци от електрическо и електронно оборудване; • Отпадъци от строителство или разрушаване 	<ul style="list-style-type: none"> • Опасни отпадъци; • Излезли от употреба превозни средства; • Отпадъци от здравеопазването; • Отработени масла; • Канализационен шлам
Други относими потоци отпадъци:	
<ul style="list-style-type: none"> • Органични остатъци (градински отпадъци); • Картон; • Пластмаса; • Желязо; • Други метали; • Селскостопански отпадъци; • Промислени отпадъци; • Дървени отпадъци 	<ul style="list-style-type: none"> • Хранителни и органични отпадъци; • Хартия; • Текстил; • Инертни остатъци; • Батерии; • Насипни отпадъци; • Минни отпадъци; • Животински субпродукти

Главата за статуса относно генерирането на потоците от отпадъци трябва да започва с описание на съответните включени отпадъци. Съставът и физичните и химични свойства на конкретните видове отпадъци може да осигури информация за степента, до която те са опасни или за възможностите за рециклиране на фракции от отпадъците. Като пример могат да се посочат фракциите от остатъчни смесени комунално-битови отпадъци.

Представяне на данни и информация:

За да може читателят на плана за управление на отпадъците да получи добра представа за ситуацията при управлението на отпадъците в определена държава, данните и информацията трябва да бъдат представени по лесен за усвояване начин. Това означава, че в допълнение към текста и таблиците, данните трябва да бъдат визуализирани с графики, диаграми и карти.

Допълнителна информация може да бъде получена, когато данните са отнесени по период от време, район и социално-икономически стойности, от рода на:

- Развитие във времето (времева последователност);
- Регионално разпределение (карти);
- Отношение към други статистически параметри: жители, БВП.

Примери за ключови стойности са генерирането на отпадъците на глава от населението, генериране на отпадъци по сектор от промишлеността, количества опасни отпадъци на работещ в сектора галванопластика, процент на стъклото и хартията от комунално-битовите твърди отпадъци, и др.

Статусът на настоящата система за управление на отпадъците и нейното описание позволяват да се идентифицират нуждите, свързани с проектирането, капацитета и новите инициативи.

Също така е относимо, както и задължение съгласно Рамковата директива за отпадъците, да бъдат представени количествата отпадъци, които преминават през различните процеси (генериране, събиране, транспортиране, сортиране, третиране и депониране). Това се прави главно с цел да бъде възможно оценяването на това дали настоящия капацитет на съоръженията за управление на отпадъците е достатъчен.

Каре 4-3 Пример: статус на потоците и количествата отпадъци

Финландски национален план за управление на отпадъците

Във финландския План за управление на отпадъците 1998-2005 г., докладът за статуса съдържа преглед на ситуацията с отпадъците във Финландия на базата на данни, които са събрани от местните органи и изчислени на базата на ключови стойности. Например, разработени са спецификации за оползотворяването на отпадъците по източник и вид отпадъци, промишлени отпадъци, генерирани ежегодно от промишления сектор и производствени отпадъци по сектори. Спецификацията на общото количество отпадъци, генерирани всяка година във Финландия е включена за следните потоци от отпадъци:

- Минни отпадъци;
- Селскостопански отпадъци;
- Промислени отпадъци
- Строителни отпадъци
- Отпадъци от енергийния и водоснабдителния сектор;
- Комунално-битови отпадъци;
- Канализационен шлам;
- Опасни отпадъци

Преглед на английски език може да бъде разгледан на адрес:
www.vyh.fi/enq/orqinfo/publica/electro/waste/waste.pdf

Регионален план за управление на отпадъците за Шлезвиг-Холщайн (Германия)

Регионалният план за управление на отпадъците за Шлезвиг-Холщайн покрива четири потока отпадъци, а именно: комунално-битови, промишлени, отпадъци от строителство и разрушаване и канализационен шлам, като всеки е обособен в отделен документ. Общите данни за управлението на отпадъците (генериране, третиране) и данните за регионалните съоръжения за третиране и техният разрешен производствен капацитет са представени с изчерпателни и илюстративни статистически стойности, демонстриращи времевите и в някои случаи и регионалните различия и тенденции при генерирането на отпадъците (напр., за различните потоци от комунално-битови отпадъци, за количествата КБТО и различните форми на третиране на отпадъци). Плановете за регионално управление на отпадъците могат да бъдат разгледани на: http://www.schleswig-holstein.de/UmweltLandwirtschaft/DE/Abfall/04_Abfallwirtschaftsplaene/ein_node.html (само на немски език).

Методи за събиране на данни и информация

Събирането на данни за управлението на отпадъците отнема значително количество време и изисква много усилия поради голямото количество данни и нуждата да се осигури добро качество на данните. Това може да се осъществи чрез организирането на редовно събиране на данни и система за управление, за предпочитане управлявана чрез информационно-технологична система, или чрез осъществяване на отделни проучвания за специфичните потоци от отпадъци или източници на отпадъци.

Допълнителни причини за създаването на *система за управление на регулярно събирани данни* се откриват и в задълженията за докладване пред Европейската комисия и в законодателството на ЕС за отпадъците, изискващи от държавите членки да събират определени данни за специфичните потоци от отпадъци (напр., регистър на дружествата, разпространяващи ОЕЕО на пазара).

Потенциални източници на данни за отпадъците са:

- Производителите на отпадъци

Задълженията за докладване на производителите на отпадъци могат да покриват икономическия отрасъл на производителя и вида и количеството генерирани отпадъци. Задължението за докладване може да се ограничи до опасните отпадъци или да покрива всички генерирани отпадъци. Отговорните общини или техните асоциации са задължени да докладват за битовите или битово-комуналните отпадъци.

- Предприятията за събиране и третиране на отпадъци

Предприятията, които събират и третират отпадъци могат да бъдат помолени да докладват на регулярна база за вида, количеството и произхода на приетите отпадъци (входящи данни), вида на операциите за третиране и произведените вторични отпадъци (изходящи данни). Освен това, може да бъде получена икономическа информация, от рода на разходи за третиране на отпадъци.

- Схемите за събиране на отпадъци по специфични потоци отпадъци

Системата със знак „зелена точка“ за опаковките и отпадъците от опаковки или Информационната система за биологично разнообразие (Clearing house mechanism) за отпадъците от електрическо и електронно оборудване могат да осигурят данни за генерирането и третирането на отпадъците от съответните потоци.

- Регионалните и местни администрации

Провинциите, общините или асоциациите за управление на отпадъците трябва да съставят свои собствени планове за управление на отпадъците в своите области на отговорност (избрани потоци отпадъци). Тези планове включват данни за избрани потоци от отпадъци, както и за инсталациите за третиране на тези отпадъци.

- Органите, издаващи разрешения

В комбинация със заявление на издаване на разрешение (особено за инсталациите, свързани с ИРПС), предприятията обикновено трябва да представят документация за свързаните с отпадъците аспекти. Органите, отговорни за издаването на тези разрешения са в състояние да предоставят данни за очакваното производство на отпадъци и за капацитета и производствения обем на съоръженията за третиране на отпадъци.

- Други министерства

За редица междуведомствени проблеми, свързани с отпадъците, могат да бъдат съставяни доклади и от други министерства, напр., министерството на селското стопанство – за селскостопанските отпадъци или министерството на здравеопазването за медицинските отпадъци, и др.

- Сътрудничество със статистически агенции

Статистическите данни за един национален план за управление на отпадъците могат да бъдат получени, напр., във връзка с демографското развитие що се отнася до ключовите предположения в частта за планиране (вж. Глава 5.1). Тези данни обикновено се събират от национални и/или регионални органи и следователно могат да бъдат получени лесно.

Статистическата информация, която следва да се събира може да включва:

- Брой на населението;
- Географска големина на района, от който се събират отпадъците, разделен на жилищни, промишлени и търговски зони;
- Подробно представяне на мащаба и броя на основните сектори и генериращите отпадъци дейности (индустрии, търговски предприятия, включително селското стопанство и туризма);

Каре 4-4: Регламент на ЕС относно статистиката на отпадъците

Проблемът за непълните или трудно сравними данни за отпадъците поради различните определения и методи за провеждане на проучвания може в бъдеще да бъде преодолян до известна степен благодарение на новия Регламент на ЕС относно статистиката на отпадъците. В три приложения към Регламента се описва кои данни трябва да бъдат събирани, както и методите за това.

Ключовата статистика, получена от Регламента относно статистиката на отпадъците ще бъде представена в две основни таблици - таблица за генериране на отпадъците (съгласно NACE класификацията на икономическите дейности и статистическата номенклатура на отпадъците EWC-Stat – V2 за отпадъци и опасни отпадъци) и таблица за управление на отпадъците (рециклиране, изгаряне с оползотворяване на енергия, изгаряне без оползотворяване на енергия и депониране).

Държавите членки на ЕС са прилагали различни методи за проучване и статистическо определяне на отпадъците до момента. Новият регламент ще доведе до по-хармонизирани данни за отпадъците в ЕС.

Регламент (ЕО) № 2150/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2002 г. относно статистиката на отпадъците беше приет на 25 ноември 2002 година и влезе в сила на 29 декември 2002 г. Той може да бъде разгледан на Интернет адрес:

europa.eu.int/eur-lex/en/oi/2002/l33220021209en.html

Събирането на специфични данни и информация за определен **местен/регионален план за управление на отпадъците** често предполага извършване на измервания директно на потока от отпадъци. Подобни измервания могат да бъдат с различна степен на прецизност. В случаите в които е възможно да се претеглят отпадъците, това разбира се е най-точният начин за регистриране

на точното количество. Ако преките измервания не са възможни, трябва да бъдат извършени изчисления на базата на данни от използваното към настоящия момент оборудване (брой изпразнени контейнери, брой камиони, пристигащи до съоръжението и др.).

Каре 4-5: Местна и/ или регионална система за управление на отпадъците.

Когато предстои да бъде изготвен определен местен или регионален план за управление на отпадъците е целесъобразно да се включи подробно описание на въведената система за управление на отпадъците. Едно описание на местната система за комунално-битови отпадъци може да включва като минимум, следните елементи,:

- Оборудване за събиране (контейнери, превозни средства);
- Схеми за транспортиране (транспортна логистика, местоположение на инсталациите за третиране);
- Трансферни/ сортиращи съоръжения;
- Видове инсталации за третиране (напр., депа за отпадъци, инсталации за изгаряне)

а) дейности по рециклиране - управлявани както от властите, така и от частни организации (напр., Червения кръст)

- Схеми за плащане;
- Нормативна уредба (национална, както и местна)

4.2 Транспортиране на отпадъци

В границите на ЕС принципите за близост до гражданите и самодостатъчност трябва да се прилагат при депонирането на отпадъци и оползотворяването на смесените комунално-битови отпадъци. Това означава, че отпадъците трябва да се третират във възможно най-голяма близост до техния източник и че държавите членки трябва да се стремят да инсталират достатъчен капацитет за третиране и да създадат интегрирана мрежа от инсталации за депониране и оползотворяване, до степента, до която това е осъществимо.

Сътрудничеството с други региони и с други държави членки може да бъде използвано за оползотворяване (с изключение на смесени КБТО) и за депониране на избрани потоци от отпадъци.

Транспортирането на опасни отпадъци се регулира за държавите членки от Регламента относно превоза на отпадъци и се подчинява на сложна система от уведомления. Уведомителните документи съдържат данни за видовете, количествата, произхода и местоназначението на отпадъците.

За да се изпълнят тези изисквания, да се гарантира постигане на съответствие с принципите на равнището на ЕС и за да може да се разработи подходящ капацитет за третиране на регионално/ национално равнище е важно да бъде събрана надеждна информация за вноса и износа на отпадъци и подобни данни да бъдат интегрирани в плана за управление на отпадъците.

Информацията може да бъде получена от докладите по Базелската конвенция за трансграничното движение на опасни отпадъци и други отпадъци, подлежащи на уведомителни процедури. За да се получи пълна представа трябва да бъдат събрани данни и за отпадъците, които се изпращат/ получават от други държави членки или трети държави съгласно процедурите за обща информация по член 18 от РПО.

За целта на планирането на управлението на отпадъците от значение са износа и вноса на отпадъци, докато данните за тяхното прехвърляне не са относими. За събирането на всички отделни уведомления е препоръчително да се създаде подходяща база данни.

Карте 4-6 Пример:

Австрийска база данни за превоз на отпадъци и европейски обмен на данни за уведомленията относно отпадъците

Австрия е създавала изчерпателна система за отчитане на данни, наречена Управление на електронни данни (УЕД), която включва приложение за данни относно превоза на отпадъци. От 2010 година системата осигурява възможността да се обработва процедурата за уведомления за износ на отпадъци извън Австрия и по електронен път. УЕД може да се разгледа на Интернет страницата: https://secure.umweltbundesamt.at/edm_portal/home.do.

Всички данни, докладвани по електронен път или на хартиен носител се управляват в рамките на изчерпателна база данни. Анализът на докладваните данни служи като информационен източник за задълженията за докладване и за националния план за управление на отпадъците.

Австрия участва заедно с Белгия, Нидерландия и Германия в проекта ЕСОДУО-Европейска система за обмен на данни за уведомленията за отпадъците. Целта на проекта е да се разработи стандартизиран интерфейс за обмен на данни между държавите членки на ЕС за електронно транспониране на изискванията на Регламента относно контрола на движението на отпадъци. Допълнителна информация за ЕСОДУО може да се получи от Интернет страницата: <http://www.eudin.org/>

4.3 Събиране и третиране на отпадъците

На първо място е необходимо описание на настоящата система за събиране на отпадъци и на съоръженията за третиране с цел да се представи преглед на събраните и третирани потоци от отпадъци. На второ място, описанието създава база за идентифициране на областите, в които е нужно подобрене. И на трето място се изисква информация за наличието на съоръжения за третиране на отпадъци за целите на планиране на капацитета.

В описанието трябва да бъдат включени и системи за събиране на всички потоци отпадъци и, ако е възможно, трябва да бъде заявено кои страни отговарят за осъществяване на събирането. Това е особено важно за потоците от отпадъци, за които в директивите на ЕС са зададени цели за събиране и/ или рециклиране/ оползотворяване. Типичните потоци от отпадъци, за които е нужна най-подробна информация за системите за събиране, са отпадъците от опаковки, ОЕЕО, батерии, гуми, ИУПС, и отработени масла.

Информация за системата за събиране	Пример: ОЕЕО
Правна отговорност за събирането на отпадъци	Дружества, разпространяващи ОЕЕО на пазара (отговорност на производителя)
Практическа отговорност за събирането	ОЕЕО – информационна система за биологично разнообразие (Clearing House mechanism)
Вид събиране	Система за връщане в пунктове за събиране, задължение на търговеца за приемане при закупуване на ново електронно или електрическо оборудване.
Кратко описание на системата	Потребителите връщат обратно ОЕЕО на пункта за събиране или на търговците. Пунктовете за събиране или търговците съхраняват временно ОЕЕО. Ако са достигнати определени количества ОЕЕО, се известява Информационната система за биологично разнообразие за (Clearing House mechanism). Информационната система за биологично разнообразие (Clearing House) издава поръчка на лицензирано дружество да превози ОЕЕО до лицензирано съоръжение за третиране.
Резултати от събирането. Това е базата за оценка на това дали капацитетът на системата за събиране е достатъчен.	4 kg ОЕЕО на жител/ годишно.

Ако има налична информация за финансовите аспекти на събирането на определени потоци от отпадъци, тя също трябва да бъде представена.

Информацията за съоръженията за третиране на отпадъци е ценна за редица цели:

- Планиращият орган се нуждае от подробна информация за броя и капацитета на всички видове съоръжения, за да предприеме планиране на капацитета за специфичните потоци от отпадъци;
- Производителите на отпадъци са заинтересовани от оползотворяването и депонирането на техните отпадъци;
- Широката общественост е заинтересована да бъде информирана за съществуващите и планираните инсталации за третиране на отпадъци, разположени наблизо.

Регистрираното настоящо използване, капацитетът на всяка инсталация, както и финансовите аспекти на третирането трябва да бъдат включени в описанието на системата. Описанието трябва да съдържа количеството, което се третира годишно по отношение на всеки поток от отпадъци, максималния капацитет на съоръженията, очаквания експлоатационен живот на съоръженията, разходите за третиране на всеки поток от отпадъци, и др. Планове за разширяване или реновиране също трябва да бъдат описани.

Съоръженията, в които се третират отпадъци могат и да не бъдат единствено инсталации за третиране на отпадъци, но също и производствени съоръжения. Пример за това са инсталациите за рециклиране (напр., за производство на хартия) и инсталациите за съвместно изгаряне.

Данните за съоръженията за третиране могат да бъдат получени или от самите оператори на съоръженията (посредством посещения или анкети) или от отговорните лицензиращи органи.

4.4 Организация и финансиране на управлението на отпадъците

Организация на управлението на отпадъците и разпределяне на отговорности

Организацията на управлението на отпадъците в определена държава е преди всичко въпрос за възлагане на отговорности. Отговорните органи могат да бъдат от една страна публичните институции на различни равнища, а от друга страна, частната икономика. Разпределянето на отговорностите зависи от потока от отпадъци.

В общи линии може да се каже, че при отпадъците, генерирани от икономиката самият производител носи отговорност за организирането на събирането и третирането.

При отпадъците, генерирани от гражданите, възлагането на отговорностите може да варира. Обикновено общините са отговорни за остатъчните (смесени комунално-битови твърди отпадъци) и за насипните отпадъци, но те може да делегират своята отговорност на дружества от частния сектор. Допълнителен вариант е публично-частното партньорство (ПЧП), при което публична организация и дружество от частния сектор си сътрудничат при предоставянето на публични услуги. За специфичните потоци от отпадъци, от рода на ОЕЕО, батерии и др., отговорността се възлага на частното дружество, което разпространява продукта на пазара, съгласно условията на схеми за разширена отговорност на производителя.

Независимо от настоящата система за разпределяне на отговорностите, отговорността за всички потоци от отпадъци трябва да бъде описана недвусмислено в плана за управление на отпадъците и отговорните лица, институции и др., следва да бъдат ясно идентифицирани.

Документирането на отговорностите и организацията на управлението на отпадъците в плана за управление на отпадъците за предпочитане трябва да бъде изложена в специално обособен раздел и в допълнение към описанието на ангажираните органи може да бъде включен и систематичен преглед на съществуващата инфраструктура за третиране. Освен чрез писмените обяснения, ситуацията може да бъде илюстрирана и със схеми и органиграми.

В допълнение към този общ раздел, добра идея е да се повторят ключовите играчи и отговорности при обсъждането на отделните потоци от отпадъци.

Каре 4.7: Пример: разпределяне на отговорности

Планът за управление на отпадъците за регион Валония включва за всеки специфичен поток от отпадъци по една таблица, показваща организацията и отговорните партньори. По-долу е представен откъс от раздела за опасните отпадъци. Дейностите се подразделят на опис на отпадъците, превенция на отпадъците, събиране, депониране и др. В случая на опасните отпадъци, таблицата в плана съдържа 36 позиции, две от които са показани като пример по-долу:

Дейност	Възложител	Оператор	Изтичане
Опис на отпадъците. Да бъде въведено задължение за съставяне на стандартизиран регистър, отразяващ количествена, качествена и икономическа информация за опасните отпадъци, техния произход, тяхното местоназначение и остатъците след третиране, както и стандартизирана шестмесечна декларация, съдържаща информация от регистъра, която ще се проверява на произволен принцип, за да се гарантира точността и обективността на декларациите.	Правителство на Валония	<ul style="list-style-type: none">• Промисленост• Сектор Отпадъци• Асоциация на общините	1999 г.
Събиране на отпадъци Съставяне на списък на разпилени количества опасни, подлежащи на отделно събиране.	Правителство на Валония	<ul style="list-style-type: none">• Промисленост• Общини	1999 г.

Източник:

http://environnement.wallonie.be/cai/darne/plateforme_darne/visiteur/frames.cfm

Финансиране на управлението на отпадъците

Значително количество парични средства е нужно за гарантиране на непрекъснатото развитие на една система за управление на отпадъците и в различните части на Европа съществуват множество методи за финансиране. Събирането и транспортирането, съоръженията за третиране и депата за

отпадъци се финансират и експлоатират от частни предприятия, публични предприятия, предприятия с публично участие или междуобщински сдружения.

Извън обхвата на настоящата Обяснителна бележка е да предоставя конкретни препоръки по този въпрос. Във финансовите отчети по плановете обаче е важно да се посочат определени ключови стойности относно икономическите последици от плана. Тази информация е от съществено значение, когато се прави опит да бъдат предвидени финансовите последици от предлагани промени в настоящата система за управление на отпадъците.

Националният план може да съдържа ключови стойности за събирането и третирането на отпадъците в държавата като цяло, от рода на общите разходи за депониране на отпадъци, средната цена за депониране на един тон азбестови отпадъци или най-високата и най-ниската цена за разделянето на отпадъчна хартия. Обикновено не е възможно да се извърши прецизно обозначаване на икономическите проблеми в един национален план/ стратегия.

Регионалният/ местният план обаче трябва да съдържа актуална информация за административните разходи на институциите, за разходите за събиране, транспортиране, разделяне, третиране и окончателно депониране на отпадъци. Това включва ключови стойности от рода на:

- Цена за третиране на един тон отпадъци от различни инсталации за третиране (депониране, изгаряне, разделяне и др.);
- Разходи във връзка със събирането на един тон отпадъци, разбити по методи на събиране и потоци от отпадъци;
- Разходи във връзка с транспортирането на един тон отпадъци, разпределени по потоци отпадъци.

Финансирането на системата за управление на отпадъците зависи от националното законодателство и степента, до която съществува традиция ползвателите да бъдат заставяни да заплащат за услугата. Доста разпространено е налагането на такси за събиране и третиране на отпадъци, въпреки че други системи за финансиране, като отговорността на производителя, се използват за някои потоци от отпадъци.

Каре 4-8: Финансиране на управлението на комунално-битовите отпадъци

Комисията е провела проучване на финансирането на управлението на комунално-битовите отпадъци, целящо да: (1) Допълни съществуващите набори от данни за цените и разходите за управление на отпадъците, които са нужни за провеждането на икономически анализ.

(2) Съпостави информация за различните модели на финансиране, използвани от местните органи и на национално равнище в държавите членки с оглед на разпространяването на най-добрите практики, включително оценката на опита с подобни системи.

Докладът за проучването е публикуван на Интернет адрес:

<http://europa.eu.int/comm/environment/waste/studies/eucostwastemanagaement.htm>

4.5 База за решение и оценка на предишни цели

На базата на информация и анализи на настоящата ситуация, би трябвало да е възможно да се оцени работата и резултатите на настоящата система. Следователно, административното равнище и лицата, отговорни за вземане на политическите решения разполагат с платформа за идентифициране на това кои проблеми се нуждаят от специално внимание в бъдеще и кои цели са реалистични и постижими в границите на времевата рамка на плана за управление на отпадъците.

Освен това, преди да се определят нови цели за бъдещ период на планиране е естествено да се оцени дали предишния план за управление на отпадъците и инициативите по него са постигнали желания успех. Затова планът трябва да съдържа и раздел, посветен на това дали целите на предишния план, при наличие на такъв, са били постигнати, и ако не са, защо.

Контролен лист:

Статусът на системата за управление на отпадъците ще представи на страните, ангажирани с планирането на управлението на отпадъците планиране общ преглед на настоящата система за управление на отпадъците.

Докладът за статуса се съставя предимно от административните органи в сътрудничество с различни страни в рамките на настоящата система за управление на отпадъците. Следва да се има предвид, че работата, която трябва да се изпълни е с доста голям обхват, независимо дали представлява преглед на съществуващи данни или проучване на статуса и събиране на данни, което се осъществява за първи път.

Докладът за статуса трябва да предостави база за отговор на следните въпроси:

1 Настоящата система за управление на отпадъците отговаря ли на политическите цели за следното:

- Превенция/ свеждане до минимум на отпадъците;
- Рециклиране/ оползотворяване за енергия;
- Съоръжения за безопасно депониране?

2 Настоящата система за управление на отпадъците предвижда ли решения на свързаните с околната среда, здравето и безопасността въпроси в съответната област на плана за управление на отпадъците?

3 Настоящата система за управление на отпадъците представя ли адекватна административна и организационна рамка по отношение на ефективността в съответната област?

4 Какъв е предварителния списък на възможните промени с цел:

- Да се постигне съответствие с политическите цели;
- Да се подобри функционирането и резултатите на настоящата система, свързани с околната среда, здравето и безопасността,
- Да се подобри капацитета и физическото функциониране и резултати (оборудване за събиране, камиони, достъп до съоръженията за управление на отпадъците) на системата за отпадъци като цяло и по отношение на близостта и самодостатъчността,
- Да се подобри ефективността и организационната рамка на системата?

5. Част „Планиране”

Частта за планирането ще бъде съставена на базата на: а) националното законодателство и законодателството на ЕС и стратегии, които могат да включват цели, зададени в определени области и б) информацията в частта за статуса, т.е., анализа и оценката на настоящата ситуация.

В хода на планирането е важно да бъдат взети необходимите мерки, за да се гарантира, че общите политически цели, заложи в законодателството на ЕС и съответстващите или допълнителни национални разпоредби, както и всякакви определени специфични цели, ще бъдат осъществени или дори надминати.

В частта „Планиране” трябва да се идентифицират следните аспекти:

- Бъдещи политически цели, включително определени задачи и показатели;
- Промените, нужни, за да се подобрят резултатите по отношение на околната среда, здравето и безопасността на настоящата система;
- Промените, нужни във връзка с капацитета на системата за отпадъци и физическото ѝ функциониране;
- Промените, нужни за подобряване ефикасността на системата и организационната рамка.

Елементите, които могат да бъдат включени в частта за планирането са посочени в Таблица 5-1.

Таблица 5-1: Възможни елементи, които да бъдат включени в частта „Планиране”:

1. Идентификация и анализ на параметрите, които се очаква да бъдат значими за генерирането на отпадъците и идентификация на вариантите за управление на отпадъците.	Количества отпадъци и състав на отпадъците, коригирани спрямо: <ul style="list-style-type: none">• Ръста на населението;• Промените в икономическата ситуация (ръст/ рецесия);• Промени в търсенето и естеството на потребителските стоки; промени в методите на производство;• Нови методи за третиране на отпадъци;• Ефекти от политическите промени.
2. Определяне на целите за:	<ul style="list-style-type: none">• Превенция, рециклиране, оползотворяване и безопасно депониране на отпадъци;• Потоци от отпадъци, напр., приоритетни

	<p>потоци от отпадъци;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Източници на отпадъци, напр., индустрии или домакинства.
3. Бъдеща система за управление на отпадъците - план за действие	<ul style="list-style-type: none"> • Събиране (при източника, схеми за предаване в пунктове, обекти за рециклиране) • Съоръжения за управление на отпадъците (рециклиране, изгаряне с оползотворяване на енергия, депониране) • Разпределяне на отговорностите между местните органи и индустрията (комунално-битови отпадъци/промишлени отпадъци, отговорност на производителя, и др.) • Икономически последици и финансиране: <ul style="list-style-type: none"> ○ обща стойност на системата за управление; ○ прилагане на такси, налози и данъци, отговорност на производителя; • Мерки за въвеждане на плана за управление на отпадъците.
4. Дългосрочно развитие	Бъдещи инвестиции в нови съоръжения за управление на отпадъците – следва да се проведат допълнителни проучвания и изследвания.

Потоците и количествата отпадъци могат да бъдат повлияни значително от редица параметри през периода на планиране. За да се може да се осъществи реалистично планиране трябва да се установят доминантни параметри и тяхното очаквано влияние върху потоците от отпадъци трябва да бъде описано и оценено. Необходимите мерки за противодействие или контрол на нежелани тенденции трябва да бъдат включени в плана за осъществяване през целия период на планиране.

5.1 Предположения за планиране

Съществуват редица значими *параметри*, които оказват влияние върху планирането:

- Видове и количества отпадъци;
- Географски произход на отпадъците и
- Наличност на достатъчен капацитет за събиране и третиране на отпадъци.

Например, частта за статуса може да покаже, че в някои райони количествата отпадъци са се увеличили. Това може да означава, че трябва да се предприемат превантивни мерки или че капацитетът за третиране за въпросните видове отпадъци следва да бъде разширен. По подобен начин, едно намаляване на количествата на определени видове отпадъци може да означава, че капацитета за третиране трябва да се коригира. Във всеки случай, намаляванията и увеличаванията през съответната година трябва да се подложат на детайлен анализ, за да се види дали колебанията са случайни или тенденцията ще продължи. Тези аспекти бяха анализирани по време на изготвянето на доклада за статуса както е описано в Глава 4.

Други параметри също могат да окажат влияние върху генерирането на отпадъци през периода на планиране. С оглед на оценяването на бъдещите нужди от услуги по управление на отпадъците и др., е необходимо да се оцени влиянието на:

- Ръста на населението;
- Промените в икономическата ситуация (растеж/ рецесия);
- Промените в търсенето и естеството на потребителските стоки;
- Промените в производствените методи;
- Новите методи за третиране на отпадъци;
- Ефектите от промени в политиката (превенция, свеждане до минимум, повторна употреба, рециклиране).

Някои от тези параметри са свързани със значителни елементи на несигурност. В резултат на това, количествата отпадъци и нуждата от съоръжения за управление и др., може да се основава единствено на груби прогнозни оценки.

Поради това не е възможно с абсолютна сигурност и без недвусмисленост да се предвиди бъдещото генериране на отпадъци. И все пак, очевидно съществува нужда от надеждна база за осигуряване на нужния капацитет за системата през периода на планиране, особено за бъдещите инвестиции, създаването на системи за събиране, и др. За да се преодолее този проблем могат да бъдат предвидени различни *сценарии*, покриващи различни варианти за генерирането и третирането на отпадъци.

На базата на способността и капацитета на държавата, включително икономиката, приетите политики и задължителни цели, например, целите, заложи в директивите на ЕС, най-реалистичният сценарий може да бъде избран като отправна точка за планирането.

Предвид затрудненията при предвиждането на влиянието на горепосочените параметри, в сценариите следва да бъде включена определена степен на

гъвкавост, за да се гарантира, че планът, базиран на избрания сценарий може да бъде адаптиран към промените в предположенията, количествата отпадъци, и др.

Например, промените в броя на населението в определен район могат да окажат значително влияние върху системата за събиране, капацитета на системата за управление на отпадъците, и др. Ето защо, отношението между броя на населението и различните дейности от плана трябва да бъде прозрачно, така че в съответните части от плана да могат да бъдат внасяни необходимите корекции, предизвикани от промени в броя на населението.

Друг пример е възможното разработване на нова технология за рециклиране на определен поток отпадъци, които преди това са били изгаряни или депонирани. Влиянието на тази технология върху въпросния поток отпадъци трябва да подлежи на идентифициране, за да се види дали значими промени в настоящите системи биха били благоприятни.

Прозрачността е инструмент за по-гъвкаво планиране, например, при изчисления на капацитета, така че влиянието на количествата и произхода на различни потоци от отпадъци върху системата за управление на отпадъците да може да бъде проследено.

Карта 5-1: Пример за това как се изчислява тенденцията при битовите отпадъци:

Данни за определен район:

- Брой жители, регистрирани за годината n: A_{inhab}
- Генериране на отпадъци на жител, измерено или прогнозно изчислено за годината n: $Pt/yr * inhab$
- Отпадъци в този район за годината n: $G_n = A_{inhab} * Pt/yr * inhab$

Хипотези за развитие (стойности, дадени като пример):

- население: ниска хипотеза +0.4 % годишно, висока хипотеза +0.9 % годишно;
- генериране на отпадъци на жител: ниска хипотеза +0.6 % годишно, висока хипотеза +1 % годишно.

Прогнозна оценка на отпадъците, които следва да бъдат управлявани през годината (n+5): прилагане на ниска хипотеза за развитието на населението и генерирането на жител: $G_{n+5} = A_{inhab} * (1.004)^5 * Pt/yr * inhab * (1.006)^5 = G_n * 1.051$

Прилагане на висока хипотеза за развитието на населението и генерирането на жител: $G_{n+5} = A_{inhab} * (1.009)^5 * Pt/yr * inhab * (1.01)^5 = G_n * 1.099$

5.2 Определяне на цели

Резултатите от частта за статуса ще осигурят значима база за определяне на цели на национално, регионално и местно равнище. Като цяло, целите трябва да постигат баланс между количествата отпадъци и капацитета за третиране, например, чрез осъществяване на инициативи за ограничаване генерирането на отпадъци и увеличаване на рециклирането и оползотворяването или разширяване на капацитета за третиране.

В националните планове за управление на отпадъците в някои случаи целите могат да се определят предварително, например целите на ЕС за рециклиране. В допълнение, националните цели могат да се определят по отношение на намаляването или рециклирането на отпадъците. Цялостната стратегия за определяне на нови цели е йерархията, описана в раздел 2.2. Обаче, за онези източници на потоци от отпадъци, за които още не са определени цели, трябва да се направи оценка на екологичните и икономически въздействия с оглед на избора на оптимален вариант за управление на отпадъците.

Целите и количествените задачи могат да бъдат зададени за приоритетни потоци от отпадъци, за варианти за управление на отпадъците (превенция, рециклиране, и др.) и за икономически сектори или домакинства (източници на отпадъци).

В случая на целите на политиката, следва да се прилагат общите правила за определяне на цели. Определянето на целите трябва да бъде:

- конкретно: целите трябва да се определят по възможно най-прецизен начин;
- измеримо: целите трябва да се формулират по такъв начин, че да бъде възможно да се оцени дали те са постигнати или не;
- реалистично: реализирането на целите трябва да бъдат възможно;
- своевременно: целите, и особено конкретните задачи трябва да бъдат обвързани със срок, в рамките на който да бъдат постигнати.

Регионалният и местният план за управление на отпадъците трябва да отразяват в своите цели стратегията за постигане на съответствие с принципите на йерархията на отпадъците за различните области от управлението на отпадъците. Регионалните или местни цели могат да се определят, за да се помогне за разрешаване на местните проблеми. Във всеки случай, целите трябва да бъдат съобразени с цялостната национална стратегия за отпадъците.

При наличие на предишни планове или цели за управление на отпадъците, при определянето на целите следва да се вземе предвид дали предишните цели са били постигнати или не, или дали съществуват индикации, че целите могат да бъдат постигнати през съответния период. Поради това, в някои случаи предишните цели трябва да се коригират или поддържат, или трябва да се предприемат мерки, които да направят тяхното постигане реалистично.

Каре 5-2 Пример: Определяне на цели

През 1999 г. Норвежкото правителство публикува своята „Бяла книга № 8 – политика на правителството за околната среда и състоянието на околната среда в Норвегия”. Документът включва Глава за отпадъци с три политически цели:

- ръстът в обема на отпадъците трябва да бъде значително по-нисък от процента на икономическия растеж;
- количеството на отпадъците, последващи на окончателно депониране (заравяне и изгаряне без оползотворяване на енергия) до края на 2010 година трябва да достигне 25 процента от количеството генерирани отпадъци;
- всички видове специфични отпадъци трябва да се обработват по безопасен и приемлив начин.

Тези цели трябва да се трансформират в мерки и количествени цели. Мерките в норвежката Бяла книга включват: по-голямо диференциране на таксите за отпадъците; поставяне на по-високи изисквания за съоръженията за изгаряне и увеличаване на отработени масла чрез мерки от рода на изменение на схемата за реимбуриране.

Източник: <http://odin.dep.no/md/engelsk/publ/rapporter/022051-220006/indexdok000-b-n-a.html> - present methods

Мониторинг на напредъка при изпълнението на целите

Качествените политически цели съставляват част от отправната база при планирането. Те трябва да се трансформират в количествени цели, за да бъдат оперативни и измерими.

Към всяка политическа цел следва да бъде обособена контролна система, която да извършва мониторинг на степента, до която целта е постигната. Системата за контрол може да включва конкретни измерими цели, измерими показатели, мерки и идентифициране на предварителните условия за всяка цел. Идеята е да се използват измерими показатели, за да се провери дали целта е постигната.

Ако количествените цели могат да се приложат спрямо политическата цел, показателят често се определя едновременно. Ако не могат да се определят количествени цели, или ако те трябва да се прецизират, показателите, указващи дали качествените и количествените цели са постигнати са важни за процеса на мониторинг на напредъка и съответствието с приетия план за отпадъците. В някои случаи са необходими повече от един показател, за да се наблюдава определена цел. Освен това се препоръчват измерими цели и показатели, тъй като те опростяват мониторинга.

Мерките гарантират постигане на политическите цели. Нужно е да се разработят проучвания, тестове, информация, и др., преди въвеждането на определена мярка.

Всяка от политическите цели може да включва няколко конкретни цели и инструменти или мерки. Например, възможно е да се определи цялостна цел за рециклиране, която да се комбинира с конкретни цели за рециклиране на специфични потоци или специфични източници на отпадъци.

Таблица 8 илюстрира системата за мониторинг за единична цел. Политическата цел за намаляване депонирането на биоразградими комунално-битови отпадъци е избрана като пример за използване на система за контрол. Измеримите цели са заложи в Директивата относно депонирането, докато изискваните показатели и мерки, както и предпоставките, се решават от конкретната държава членка.

Таблица 5-2:
Илюстрация на система за мониторинг с показатели

Политическа цел	Измерими конкретни цели	Измерими показатели Ежегодно	Мерки 2012 г.	Предпоставки 2001-02
Намаляване депонирането	<p>2006 г. Количеството ББКО⁽¹⁾ предназначено за депата трябва да намали до 75 % от общото количество по тегло на ББКО генерирани през 1995 г.</p> <p>2009 г.: трябва да се намали до 50 %.</p> <p>2016 г.: трябва да се намали до 35 %.</p>	<p>Количеството депонирани се наблюдава и се сеизготвят прогнози, за да се оцени способността за постигане на целите</p> <p>2004 г. Съоръженията за третиране на ББКО следва да създадат паралелно с постъпателното развитие на разделното събиране схеми за хартия, картон, градински отпадъци и хранителни отпадъци.</p>	<p>а) одобрява се законодателната рамка за да се гарантира индивидуалното разделяне на биоразградими отпадъци.</p> <p>б) повишават се данъците за отпадъците, предназначени за депата с 20 % всяка година.</p>	<p>Провежда се сравнително изследване на относимите методи за третиране</p>

Забележка: конкретните цели са от Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 година относно депонирането на отпадъци; (1): ББКО: Биоразградими Комунално-битови Отпадъци.

5.3 Системата за управление на отпадъците през периода на планиране- план за действие

Когато бъдат анализирани настоящата ситуация за количествата отпадъци и очакваното ѝ бъдещо развитие и след съгласуване на целите, трябва да се реши по какъв начин могат да се реализират подобни цели. Това може да се счита за ядрото на процеса на планиране.

Планът за действие включва:

- избор на системи за събиране;
- идентификация на необходимите съоръжения за управление на отпадъците;
- възлагане на отговорности на различните страни;
- съображения за икономическите последици и финансирането;
- съображения за използването на мерките за реализация на плана за управление на отпадъците (възможни мерки са представени в Раздел 5.5).

Системи за събиране

Трябва да се вземат решения относно системите за събиране за идентифицирани източници и потоци от отпадъци. Тъй като системата за събиране може да играе важна роля за постигането на конкретните цели, с оглед на тяхното постигане трябва да се приеме най-подходящия вид система. Например, една система за събиране на битови отпадъци при източника може да бъде по-ефективна от системата, при която отделните генератори на отпадъци трябва да пренасят своите отпадъци до централен обект за рециклиране. Често пъти обаче системата за събиране на битови отпадъци при източника е по-скъпа.

Поради това, въпреки че икономическите съображения могат да играят важна роля в процеса на вземане на решения относно избора на система за събиране, политическите намерения по отношение на стандартите за обслужване и аспектите, свързани с околната среда също имат своя тежест.

За всеки поток отпадъци в плана трябва да бъде заявен метода на събиране, третиране и др. Подробни изисквания за третирането, транспортирането и др., за някои фракции отпадъци могат да бъдат изложени в регионалния/ местния план за отпадъците.

Настоящото законодателство може да определи с подробности структурата на една система за събиране. По подобен начин, въвеждането на системи за събиране може да бъде стимулирано чрез ново законодателство, указващо кой вид система за събиране следва да бъде избран.

За някои потоци отпадъци съществуват специални изисквания за рециклиране. Може да бъде целесъобразно да се обсъдят подобни фракции от отпадъци в рамките на едно описание и един раздел за планиране. Това е приложимо

например спрямо отпадъците от опаковки, за които на равнището на ЕС са определени цели за процентите на рециклиране. Поради това, независимо от източника - домакинства или индустрии и търговия -отпадъците от опаковки могат да бъдат обособени в специален раздел. Случаят може да е същият и за опасните отпадъци и батериите, покривани от Директивата относно батериите и акумулаторите, както и за някои други потоци от отпадъци. Освен това, някои потоци отпадъци са определени от ЕС като приоритетни и трябва да бъдат включени в плана за действие.

Предварително условие за един регионален или местен план за управление на отпадъците е подробното планиране на реалното управление на отпадъците, включително третирането и депонирането.

Каре 5-3 Пример: градински отпадъци

Работният план за биологичните отпадъци (храни) и растителните (градински) отпадъци за Фламандския район в Белгия гарантира за всеки жител на Фландрия осигуряването на достъп до разделно събиране на градински отпадъци до края на 1997 г. Тези градински отпадъци се събират или при източника (обикновено в насипно състояние) или на принципа на схема за предаване. Някои местни органи обаче също така предлагат и биоразградими полиетиленови или хартиени чували срещу допълнителна такса или безплатно. В подобни случаи честотата на събиране като цяло е по-висока, отколкото при събирането в насипно състояние.

Източник: Управление на биоразградими комунално-битови отпадъците в Европа: стратегии и инструменти, Европейска агенция по околна среда, 2001 г.

http://reports.eea.eu.int/topic_report_2001_15/en

Съоръжения за управление на отпадъци

Планът за действие трябва да включва решения за вида и капацитета на съоръженията за управление на отпадъците. Подобни решения трябва да бъдат подложени на задълбочено разглеждане, тъй като изграждането на тези съоръжения е скъпоструващо.

Регионалните/ местни планове трябва да съдържат подробна оценка на нуждата от различни видове инсталации и капацитет. Планът за действие трябва да включва оценки на съответствието с националните стратегии за отпадъците, например, принципите за близост до гражданите и самодостатъчност. Освен това, в плана за действие трябва да се оцени дали различните видове инсталации са адаптирани към цялостните цели на стратегията/ плана за отпадъците по отношение на капацитета и метода за третиране, като се вземе предвид йерархията на отпадъците. Всяка инсталация за третиране трябва да бъде описана

и сравнена на базата на количествата отпадъци, които се очаква да бъдат генерирани в рамките на периода на планиране.

Освен това, тъй като съоръженията могат да имат полезен живот от няколко десетилетия, тяхното местоположение трябва да бъде избрано внимателно.

Хоризонтът на планиране за различните методи за събиране и третиране основно зависи от икономите от мащаба за съответното оборудване. Той определя минимални граници за капацитета за инсталацията, ако тя ще се експлоатира икономично и при минимални хоризонти на планиране, за да се гарантира периода на възвращаемост. Типичните стойности на базата на опита са представени в Таблица 5-3.

Таблица 5-3: Минимален хоризонт на планиране за различни методи на събиране и третиране

Система	Минимален хоризонт на планиране
<ul style="list-style-type: none">събиране на комунално-битови твърди отпадъци;	<ul style="list-style-type: none">3 години
<ul style="list-style-type: none">инсталация за компостиране (остаряла технология);	<ul style="list-style-type: none">5 години;
<ul style="list-style-type: none">специализирано депо за отпадъци;	<ul style="list-style-type: none">10 години;
<ul style="list-style-type: none">изгаряне;	<ul style="list-style-type: none">20 години;
<ul style="list-style-type: none">инсталация за компостиране (съвременна технология)	<ul style="list-style-type: none">20 години;
<ul style="list-style-type: none">инсталация за третиране на опасни отпадъци.	<ul style="list-style-type: none">20 години

Забележка: стойностите са основани на опита и зависят от капацитета на инсталациите и съоръженията.

Планирането трябва да включва също и оценки на това дали плановете съответстват на настоящите и бъдещите изисквания, както и на плановете за разширяване, модернизация и др. И накрая, трябва да се опишат нужните нови разрешения в областта на околната среда.

Каре 5-4 Пример: съображения свързани с околната среда и икономиката

Областният съвет на Стафордшър и Градският съвет на Сток-он-Трент заявяват в своя местен план за отпадъците, че: предложенията за изгаряне на отпадъци ще бъдат допускани в случаите, в които предложеният вариант:

- i) Представява най-добрият възможен екологичен вариант (НВЕВ);
- ii) Включва оползотворяване на енергия, било чрез комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, или чрез производство на електрическа енергия, и
- iii) Не нарушава осигуряването на съоръжения за управление на отпадъците, функциониращи на по-високо ниво в йерархията на отпадъци, включително компостиране и рециклиране на материали и отпадъци за енергийни съоръжения.

Във връзка с iii) се заявява, че: изгарянето може да представлява мащабна инвестиция, да изисква дългосрочни договори и значителни количества отпадъци, за да се гарантира неговата жизнеспособност. Ето защо е важно в контекста на НВЕВ, йерархията на отпадъците и принципа на близостта до гражданите, да се разгледат икономическите импликации на предложената разработка, наред с екологичните и социални импликации.

Следователно, трябва да се вземе предвид цялостната стратегия за отпадъците, когато се взема решение за изграждането на съоръжения за третиране на отпадъци. Последиците за осигуряването на съоръженията за управление на отпадъците трябва да бъдат разгледани, за да се гарантира, че предложената разработка не подкопава по-устойчиви методи за управление на отпадъците.

Източник:

<http://www.staffordshire.gov.uk/environment/planning/политиката/thedevelopmentplan/wastelocalplan/wasteLocalPlan.aspx>

Планиране на капацитета

При избора между различни варианти за събиране и третиране, е необходимо да се провери наличието на достатъчен бъдещ капацитет за третиране на отпадъци, за постигане на целите, заложи в плана за управление на отпадъците.

В това отношение, има два въпроса, които следва да бъдат взети предвид. Първият се отнася до финансовите изисквания и кой трябва да понесе финансовия товар, ако се наложи капацитетът да бъде разширен. Вторият засяга потенциалното местоположение на бъдещите съоръжения. Един общо разпространен проблем е, че никой не иска да живее в съседство със съоръжение

за управление на отпадъците (ефектът „не и в моя заден двор“). Поради това, този проблем често изисква предсрочно планиране.

Карте 5-5: Планиране - пример:

Датската агенция за опазване на околната среда извърши оценка на количеството отпадъци, подходящи за изгаряне и капацитета за изгаряне на отпадъци. Информацията е събрана от инсталациите за изгаряне на отпадъци в Дания за настоящия и бъдещ капацитет за изгаряне, броя на инсталациите за изгаряне, калоричната стойност на отпадъците, годишното работно време, оторизациите и очакваните промени в капацитета или други основни промени, насрочени за периода преди 2008 г. Бъдещите количества отпадъци, подходящи за изгаряне се сравняват с очаквания капацитет за изгаряне през годините 2004 и 2008.

Докладът „Affaldsforbrsending i 2004 og 2008, msengder og kapaciteter” (в резюме на английски език), е публикуван на Интернет адрес:

<http://www2.mst.dk/common/Udaiqramme/Fra me.asp?http://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2001/87-7944-724-4/html/default.htm>

Дългосрочно развитие

Както е посочено в раздел 3.1, планът може да покрива само от три до пет години. Предвид времевата продължителност, необходима за планиране и изграждане на инсталации за третиране на отпадъци, съображенията за дългосрочния капацитет и разходи могат да се окажат полезни.

Освен това, може да са необходими бъдещи инициативи за постигане на дългосрочните цели. Например, ако трябва да се постигат целите за биоразградимите комунално-битови отпадъци, заложен в Директивата относно депонирането на отпадъци, може да са нужни нови системи за събиране и съоръжения за оползотворяване през следващите 12 години.

Преди да се вземе решение относно методите за третиране и местоположението на съоръженията за управление на отпадъците, може да е целесъобразно да бъдат проведени един или повече анализи на разходите и ползите по сценарии за потоци и източници на отпадъци. Анализът на разходите и ползите представлява инструмент за извършване на преглед на последиците /въздействията на различните варианти, и помага на лицата, отговорни за вземането на решения. Анализът на разходите и ползите може да бъде и начин за проучване на въздействието на системата за управление на отпадъците върху други планове, от рода на здравно планиране, териториално планиране, и др.

Икономически последици и финансиране

Истинско предизвикателство при планирането на управлението на отпадъците планиране е как да се постигне предпочитаната комбинация от методи за третиране за всеки поток отпадъци в бъдещата система. Крайният резултат може да включва набор от мерки и инструменти (правни и икономически), които да бъдат активирани, осведомителни кампании, нови схеми за събиране на отпадъци и достъп до нови съоръжения за третиране.

В допълнение към оценяването на ефективността на инициативите по отношение на обемите от отпадъци, които следва да бъдат насочени или пренасочени в рамките на цялостния поток от отпадъци, бъдещите системи за управление на отпадъците обикновено ще изискват значителни инвестиции и оперативни разходи.

Важен аспект при вземането на окончателните решения и одобряването на нова система за управление на отпадъците ще включва анализиране на икономическите последици от първоначалните инвестиции и оперативни разходи и бъдещото ниво на таксите и сметките на потребителите. И отново всяка една инициатива следва да се оценява предвид нейните икономически последици, които да бъдат включени в заключителен обобщен преглед.

Целта е да се оценят общите разходи – капитални и оперативни. Тъй като обаче оборудването за събиране, депата за отпадъци и другите съоръжения, нужни за цялостната система за управление на отпадъците имат различен експлоатационен живот и периоди на амортизация, трябва да се направят изчисления, за да се сравнят и обобщат разходите за редица операции. Един от подходите е да се изчислят общите годишни разходи, т.е., оперативните разходи плюс годишните разходи за инвестиции.

Ако е възможно, разходите следва да бъдат разбити на:

- Разходи за общи административни инициативи от рода на планиране на отпадъците, издаване на разрешения, законодателство, и др.;
- Общи инициативи за превенция на отпадъците;
- Разходи, понесени при третиране на различни потоци отпадъци, включително инвестиционни разходи.

По този начин ще бъде възможно да се осъществява постоянно проследяване на икономическите разходи за постигане на целите. Също така ще бъде възможно да се сравнят разходите за настоящата система за управление на отпадъците с разходите по новия план за управление на отпадъците.

Изчисляването на разходите на тон отпадъци може да помогне за получаването на представа за средните разходи и може да се ползва за съпоставяне на разходите при алтернативни варианти.

5.4 Критерии за местоположението на съоръженията за третиране на отпадъци

Обектите или районите, които са подходящи за разполагане съоръжения за третиране на отпадъци могат да бъдат представени или на географска карта и/или чрез уточняващи списъци. Съгласно Решение на Европейския съд по обединени дела C-53/02 и C-217/02, при отсъствието на географска карта с маркирани разрешени зони за разполагане на бъдещи обекти за депониране на отпадъци, трябва да бъдат избрани прецизни критерии за подобно разполагане. Тези критерии трябва да служат на следните цели:

- Да позволяват на компетентния орган ясно да идентифицира кои обекти са подходящи за депониране на отпадъци;
- Да вземат предвид най-скорошните научни и технически данни;
- Да вземат предвид специфичните технически процеси, избрани за депониране;
- Да бъдат съобразени с целите, заложиени за изпълнение от РДО (Рамковата директива за отпадъците), а именно:
 - Опазване на общественото здраве и околната среда;
 - Установяване на адекватна мрежа от подходящи инсталации за депониране (като се вземат под внимание най-добрите налични технологии без да се включват прекомерни разходи);
 - Адекватна транспортна мрежа, позволяваща извозването на отпадъците до една от най-близо разположените инсталации.

На практика, първата стъпка е да се определят критерии за избор на обект за районите, които са абсолютно изключени от строителни цели. Този набор от критерии може да включва следните елементи:

- Райони, защитени заради тяхната екологична, ландшафтна или културна стойност;
- Райони, уязвими поради земетресения, свлачища, пропадания на земни маси, ерозия, наводнения, екстремни или неблагоприятни климатични условия (напр., температурни инверсии, мъгли, силни ветрове);
- Гъсто населени, застроени райони;

- Болници, училища, места за религиозни поклонения, комунални съоръжения;
- Жилищни райони, комплекси за отдих;
- Открити пространства за обществено ползване, комунални и търговски съоръжения;
- Пространства, видими за голям брой хора.

При втората стъпка, оставащите райони трябва да бъдат посочени и класирани в списък на потенциално подходящи райони съгласно геоложките и хидрогеоложки критерии, определени в Директивата относно депонирането на отпадъци, според аспекти на климатологията и според аспекти на инфраструктурата.

5.5 Възможни мерки за осъществяване на определен план за управление на отпадъците

За осъществяването на един план за управление на отпадъците са нужни разнообразни мерки. Обикновено всяка цел в плана трябва да се подкрепя от една или повече целеви мерки.

Регулаторни инструменти

Това са политическите инструменти, чрез които законодателството определя ясни задължения: какво трябва да се направи или какво е забранено. Примери за това са забраните, стандартите, задължителните критерии и др.,

Пазарно базирани инструменти

Пазарно базираните инструменти целят да оказват влияние чрез финансов натиск, напр., данъци, такси, налози върху продукти, схеми за възстановяване на депозити и субсидии. Тъй като новата Рамкова директива за отпадъците изисква информация за икономическите инструменти в частта за незадължителното съдържание, допълнителна информация за тези инструменти е представена в Глава 5.6.

Информационно базирани инструменти

Информацията може да бъде насочена или към потребителите, за да се промени тяхното покупателно поведение (напр., кампании за повишаване на осведомеността или етикетирание на продуктите) или към производителите под формата на подкрепа за тяхното управление на околната среда (напр., консултативни програми за предприятия). Използването на кампании за повишаване на осведомеността и предоставянето на информация, насочена към широката общественост или към определена група потребители също е част от

незадължителното съдържание на новата Рамкова директива за отпадъците и затова е разяснено с повече подробности в Глава 5.7.

Доброволни споразумения

Това заглавие включва инструменти с доброволно участие (ЕУСО, екологично етикетиране). Тук могат да се упоменат и споразуменията между бизнеса и правителството (самоангажиране на бизнеса).

Каре 5.6: Споразумения за околната среда - примери:

Проучване на споразуменията за околната среда

Европейската агенция за околната среда (ЕАОС) е провела проучване на споразуменията за околната среда. Проучването има за цел да информира инициаторите на политики и широката общественост за прилагането на споразуменията за околната среда в Европейския съюз чрез представяне на кратък преглед на настоящото прилагане на подобни споразумения в държавите членки. То може да бъде разгледано на Интернет адрес:

<http://reports.eea.eu.int/92-9167-052-9>

Сред мерките, които са на разположение на съответния орган, ключовият въпрос е коя мярка ще промени поведението на хората по ефективен начин? За всяка цел органът трябва да прецени не само коя мярка би намалила по най-добър начин екологичния натиск, но също и икономическите последици от мярката и нейната политическа осъществимост.

За някои цели най-добрият вариант са регулаторните мерки, по-специално ако целта е да се избегне разпространението на определени опасни вещества. Икономическите стимули могат да бъдат по-ефективни за цели от рода на намаляване генерирането на отпадъци или повишаване процента на рециклиране. Могат да съществуват обаче и други подходящи мерки.

5.6 Икономически инструменти и тяхната оценка

Икономическите инструменти спомагат за едновременното постигане на екологични, икономически и социални политически цели като се вземат предвид скритите разходи за производство и потребление по разходоефективен начин. По този начин, икономическите инструменти насърчават потребителите и производителите да променят тяхното поведение като ползват природните ресурси по екологично ефективен начин, което на свой ред води до генериране на по-малко отпадъци и подобро управление на отпадъците.

Опитът в държавите членки показва, че най-добрият начин да се подобри управлението на отпадъците е да се комбинират следните инструменти:

- **Данъци и/ или забрани за депониране и изгаряне:** резултатите от проучването са недвусмислени: процента на депониране и изгаряне в държави, в които са въведени данъци или забрани, повишаващи разходите, е намалял;
- **Схемите „който хвърля плаща“** се оказват много ефективни за превенция на генерирането на отпадъци и насърчаване на гражданите да участват в разделното събиране на отпадъци;
- **Схемите за отговорност на производителя** са дали възможност на няколко държави членки да съберат и преразпределят средствата, необходими за подобряване на разделното събиране и рециклиране. Тъй като обаче ефективността на разходите и прозрачността се различават силно между отделните държави членки и между потоците отпадъци, за тези схеми е нужно внимателно планиране и мониторинг.

При управлението на отпадъците често се прилагат и други **данъци и екологични такси**. Примери за данъци са данъка върху полиетиленовите торби в Ирландия или датския данък за депониране на отпадъчни батерии. Налозите за събиране на отпадъци на ниво домакинство понякога се базира на комбинация между размера на контейнера, теглото и честотата на събиране, което помага да се повиши осведомеността за количеството генерирани отпадъци, като по този начин то се намалява. Екологичните субсидии и стимули или подлежащите на търгуване разрешения също се използват при управлението на отпадъците, въпреки че подобно използване е в по-малка степен.

Един общ подход към оценяването на използването на икономически инструменти в политиките за отпадъците включва следните стъпки:

1. Анализ на таксата или данъка, неговите цели и връзки с пакета от относими държавни интервенции, т.е., каква е интервенцията и как е предназначена да действа;
2. PEST (политически, икономически, социален и технически) анализ, който представлява оценка на политическите, икономически, социални и технологични последици от инструмента, на базата на динамичните ефекти, стимулиращи поведението на целевите групи на интервенцията; т.е., как е изглеждала системата преди политическата интервенция - „оценка на изходното състояние“;
3. Анализ на отношението между оценката на изходното състояние и политическата интервенция, т.е., как интервенцията е могла реално да засегне системата, на каква цена и кога - „хипотеза на въздействието“.

Допълнителна информация за използването на икономическите инструменти може да се открие в следните проучвания:

- Проучване на Европейската комисия за използването на икономически инструменти при управлението на отпадъците (2012 г.): <http://ec.europa.eu/environment/отпадъци/use.htm>;
- Европейски тематичен център „Управление на ресурсите и отпадъците“, „Проучване на ефективността на екологичните данъци и такси при управлението на добива на пясък, чакъл и камък в избрани държави от ЕС“: http://www.eea.europa.eu/publications/eea_report_2008_2
- Доклад на Европейската агенция за околната среда за „Пазарно базираните инструменти за политика по околната среда в Европа“: http://www.eea.europa.eu/publications/technical_report_2005_8
- Проучване на Европейската комисия за Импликациите при въвеждането на екологични данъци в Европейския съюз и неговите държави членки (един от проучваните данъци е данъка за депонирането на отпадъци): http://europa.eu.int/comm/environment/enveco/taxation/ch10_landfill.pdf;
- База данни на ОИСР за данъците, свързани с околната среда с предварително определени анкети за националните данъци, включително данъците върху отпадъците:
<http://www.oecd.org/EN/документ/0..EN-документ-8-nodirectorate-no-1-30168.00.html#title1>

5.7 Обществена осведоменост

За да бъде определена система за управление на отпадъците ефективна и за да може тя да функционира правилно е важно обществеността да разбира тази система и да я подкрепя. Успехът на някои схеми за рециклиране се крепи почти изцяло на подкрепата на ползвателите, напр., домакинствата. Как един местен орган убеждава отделния гражданин да занесе празните стъклени бутилки до местния пункт за събиране или център за рециклиране, ако той/ тя просто може да ги изхвърли в кофата за боклук?

Докато правните и икономически стимули могат да променят поведението на хората, създаването на обществена осведоменост и готовност за правилно управление на отпадъците е също толкова важно.

Карте 5-7: Публична информация- примери
<p>Австрия, Федерално министерство на селското и горското стопанство и управлението на водите - насока за разделянето на отпадъците, 'Abfall-Trenn-ABC':</p> <ul style="list-style-type: none"> • http://www.land-oberoesterreich.gv.at/cps/rde/xchg/ooe/hs.xsl/20842_DEU_HTML.htm
<p>Белгия, Брюксел, Ръководство за управление на битовите отпадъци:</p> <ul style="list-style-type: none"> • http://www.bruxelles-proprete.be/Content/html/dechets/index.asp
<p>Чешка република, Министерство на околната среда, Ръководство за управление на отпадъците:</p> <ul style="list-style-type: none"> • http://www.ekoporadny.cz/faa/iak-tridit-odpadv.htm
<p>Франция, Агенция за околна среда и енергийно управление, ADEME, Практически насоки за това как да се справим с битовите отпадъци, домашно компостиране, отпадъци от електрическо и електронно оборудване и опасни отпадъци:</p> <p>http://www.ecocitovens.ademe.fr/mes-dechets</p>
<p>Полша, Министерство на околната среда, Информационна кампания срещу замърсяването с отпадъци „Не замърсявай своята съвест“:</p> <ul style="list-style-type: none"> • http://www.mos.QQv.pl/artvku/7aktualnosci/11193_nie_zasmi_ecai_swoieao_sumienia_nowa_kampania_spoleczna_ms.html
<p>Полша, Варшава, серия насоки за справяне с комунално-битови отпадъци:</p> <ul style="list-style-type: none"> • http://www.stolicaczvstosci.pl/index.php?p=paQe&id=29
<p>Обединено кралство, Кампании по програмата за действие за отпадъците и ресурсите (WRAP): „Рециклирай сега” и „Обичам храната, мразя отпадъците“:</p> <ul style="list-style-type: none"> • http://www.recyclenow.com/ • http://enQland.lovefoodhatewaste.com/

Съществуват няколко начина за повишаване на обществената осведоменост по въпросите, свързани с отпадъците и за предоставяне на информация за това как да се справим с отпадъците. При организирането на кампания за обществена осведоменост трябва да бъдат обмислени следните стъпки:

- Избор на целеви групи (възраст, пол, демографски данни и др.);
- Избор на цели, които да бъдат постигнати (обществена осведоменост, мотивация, регионално разширяване, намаляване на въздействието върху околната среда, и др.);
- Избор на комуникационно съдържание (емоционално, рационално, етично, вдъхващо страх, въздействащо, и др.);

- Избор на средства (телевизия, радио, интернет, вестници, списания, брошури, лична комуникация, комуникация на открито, и др.);
- Избор на комуникационен график (времеви разчет, продължителност, постоянна/ кампанийна комуникация);
- Определяне на бюджета за комуникация (кой плаща, колко, къде се разпределя ?);
- Мониторинг и обратна информация;
- Оценяване и корекции.

Интернет представлява естествено средство за предаване на информация. Сравнително лесно и не много скъпо е да се проектира интернет сайт, в който обществеността може да открива отговори на своите въпроси относно управлението на отпадъците и от който да може да се записва плана за управление на отпадъците и информационните брошури. Съществува голям избор от добри уебсайтове (примери за уебсайтове могат да бъдат разгледани в Каре 5-7). Интернет сайтовете често съдържат графични и мултимедийни материали, които въздействат на различни социални групи и са лесни за разбиране. Те често съдържат отговори на често задавани въпроси (ЧЗВ) и връзки към други уебсайтове, в които потребителят може да открие допълнителна информация.

Каре 5-8: Нискобюджетни инструменти за обществена осведоменост
1. Масови образователни дейности от рода на: <ul style="list-style-type: none"> • Статии във вестници; • Новинарски емисии; • Речи; • Гостувания на общински персонал в радио и телевизионни програми; • Обяви за публични услуги.
2. Гостувания с изнасяне на лекции в: <ul style="list-style-type: none"> • Училища; • Университети; • Клубове; • Групи по интереси/ НПО; • Публични събития.
3. Интернет сайтове.
4. Плакати и изложби .
5. Обучение на работната сила по вежливо обслужване.
6. Домашни посещения от (доброволно ангажирани) служители по осведомеността.
7. Квартални комитети за повишаване на информираността и осведомеността относно общественото здраве, околната среда и отпадъците.
Източник: Група на Световната банка: ръководство за стратегическо планиране на управлението на комунално-битови твърди отпадъци.

На местно и регионално равнище, компетентният орган или предприятието за управление на отпадъците може да създаде гореща телефонна линия или имейл услуга, чрез която гражданите могат да задават въпроси относно системата за управление на отпадъците.

Друга възможност е ученето чрез практиката, например, чрез възлагане на обучен персонал от център за рециклиране да помага на хората да разделят правилно своите отпадъци.

Училищното образование е от решаващо значение. Децата често пренасят добрите навици у дома и образуват своите родители.

5.8 Обекти за депониране на замърсени отпадъци

Повечето потоци от отпадъци съдържат вещества, представляващи опасност за човешкото здраве и околната среда и съоръженията за третиране на подобни отпадъци са потенциален източник на емисии от подобни вещества. Тъй като допреди няколко десетилетия законодателството за съоръженията за третиране на отпадъци не е било толкова стриктно както понастоящем, голям брой от тези съоръжения са замърсили околните почви и подземни води. По-специално, депата без необходимото херметизиране са се превърнали в исторически замърсени обекти.

Определен Раздел в плана за управление на отпадъците, посветен на разположението на исторически замърсените обекти за депониране може да съдържа следната информация:

- **Правно положение.** Замърсените обекти могат да бъдат регулирани от законодателството за управление на отпадъците, но също и от законодателството за водите или почвите. Обикновено правилата за замърсените обекти не са приложими само към историческите обекти за третиране на отпадъци, но също и спрямо промишлените обекти, които замърсяват района около тях;
- **Описание на ситуацията.** Едно описание на ситуацията на замърсените обекти трябва да съдържа информация за броя на потенциалните и потвърдени обекти, както и рекултивирани обекти и тяхното местоположение. Компетентните органи трябва да включат в плана резултатите от изчерпателни описи за затворени депа за отпадъци, отговарящи на ниски стандарти или нестопанисвани и/или незаконни бунища. В случая на рекултивирани обекти, техническите мерки за обезопасяване и рекултивиране на обекта трябва да бъдат обяснени;
- **План за рекултивация.** Планирането трябва да съдържа категоризация (нисък-висок риск) и приоритизиране на обектите, както и подробен график за тяхната окончателна рекултивация. Това трябва да включва определение на необходимите мерки за различните категории на риск;

- **Финансиране.** Историческият и химически анализ на потенциално замърсените обекти, рекултивацията и последващото стопанисване са продължителни и скъпоструващи операции. Поради това, ще бъде необходимо да се определи колко парични средства ще бъдат необходими за управлението на тези обекти и откъде ще бъдат събрани тези средства.

Изготвяне на план за управление на отпадъците - заключителен контролен лист:

Съдържание и структура:

- Планът включва ли минимум всички задължителни елементи (член 28.3 от РДО)?
- Планът гарантира ли пълно географско покритие на съответната зона (член 28.1, ал. 1) ?

Определяне на цели:

- Целите съответстват ли на принципите за управление на отпадъците на ЕС?
- Определени ли са цели за приоритетните потоци от отпадъци на ЕС?
- Извършена ли е икономическа или екологична оценка на целите?

Мониторинг и оценка на целите за преразглеждане на стратегията/ плана:

- Зададени ли са измерими конкретни цели за всички общи цели, в законодателството на ЕС или в националното законодателство или в резултат на процеса на планиране?
- Идентифицирани ли са показатели с оглед извършването на мониторинг на развитието? Те измерими ли са?
- Трябва да бъде съставен времеви график за преразглеждане на стратегията/ плана: как и кога ще бъде преразглеждан? Преразглеждан ли е през последните 6 години?

Формулиране на стратегия и план за действие:

- Извършена ли е прогнозна оценка на бъдещите количества отпадъци? Предположенията обосновани ли са и покриват ли всички фактори, които могат да окажат влияние върху генерирането на отпадъци в бъдеще?

• Какви видове съоръжения за управление на отпадъците са въведени? Те разполагат ли с достатъчен капацитет спрямо бъдещите изисквания (на базата на изчислените бъдещи количества отпадъци) и новите цели?

• Разпределени ли са отговорностите между правителството, местните органи, промишлеността, и др.,?

• Изчислени ли са разходите за реализация на плана? Планът ще бъде ли финансиран чрез налози /такси, данъци върху доходите или по друг начин ?

• Определен ли е времеви график за осъществяване на нови дейности в рамките на плана за действие?

Мерки за реализация:

• Планът включва ли мерки за подкрепа на: неговата реализация, повишаване на осведомеността, икономически стимули и други административни или регулаторни мерки?

6. Подробен списък с въпроси, изискващи разглеждане и отговори относно плановете за управление на отпадъците

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Наличност на изискваната информация [член 28, параграф 1 от РДО]:

1. Заглавие на плана за управление на отпадъците или програмата за превенция.
2. Уебсайт, на който е публикуван плана (член 31 от РДО).
3. Дата на приемане (месец и година).
4. Дата на преразглеждане (месец и година).
5. Отговорен административен орган (име, адрес, електронна поща, други данни за контакт).
6. Вид документ: нов план за управление на отпадъците, съществена ревизия.
7. Съдържание на плана: ресурси от отпадъци, програма за превенция – включена или не.

8. Географско ниво на плана/ пълно покритие на съответния географски район.
9. Информация за броя и нивото на свързаните планове, които ще покриват националната територия.
10. Информация за хармонизирането с други планове.
11. Доказателство, че самостоятелно или в комбинация, всички планове покриват цялата географска територия на държавата-членка.

Материален обхват на плана за управление на отпадъците:

1. Заявява се кои видове отпадъци са покрити (общо управление на отпадъците, комунално-битови твърди отпадъци (КБТО), опасни отпадъци, специфични потоци отпадъци, други).
2. В случай на няколко отделни плана, информация за хармонизацията.
3. Информация за това дали планът съдържа отделна глава за управлението на отпадъци от опаковки, или не.
4. Информация за конкретните цели и мерки за намаляване на биоразградимите отпадъци, извозвани към депата за отпадъци, както е посочено в член 5 от Директива 1999/31/ЕО.

Общи подготвителни изисквания [член 28, параграф 1, членове 30, 31, 32, и 33]:

1. Информация за това дали планът вече е базиран на изискванията на Рамковата директива за отпадъците от 2008 година, или не.
2. Планът в съответствие ли е с йерархията на отпадъците съгласно Рамковата директива за отпадъците от 2008 година [член 28, параграф 1]?
3. Отклонение от йерархията на отпадъците съгласно Рамковата директива за отпадъците от 2008 година (член 4, параграф 2) по отношение на специфични потоци отпадъци и информация за отчитането на експлоатационния цикъл, на който се базира.
4. Сътрудничество с други държави членки или с ЕС при съставянето на план за управление на отпадъците (списък със заглавия и данни за темите и формата на всяко подобно сътрудничество [член 32]), включително данни за вида и обхвата на сътрудничеството.
5. Участие на съответните органи, заинтересовани страни и широката общественост [член 31].

6. Информация за екологичната оценка съгласно Директивата за стратегическа екологична оценка 2001/42/ЕО, ако се извършва така.
7. Процедури с цел да се гарантира, че плана се оценява най-малко на всеки шест години и се преразглежда при необходимост и когато е относимо, в съответствие с новите изисквания на Комисията за превенция, повторна употреба и рециклиране (член 9), (член 11) **[член 30, параграф 1]**.
8. Електронна връзка към публично достъпен уебсайт за плана **[член 31]**.

Задължително съдържание [член 28, параграфи 2, 3 и 5]):

1. Анализ на настоящата ситуация на управление на отпадъците в съответната покривана географска единица **[член 28, параграф 2]**.
2. Предлагани мерки подобряване на стабилното управление на околната среда на всички нива от йерархията на отпадъците **[член 28, параграф 2]**.
3. Оценка на възможния принос към осъществяването на целите на Рамковата директива за отпадъците от 2008 година, включително критерии за оценка. **[член 28, параграф 2]**.
4. Количество отпадъци, генерирани от различни източници **[член 28, параграф 3, буква а)]**.
5. Количество генерирани отпадъци (по видове отпадъци) и оценка на бъдещото развитие на тези потоци отпадъци **[член 28, параграф 3, буква а)]**.
6. Количество и местоназначение на отпадъците, по видове отпадъци, транспортирани от и до покриваната територия **[член 28, параграф 3, буква а)]**.
7. Описание на всички съществуващи схеми за събиране на отпадъци, указване на основните видове схеми за отпадъци **[член 28, параграф 3, буква б)]**.
8. Оценка на нуждата от нови схеми за събиране; **[член 28, параграф 3, буква в)]**; посочване на основните изисквани схеми, и където е необходимо, включване на свързаните с тях инвестиции.
9. Брой и капацитет за депониране на основните отпадъци и вече въведени инсталации за оползотворяване **[член 28, параграф 3, буква б)]**.
10. Оценка на нуждата да бъдат закрити съществуващи инсталации за отпадъци и вида инсталации, които е нужно да се закрият, и където е необходимо, включване на свързаните с това инвестиции.

11. Оценка на потребността от допълнителна инфраструктура от инсталации за отпадъци и основни видове необходима инфраструктура, и където е необходимо, включване на свързаните с това инвестиции.

12. Специални процедури за определени потоци отпадъци, напр., отработени масла, опасни отпадъци или други потоци отпадъци, регулирани от специално законодателство на ЕС [**член 28, параграф 3, буква в**].

13. Оценка в съответствие с принципите на самодостатъчността и близостта до гражданите (член 16) [**член 28, параграф 3, буква в**].

14. Декларация за това дали самодостатъчността при депонирането и оползотворяването на смесени комунално-битови твърди отпадъци вече е достигната или ще бъде достигната в рамките на плана. Списък на основните потоци или източници на отпадъци и посочване на това дали самодостатъчността е постигната на национално равнище или списък с държавите, с които се осъществява сътрудничество (списък по вид отпадъци и метод на третиране).

15. Мерки, установени за гарантиране на съответствие с принципа на близостта до гражданите.

16. Информация и критерии за разположението на всички бъдещи инсталации за депониране или основно оползотворяване [**член 28, параграф 3, буква г**].

17. Общи политики за управление на отпадъците, включително планирани технологии за управление на отпадъците и методи или специфични политики за проблематични отпадъци [**член 28, параграф 3, буква д**]. Списък на основните политически приоритети по видове отпадъци и по технологии.

18. Изисквания за превенция и повторна употреба на опаковките и отпадъците от опаковки (Директива за опаковките, членове 14, 4, и 5) [**член 28, параграф 5**]. Посочва се дали конкретните цели за повторна употреба/ рециклиране/ оползотворяване за опаковките и отпадъците от опаковки са били постигнати или не, или дали ще бъдат постигнати в рамките на плана - посочва се годината и основните прилагани стратегии.

19. Стратегии за намаляване на биоразградимите отпадъци, извозвани към депата (Директива относно депониране на отпадъците, член 5). [**член 28, параграф 5**]; Посочва се дали конкретните цели за повторна употреба/ рециклиране/ оползотворяване за биоразградимите отпадъци са били постигнати или не, или дали ще бъдат постигнати в рамките на плана - посочва се годината и основните прилагани стратегии.

Незадължително съдържание [член 28, параграф 4]:

1. Описва се организацията на управление на отпадъците в покриваната територия [**член 28, параграф 4, буква а**].

2. Описва се разпределянето на отговорностите между публичните и частни актьори [член 28, параграф 4, буква а)].
3. Оценява се полезността и целесъобразността на икономическите и другите инструменти, описват се използваните инструменти [член 28, параграф 4, буква б)].
4. Включва се информация за кампаниите за повишаване на осведомеността и предоставяне на информация; описва се към кои аудитории са насочени тези мерки и дали възнамеряват да извършат оценка на ефективността на предприетите мерки [член 28, параграф 4, буква в)].
5. Посочват се исторически замърсените обекти за депониране на отпадъци и мерките за тяхната рекултивация [член 28, параграф 4, буква г)].

7. Минимални до максимални критерии за един добър план за управление на отпадъците

Този Раздел съдържа илюстрация на критериите, използвани за определянето на качеството на един план за управление на отпадъците в светлината на изискванията на Рамковата директива за отпадъците. (Директива 2008/98/ЕО). Критериите се класифицират от минималните изисквания, които се приемат за постигане на съответствие до максималните критерии за определяне на идеален план за управление на отпадъците от гледна точка на политическите цели и законодателството на ЕС. Критериите могат да бъдат използвани от компетентните органи като модел и насоки за разработването и/ или преразглеждането на планове за управление на отпадъците.

	Изискване съгласно РДО	<i>Минимални критерии за съответствие на определен ПУО с политическите цели и законодателството на ЕС</i>	<i>Критерии за добър ПУО в светлината на политическите цели и законодателството на ЕС</i>	<i>Максимални критерии за идеалния ПУО, който може да служи като пример за добра практика на постигане на съответствие с целите на законодателството и политиката на ЕС</i>
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наименование на плана за управление на отпадъците или програмата за превенция 2. Отговорен административен орган 3. Вид документ: нов план за управление на отпадъците 4. Географско ниво 5. Обхват (покривани източници на отпадъци или видове отпадъци) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Общо обяснение в писмена форма 2. Година на приемане 3. Интервал на преразглеждане 4. Географско ниво и обхват в заглавието 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дата на приемане 2. Интервал за преразглеждане 3. Наименование и адрес на отговорния административен орган 4. Информация за географското ниво и обхват 5. Информация за хармонизирането с други планове 6. Информация за това дали е покрита цялата географска територия на държавата-членка, било то от един отделен план или от комбинация от всички планове 7. Програма за превенция, включена като раздел в съдържанието, ако е приложимо 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дата на приемане (месец и година) 2. Дата за преразглеждане 3. Наименование, адрес, имейл, други данни за контакт 4. Информация за броя и нивото на свързаните планове, които ще покриват националната територия 5. Информация за хармонизиране с други планове 6. Информация за това дали е покрита цялата географска територия на държавата-членка било то от един отделен план или от комбинация от всички планове 7. Информация за това дали е включена програма за превенция или не, и ако е отделна, къде може да се открие. 8. Връзка към уебсайт за електронна версия

2	<p>1. Отклонение от йерархията на отпадъците (член 4, параграф 2) и обосновка, ако е относимо</p> <p>2. Информация за сътрудничество (ако е приложимо) с други държави членки или с ЕС при съставянето на ПУО</p> <p>3. Ангажиране и участие на съответните органи, заинтересовани страни, както и широката общественост</p>	Общо изложение	<p>1. Информация за това дали планът се базира на Директива 2008/98/ЕО, или не.</p> <p>2. Заявление, установяващо, че ПУО е в съответствие с новата йерархия на отпадъците</p> <p>3. Информация за сътрудничество (за кои потоци от отпадъци, кои видове третиране)</p> <p>4. Отделна глава за управлението на отпадъците от опаковки, посочени в съдържанието</p> <p>5. Раздел за стратегия за биоразградими отпадъци, посочен в съдържанието</p>	<p>Във въвеждаща глава:</p> <p>1. Информация за това дали планът се базира на Директива 2008/98/ЕО, или не</p> <p>2. Заявление, илюстриращо по какъв начин ПУО отговаря на новата йерархия на отпадъците</p> <p>3. Информация за сътрудничество с посочване на вида и обхвата на подобно сътрудничество (за кои потоци отпадъци, какви количества, какви видове третиране)</p> <p>4. Информация за екологичната оценка съгласно Директива 2001/42/ЕО</p> <p>5. Заявления, свързани с процедурите за преглед и показателите за ефективността на политиката (връзка към съответстващите глави)</p> <p>6. Информация относно това дали планът съдържа отделна глава за управлението на отпадъци от опаковки</p> <p>7. Указване на местата в плана, където може да се открие информация за биоразградимите отпадъци (както посочено в член 5 от Директива 1999/31/ЕО)</p>
3	<p>Мерки, предназначени за подобряване на стабилното управление на околната среда на всички нива от йерархията на отпадъците</p>	Общо изложение	<p>Структурирано описание на предприетите/предвижданите политически мерки за подобряване на системата за управление на околната среда.</p>	<p>Специална глава, описваща политическите мерки, които са предприети/предвидени за подобряване на системата за управление на околната среда с връзки към по-подробни глави, когато е необходимо.</p>
4	<p>Принос на плана към осъществяването на целите на Рамковата директива относно отпадъците от 2008 година, включително критерии за оценка.</p>	Общо изложение	<p>Специална глава, описваща приноса на плана към осъществяването на целите на Рамковата директива относно отпадъците от 2008 година; връзки към данните за напредъка в съответните глави</p>	<p>Специална глава, описваща приноса на плана към осъществяването на целите на Рамковата директива относно отпадъците от 2008 година; заключения, документирани чрез преглед на развитието при генерирането и третирането, включително количествено измерима превенция на отпадъците</p>

5	Генериране на отпадъци по източник	Данни за началната година за КБТО; ако е относимо за промишленото производство	1. Данни за комунално-битовите твърди отпадъци и/ или промишленото производство, допълнително разбито по домакинства, търговия, институции, различни промишлени сектори, и др., 2. Обобщаващи таблици и/ или стойности за генерирането (годишно или за период от няколко години) включително различни източници и сумарни данни	1. Данни за комунално-битовите твърди отпадъци и/ или промишленото производство, допълнително разбито по домакинства, търговия, институции, различни промишлени сектори, и др., 2. Обобщаващи таблици и/ или стойности за генерирането: тенденция от миналото до края на ПУО, или дори и за последващ период, включително различни източници и обща годишна стойност. 3. Илюстрация на развитието при дяловете на различни източници.
6	Генериране на отпадъци по потоци отпадъци	Текстова информация и данни за началната година за отпадъците от опаковки, биологичните отпадъци, ИУПС, ОЕЕО, батериите, отработените масла, опасните отпадъци	1. Фракции от отпадъци от опаковки, биологични отпадъци, ИУПС, ОЕЕО, батерии, отработени масла, опасни отпадъци, насипни отпадъци, канализационен шлам, автомобилни гуми, дървени отпадъци 2. Обобщаващи таблици за тенденциите при генерирането (няколко години: минимум две от минал период и една в края на ПУО)	1. Диференцирани данни за фракциите от отпадъците от опаковки, фракции от биологични отпадъци, ИУПС, ОЕЕО, батерии, отработени масла, фракции от опасни отпадъци и различни други потоци от отпадъци 2. Обобщаващи таблици и/ или стойности за тенденциите при генерирането (от миналото до края на ПУО или дори след последващ период) 3. Илюстрация на развитието при дяловете на различни видове отпадъци – обща годишна стойност
7	Оценка на развитието при генерирането на отпадъци	Текстова информация и данни за последната година, покривана от плана отпадъците от опаковки, биологичните отпадъци, ИУПС, ОЕЕО, батериите, отработените масла, опасните отпадъци	1. За илюстрация вж. по-горе 2. Кратка обосновка на оценката	1. За илюстрация вж. по-горе 2. Подробна обосновка на оценяването
8	Внос/ износ	Текстова информация и данни по видове отпадъци, включително местоназначение за първата и последната година от плана	Обобщаващи таблици за настоящия статус и тенденции по видове отпадъци, включително, местоназначения за опасни и неопасни отпадъци	1. Обобщаващи таблици / стойности за настоящия статус и тенденции по видове отпадъци, включително местоназначения (напр., секторни диаграми) за опасни и неопасни отпадъци 2. Посочване на вида третиране (D/R-код) и основни операции за

				третиране по основни потоци отпадъци и местоназначение
9	Описание на съществуващите схеми за събиране на отпадъци	За началната година (какво е въведено, като минимум за отработените масла, опасните отпадъци или потоците отпадъци, покривано от специфичното законодателство на ЕС)	1. Описание на вида система за събиране (събиране на битови отпадъци при източника, пунктове за събиране, площадки за едрогабаритни отпадъци, схеми за разширена отговорност на производителя) за покриваните основни потоци отпадъци. 2. Указване на тенденцията за годишните събирани количества за основните видове отпадъци	1. Подробно описание на описание на събиране на битови отпадъци при източника, пунктове за събиране, площадки за едрогабаритни отпадъци, схеми за разширена отговорност на производителя за всички покривани потоци от отпадъци. 2. Илюстрация на тенденцията за събираните годишни количества по видове отпадъци
10	Основни съществуващи инсталации за депониране и оползотворяване	Текстова информация (какво е въведено, като минимум за отработените масла, опасните отпадъци или потоците от отпадъци регулирани от специфично законодателство на ЕС)	1. Изброяване на инсталациите по вид и клас, включително оставащия капацитет или годишен производствен обем. 2. Описание на специалните процедури за определени потоци от отпадъци според изискванията и допълнителни отпадъци с национален приоритет (илюстративни карти, ако е относимо)	1. Изброяване на инсталациите, включително входяща информация за възрастта, стандарта, контакт, оставаш или годишен капацитет, годишен производствен обем, вид получавани отпадъци и обслужван регион/ окръг. 2. Илюстративни карти на съществуващата инфраструктура 3. Описание на специалните процедури за определени потоци от отпадъци според изискванията и допълнителни отпадъци с национален приоритет (илюстративни карти, ако е относимо)
11	Заключение за това дали съществува или не нужда от нови схеми за събиране, инфраструктура за управление на отпадъците и/ или закриване на съществуващи инсталации за отпадъци, за да се гарантира/ постигне самодостатъчност и близост до гражданите.	Общо изложение	1. Количествено представяне на основните изисквани схеми/ инсталации; 2. Разгледани инвестиции в тази връзка 3. Кратко изложение за това дали принципа за близостта до гражданите при депонирането на отпадъци и за оползотворяване на смесени комунално-битови твърди отпадъци вече е постигнат или ще бъде постигнат в рамките на плана.	1. Количествено представяне на основните изисквани схеми/ инсталации; основна информация за географските приоритети и/ или местоположение/ разпределяне на новите съоръжения, ако е относимо; 2. Карти, илюстриращи потребностите във връзка със съществуващата инфраструктура 3. Разгледани инвестиции в тази връзка 4. Закljučения за това дали самодостатъчността и принципа на

				<p>близостта до гражданите при депонирането на отпадъци и за оползотворяване на смесени комунално-битови твърди отпадъци вече са постигнати или ще бъде постигнати в рамките на плана</p> <p>5. Изброени потоци от или източници на отпадъци, при които самодостатъчността не е постигната.</p> <p>6. Информация за това дали самодостатъчността и близостта до гражданите са били постигнати/ ще бъдат постигнати на национално равнище; или дали се осъществява сътрудничество с други държави.</p> <p>7. (изброени по вид отпадъци и метод на третиране)</p>
12	Критерии за местоположението на изброените инсталации (бъдещо депониране или основно оползотворяване)	Общо изложение и текстова информация за критериите	Текстово описание и обосновка за избраните обекти (схематични карти)	В допълнение към текстовото описание и обосновка, илюстрация на планираните обекти (карти, технически чертежи, използвани при оценката на въздействието върху околната среда или стратегическата екологична оценка)
13	Общи политики за управление на отпадъците, включително планирани технологии за управление на отпадъците и методи или специфични политики за проблематичните отпадъци	Общо изложение и текстова информация	<p>1. (За ангажираните заинтересовани страни, разпределяне на отговорностите – вж. т.17)</p> <p>2. Справочна информация за правните приоритети и разпоредби (забрани), данъци, повишаване на осведомеността, обучение, предоставяне на насоки, и др.,</p> <p>3. Описание на изискванията що се отнася до стандартите и вариантите за третиране</p> <p>4. Стратегии за справяне с проблематични потоци от отпадъци.</p>	<p>1. (За ангажираните заинтересовани страни, разпределяне на отговорностите – вж. т. 17)</p> <p>2. Изходна информация правните приоритети и разпоредби (забрани), системата от такси, данъци, фондове за околната среда, повишаване на осведомеността. Обучение, предоставяне на насоки, и др.,</p> <p>3. Описание на изискванията що се отнася до стандартите и вариантите за третиране</p> <p>4. Стратегии за справяне с проблематични потоци от отпадъци.</p> <p>5. Обобщаваща таблица за основните политически приоритети, изброени по</p>

				отпадъци и по технологии за третиране
14	Превенция и повторна употреба на опаковките и отпадъците от опаковки	Текст, включващ информация за това дали конкретните цели за повторна употреба /рециклиране/ оползотворяване за опаковките/отпадъците от опаковки са били постигнати или не, или дали ще бъдат постигнати в рамките на плана	Изложение на това дали или не целите за повторна употреба /рециклиране/ оползотворяване са достигнати за опаковките и отпадъците от опаковки или дали ще бъдат достигнати в рамките на плана; посочете годината и основните приложени стратегии.	1. Изложение на това дали или не целите за повторна употреба /рециклиране/ оползотворяване са достигнати за опаковките и отпадъците от опаковки или дали ще бъдат достигнати в рамките на плана; посочете годината и основните приложени стратегии. 2. Илюстрация с таблици и/ или стойности, изразяващи тенденциите. 3. Информация за по-амбициозни национални цели, ако е относимо.
15	Стратегии за намаляване на биоразградими отпадъци, предназначени за депата (Директива относно депонирането на отпадъци, член 5)	Текст, включващ информация за това дали конкретните цели за рециклиране/ оползотворяване за биоразградимите отпадъци са били постигнати или не, или дали ще бъдат постигнати в рамките на плана	Както по-горе	Както по-горе
16	Описание на организацията на управлението на отпадъците в покриваната територия [член 28, параграф 4, буква а)]	Незадължително	1. Специална Глава със структурирано описание на системата за управление на отпадъците. 2. Информация за надзора и контрола по веригата на отпадъците и сътрудничество със съседни региони в други държави членки	1. Специална Глава с добре структурирано описание на системата за управление на отпадъците. 2. Подробна информация за организацията на надзора и контрола на веригата на отпадъците и сътрудничество със съседни региони в други държави членки. 3. Илюстрация чрез структурна/ организационна диаграма на отпадъците
17	Описание на разпределението на отговорностите между обществеността и частните заинтересовани лица [член 28, параграф 4, буква а)]	Незадължително	1. Специална Глава със структурирано описание на компетентностите на националните, регионални и местни органи и частния сектор по отношение на събирането, транспорта и оползотворяването 2. Информация относно програми за разширена отговорност на производителите. 3. Описание на правилата за договори	1. Специална Глава с добре структурирано описание на компетентностите на националните, регионални и местни органи и частния сектор по отношение на събирането, транспорта и оползотворяването. 2. Информация относно програми за разширена отговорност на производителите 3. Илюстрация с организационна

			за обслужване на граждани	диаграма 4. Описание на правилата за договори за обслужване на граждани и количествено изразяване на годишните такси за граждани.
18	Оценка на полезността и целесъобразността на икономическите и други инструменти; описание на използваните [член 28, параграф 4, буква б)]	Незадължително	1. Специална Глава с подробно описание на ръководните инструменти/ средства прилагани в миналото и за периода на планиране. 2. Посочване на въздействията и импликациите на инструментите, използвани в миналото (как мярката е засегнала дяловете от генерирането на отпадъци и/ или събирането/ третирането?)	1. Специална Глава с подробно описание на ръководните инструменти/ средства прилагани в миналото и за периода на планиране. 2. Изброяване на показателите за оценка 3. Количествена оценка на въздействията и импликациите на инструментите, използвани в миналото (как мярката е засегнала дяловете от генерирането на отпадъци и/ или събирането/ третирането?)
19	Допълнителна информация за осведомителните кампании и предоставянето на информация; описание на аудиториите, към които са насочени тези мерки и това дали се предвижда оценка на ефективността на предприетите мерки [член 28, параграф 4, буква в)]	Незадължително	1. Специална Глава с подробно описание на мерките за повишаване на осведомеността и обемна на информация в миналото и за периода на планирането. 2. Посочване на въздействията и импликациите на използваните в миналото инструменти; (как мярката е засегнала дяловете от генерирането на отпадъци и/ или събирането/ третирането?)	1. Специална Глава с подробно описание на мерките за повишаване на осведомеността и обемна на информация в миналото и за периода на планирането. 2. Изброяване на показателите за оценяване 3. Количествена оценка на въздействията и импликациите на използваните в миналото инструменти; (как мярката е засегнала дяловете от генерирането на отпадъци и/ или събирането/ третирането?)
20	Посочване на исторически замърсените обекти за депониране на отпадъци и мерките за тяхната рехабилитация [член 28, параграф 4, буква г)]	Незадължително	1. Изброяване/ набелязване на бивши обекти за депониране на отпадъци , включително информация за вида на депонираните отпадъци, период на експлоатация на обекта. 2. План за действие за рехабилитация, включително подробна информация за техническите мерки.	1. Изброяване/ набелязване на бивши обекти за депониране на отпадъци , включително информация за вида на депонираните отпадъци, период на експлоатация на обекта, специфичните рискове за околната среда и/ или човешкото здраве. 2. План за действие за рехабилитация, включително подробна информация за техническите мерки и свързаните

			ИНВЕСТИЦИИ.
--	--	--	-------------

8. Полезни интернет страници и публикации

По-долу е представен неизчерпателен списък на справките, които са на разположение в Интернет. Той включва източници на допълнителна информация за планирането на управлението на отпадъци, различни насоки, както и национални и регионални планове и еквивалентни стратегически документи.

Представен е и кратък преглед на относимите публикации.

8.1 Допълнителна информация за ПУО

Европейска комисия, Обща интернет страница: Генерална дирекция „Околна среда”, Ядрена безопасност и гражданска защита	http://europa.eu.int/comm/environment/index_en.htm
	Фокус на ЕС върху управлението на отпадъците: http://europa.eu.int/comm/environment/waste/facts_en.htm
	интегрирана политика за продуктите: http://europa.eu.int/comm/environment/ipp/home.htm
Законодателство на ЕС, EUR-Lex Раздел 15.10.30.30 - Управление на отпадъците и чисти технологии	http://europa.eu.int/eur-lex/en/lif/req/enregister15103030.html
Европейска статистическа служба - Eurostat	http://www.europa.eu.int/eurostat.html
Европейска агенция за околната среда	Обща Интернет страница: http://www.eea.eu.int/ За отпадъците: http://themes.eea.eu.int/Environmentalissues/waste
Европейски тематичен център „Управление на ресурсите и отпадъците“	http://отпадъци.eionet.eu.int/WasteBase (УейстБейз), електронна база данни с информация за отпадъците, политиките по отпадъците, планирането, управлението и третирането в Европа: http://отпадъциbase.eionet.eu.int/
Секретариат на Базелската конвенция за Контрол на трансграничните движения на опасни отпадъци и тяхното депониране, Конвенция от Орхус	http://www.unep.ch/basel/ http://www.unep.ch/basel/ Прилагане на Конвенцията от Орхус в Европейското законодателство: http://europa.eu.int/comm/environment/aarhus/index.htm
Дирекция по околната среда на ОИСР	http://www.oecd.org/oecd/pages/home/displaygeneraI/O3380,EN-home-8-nodirectorate-

	no-no--8.FF.html
	База данни за данъците, свързани с околната среда http://wwwl.oecd.org/scripts/env/ecoInst/index.htm
ACRR (Асоциация на градовете и регионите за рециклиране)	http://www.acrr.org/aerman/about-us/uber-uns.htm
Асоциация за устойчиво използване и оползотворяване на ресурсите в Европа	http://www.assurre.org
Форум за оползотворяване на ресурсите	http://www.residua.com/rff/index.htm

8.2 Насоки

Стратегическо планиране за устойчиво управление на отпадъците: ръководство за разработване на варианти и оценка	Службата на Вицепремиера на Обединеното кралство е публикувала ръководство за добра практика на стратегическото планиране за устойчивото управление на отпадъците. http://www.планиране.odpm.gov.uk/spswmgod/index.htm
Methode de revision des plans and Gestion des dechets: etat des connaissances	Публикувано от Френската агенция за околна среда и енергийно управление, ADEME. Френската версия е публикувана на: http://www.ademe.fr/collectivites/Dechetsnew/Politique-planif/plans/guide.htm . Публикувано е и резюме на английски език, „Управление на битовите отпадъци: ведомствени планове”.
Ръководство за стратегическо планиране на управлението на комунално-битови твърди отпадъци	Публикувано от Световната банка. Ръководството цели да предостави информация в подкрепа на методологиите и инструментите за съдействие при разработване на Стратегически планове за управлението на комунално-битови твърди отпадъци на местно и регионално равнище. То е насочено основно към местните и регионални органи на развиващите се страни и икономиките в период на преход, но голяма част от материала в Ръководството за планиране е относима и полезна за всички държави. http://wbln0018.worldbank.org/External/Urban/UrbanDev.nsf/Urban+Waste+Management/349F2CDAE6E96C6285256B3A007DB3DI?OpenDocument
Национална стратегия за отпадъците: спомагателни насоки	Документ с насоки на шотландската Агенция за опазване на околната среда за изготвяне на планове за отпадъци в различни области като ключово средство за осъществяване на националната стратегия за отпадъците. http://www.sepa.org.uk/nws/guidance/nws/nws_supporting_guidance.htm

Ръководство за отпадъците. Рамка и стратегии за управление на отпадъците в европейските градове	Публикувано от Агенцията за опазване на околната среда в град Копенхаген, с подкрепата на Генералната дирекция по Околна среда на Европейската комисия, 1999 г. http://euronet.uwe.ac.uk/waste/
Ръководство за добра практика при свеждането на отпадъците до минимум	Публикувано от Агенцията за околната среда на Обединеното кралство. Това ръководство е полезно за малки и средни предприятия, които въвеждат програма на работното място за свеждане на отпадъците до минимум. http://www.environmentagency.gov.uk/commondata/105385/good_practice.pdf
Les guides pratiques	Френската агенция за околна среда и енергийно управление - ADEME, е публикувала четири практически насоки: les dechets des menages; le compostage individual; les appareils electromenagers and Les dechets dangereux. http://www.ademe.fr/particuliers/

8.3 Планове и стратегии за национално управление на отпадъците

Австрия	Федерален план за управление на отпадъците 2001, Австрийско федерално министерство на земеделието, горите, околната среда и управлението на водите 19982002 http://qpool.lfrz.at/qpoolexport/media/file/federalwaste.pdf
Белгия	Валон: Хоризонт 2010, <i>Plan Wallon des dechets</i> , Министерство на околната среда на Валон http://environnement.wallonie.be/cgi/dgrne/plateforme_dgrne/visiteur/frames.cfm Брюксел: <i>Plan de prevention et de gestion des dechets</i> . Фландърс: Стратегически план за отпадъците (2002-2006) и други планове за управление на отпадъците: http://www.ovam.be/
Дания	Отпадъци 21, План за управление на отпадъците 1998-2004, Датска агенция за опазване на околната среда: http://www.mst.dk/udgiv/Publications/1999/87-7909-571-2/pdf/87-7909-570-4.PDF
Финландия	Национален план за отпадъците, 1998-2005, Министерство на околната среда: http://www.vyh.fi/eng/environ/политиката/отпадъци/планиране.htm Брошура, Национален план за управление на отпадъците на Финландия в резюме http://www.vyh.fi/eng/orginfo/publica/electro/отпадъци/отпадъци.pdf
Франция	Примери за ведомствени планове: приети или публикувани: Pas-de-Calais: Plan departemental 13 September 2002 <i>revise d'elimination de dechets menagers et assimilés</i> Alpes de Haute-Provence: Plan 15 February

	2002 <i>departemental d'elimination de dechets menagers et assimilés</i>
Германия	Примери за <i>Abfallwirtschaftsplanen</i> : приети или публикувани: Бавария: <i>Abfallwirtschaftsplan Bayern</i> , декември 2001 г., <i>Verordnung und Begründung Freie Hansestadt Bremen</i> : февруари 2002 г. <i>Abfallwirtschaftsplan und Abfallbilanz</i>
Гърция	Резюме на плана е публикувано на английски език в „УейстБейз” /база за отпадъците/ (неофициално резюме): http://отпадъци.eionet.eu.int/отпадъциbase/plans/details_html7pk=PGR01-0
Ирландия	Заявяване на политиката, управлението на отпадъците - променящо нашата линия на развитие”, Министерство на околната среда и местното управление, септември 1998 г.: http://www.environ.ie/environ/envindex.html Пример, регионален план: План за управление на отпадъците за региона на Дъблин 1999-2003 г.
Италия	Резюме на плана е публикувано на английски език в „УейстБейз” (неофициално резюме): http://waste.eionet.eu.int/wastebase/plans/details_html7pk=PI1 Примери за регионални планове: приети или публикувани: Lazio: Piano di gestione dei rifiuti септември, 2002 г. Puglia: Piano di gestione dei rifiuti e September 2002 delle bonifiche in Puglia - Completamento, integrazione e modificazione
Люксембург	Plan national de gestion des dechets (2001-2006 г.). http://www.mev.etat.lu/home.html
Нидерландия	Министърът на жилищното строителство, териториалното планиране и околната среда, съвместно със Съвета по управление на отпадъците формулира национален план за управление на отпадъците 2002- 2012 г. http://www.aoo.nl/default.htm?http%3A//www.aoo.nl/pag_e.asp%3Fmenu_id%3D76
Норвегия	Политика по отпадъците на Правителството, Министерство на околната среда: http://odin.dep.no/md/enaelsk/publ/rapporter/022051-220006/index-dok000-b-n-a.html
Португалия	Projecto Para o Plano Nacional de Resíduos, Министерство на градовете, териториалното планиране и околната среда: http://www.ambiente.gov.pt/
Испания	Plan Nacional de Residuos Urbanos (2000-2006). [на английски: Национален план за комунално-битовите отпадъци в Испания], http://www.mma.es/calid_amb/residuos/plan/index.htm
Швеция	Regeringens skrivelse, 1998/99:63, En nationell strategi for avfallshanteringen http://miljo.regeringen.Se/propositionermm/skrivelser/pdf/skr989_9_63.pdf Примери за местни планове: приети или публикувани: Malmo stad: Avfallsplan 1993 Nvbro: AvfallsDlan for Nvbro 1989-2000 април 1991
Обединено кралство	Англия и Уелс: Стратегия за отпадъците 2000 (Част 1 и 2), Министерство на околната среда, транспорта и регионите http://www.defra.gov.uk/environment/отпадъци/стратегия/cm4

693/pdf/wastvoll.pdf http://www.defra.gov.uk/environment/отпадъци/strateay/cm4
693/pdf/wastv21.pdf Шотландия: Национална стратегия за отпадъците 1999, Шотландска агенция за опазване на околната среда: http://www.sepa.org.uk/news/guidance/news/news_1999.htm Проекти за планове за отпадъците по райони са публикувани на: http://www.sepa.org.uk/news/guidance/dawp.htm

8.4 Публикации

Фокус на ЕС върху управлението на отпадъците

Европейският съюз е определил и следва стратегия за отпадъците, която е разгледана в тази публикация. Нейното предназначение е да информира местните и регионалните играчи, НПО, лицата, определящи политиките на всички равнища, социалните партньори и потребителите, както и гражданите. Тя включва връзки към относимите проучвания на Комисията. Стратегията е публикувана на Интернет адрес: <http://europa.eu.int/comm/environment/отпадъци/publications/eufocus.html>

Проучване на ЕС за превенцията и свеждането до минимум на отпадъците

Това проучване разглежда някои от най-добрите практики както за промишлените, така и за комунално-битови отпадъци потоци от отпадъци. Целите на проучването са:

- а. Да идентифицира и анализира мерките, предприети от различни национални играчи, за да бъде сведено до минимум количеството и опасните свойства на промишлените отпадъци;
- б. Да идентифицира и анализира, в сектора на комунално-битовите отпадъци, най-добрите практики за превенция на отпадъците;
- в. Да идентифицира хоризонталните мерки, предприети с цел да се елиминират опасните вещества от потока от отпадъци;
- г. Да измери и анализира, с няколко конкретни примера, екологичните и икономически ползи, свързани с превенцията на отпадъците.

Проучването е публикувано на Интернет адрес:

<http://europa.eu.int/comm/environment/waste/studies/prevention&iminimisation.htm>

Схеми за финансиране и стимулиране на управлението на комунално-битовите отпадъци

Конкретната цел е да се проведат 20 анализа на случаи на иновативни системи за финансиране на местно и регионално равнище, които се избират съгласувано с Европейската комисия. Тези анализи на случаи се фокусират върху системите, които са предоставяли стимули за намаляване на количествата отпадъци и за увеличаване на рециклирането и компостирането. Описани са опита и резултатите при тези системи. Проучването е публикувано на интернет адрес: <http://europa.eu.int/comm/environment/waste/studies/financingmunicipalwaste management.htm>

Разходи за управление на комунално-битови в ЕС

Европейската комисия е публикувала обстоен доклад за разходите за управление на комунално-битовите твърди отпадъци (КБТО). В доклада е представен преглед на разходите за различните варианти за управление на отпадъците на местно и национално равнище за всички 15 държави членки на ЕС. Проучването представлява опит от страна на Комисията да генерира базови данни за сравнение на разходите с оглед на бъдещи промени в политиките. Докладът и приложенията към него могат да бъдат разгледани на интернет адрес:

<http://europa.eu.int/comm/environment/waste/studies/eucostowastemanagement.htm>

Управление на комунално-битовите отпадъци в новоприсъединилите се държави

Евростат са събрали информация за десетте държави от Централна и Източна Европа и двете средиземноморски държави. <http://europa.eu.int/comm/eurostat/Public/datashop/print-cataloQue/EN?cataloQue=Eurostat&product=KS-47-02-301--N-EN>

Примери за постигнати успехи при компостирането и разделното събиране

Настоящият проект включваше идентифицирането на голям брой успешни схеми за централизирано и домашно компостиране в шест държави членки: Испания, Франция, Ирландия, Италия, Португалия и Обединеното кралство. За всяка схема е проведен анализ на случай, акцентиращ върху причините за успеха на тези схеми:

<http://europa.eu.int/comm/environment/отпадъци/compost/index.htm>

Икономически анализ на вариантите за управление на биоразградимите комунално-битови отпадъци

Основната цел на проучването беше да се извърши икономическа оценка, която да вземе предвид както частните, така и социалните разходи по съществуващите варианти за управление на биоразградимата фракция от комунално-битовите отпадъци. Основният акцент е поставен върху разделното събиране и компостиране/ анаеробно обработване. Проучването се фокусира върху

държавите членки на Европейския съюз и първата вълна от новоприсъединили се държави. <http://europa.eu.int/comm/environment/отпадъци/compost/>

Управление на биоразградимите комунално-битови отпадъци в Европа

Предназначението на този доклад от Европейската агенция за околната среда е да служи като ръководство, което да помогне на лицата, отговорни за вземането на решения в техните усилия да постигнат съответствие с целите на Директивата на ЕС относно депонирането на отпадъците за намаляване на депонирането на биоразградими комунално-битови отпадъци. http://reports.eea.eu.int/topic_report_2001_15/en

Инструменти, свързани с околната среда

Европейската агенция за околната среда провежда редица проучвания за политическите мерки и инструменти. Пример за това са екологичните данъци - скорошни разработки на инструменти за интеграция, в които ЕАОС докладва за развитието на ситуацията във връзка с използването и въздействието на екологичните данъци и върху напредъка, постигнат благодарение на екологичните данъчни реформи. Публикувани на интернет адрес: [http://themes.eea.eu.int/Actions for improvement/policy/reports.](http://themes.eea.eu.int/Actions_for_improvement/policy/reports.)

Методи и инструменти за оценяване на информацията, свързана с потоците от отпадъци и материали

Проучването включва преглед на различни инструменти от рода на оценка на анализа на жизнения цикъл (АЖЦ), оценка на въздействието върху околната среда, анализ на ползите и разходите, географски информационни системи (ГИС), индикатори, и предоставя описание на приложенията. Предстои публикуването му от Европейската агенция за околната среда на интернет адрес: <http://www.eea.eu.int/>

Околна среда и здраве

Датската агенция за опазване на околната среда публикува доклад от 2001 година, описващ нейната работа за опазване на човешкото здраве с помощта на законодателството за химическите вещества и околната среда. Докладът се фокусира върху излагането на хората на здравни рискове от въздуха, почвите, питейната вода, водата за къпане, водата в плувните басейни, отпадните води, шума и химическите вещества. Докладът е изготвен за ползване основно в държавите от Централна и Източна Европа. За повече информация: „Фактори на околната среда и здраве – датският опит”, публикуван на интернет адрес: http://www.mst.dk/udqiv/Publications/2001/87-7944-519-5/html/default_eng.htm

9. Допълнителна информация относно програмите за превенция на отпадъците

9.1 Принципи, които следва да бъдат съблюдавани в програмите за превенция на отпадъците

Лицата, отговорни за решенията относно това кои мерки за превенция на отпадъците да бъдат въведени трябва да постигнат баланс между:

- правата и свободите на физическите лица, предприятията и заинтересованите групи;
- нуждата да се осигури непрекъснатото функциониране на системите за продукти и услуги;
- потребността да се запази човешкото здраве и околната среда като същевременно се съхраняват ресурси;

При това трябва да бъдат съблюдавани следните принципи:

Минимални макроикономически разходи	Целта е да се създаде система (макро-икономика), която да отговаря на потребностите на нашето поколение, най-малкото по отношение на макроикономическите разходи, без да излага на риск потребностите на бъдещите поколения. Макроикономическите разходи включват разходи, генерирани от въздействията върху околната среда, социалните разходи и финансовите разходи. Те включват също и разходите на бъдещите поколения, които ние генерираме днес като потребяваме природните ресурси (от рода на концентрирани материали и енергийни носители). Всички процеси и потоци от вещества (и в двете посоки) покриващи нуждите на нашето общество не трябва да водят до замърсяване и трябва да бъдат безопасни за околната среда.
Отчитане на експлоатационния цикъл	Макроикономическите разходи, които следва да бъдат взети предвид включват: въздействията върху околната среда, икономиката и обществото от добива на материалите, които използваме докато бъдат окончателно депонирани в safe sink (deposition in a safe sink). Въздействията, които следва да бъдат взети предвид включват човешкото здраве, емисиите/ замърсяването на въздуха, водите и почвите, ефектите върху земята,

	защитените територии и биоразнообразието.
Отделяне	Носещата способност на планетата земя е ограничена. Следователно е необходимо най-малкото в дългосрочен план, да се намалят радикално въздействията върху околната среда и потреблението на природни ресурси като същевременно се гарантира един непрекъснат икономически растеж.
Опазване на природните ресурси, екологичното и човешкото здраве	Намаляването на въздействията върху околната среда означава опазване на природните ресурси и екологичното и човешкото здраве.
Превенция на негативните икономически и социални въздействия, способстване на икономическото и социално развитие	В стремежа си да снижи въздействията върху околната среда, програмата за превенция на отпадъците не трябва да причинява отрицателни икономически и социални въздействия, а по-скоро да се възползва от възможностите за увеличаване на конкуренцията, създаване на работни места и преминаването от икономика, базирана на енергия/ материали към икономика, базирана на услуги.
Йерархия на отпадъците	Следната йерархия на отпадъците трябва да се прилага като приоритет в законодателството и политиката, свързана с превенцията и управлението: (а) превенция; (б) подготвяне за повторна употреба; (в) рециклиране; (г) друго оползотворяване, напр., енергийно оползотворяване; (д) депониране. При прилагането на тази йерархия на отпадъците, държавите членки трябва да вземат мерки за насърчаване на вариантите, които водят до постигане на най-добри цялостни резултати за околната среда (най-ниски разходи за макроикономическата система). Това може да означава, че определени потоци от отпадъци могат да се отклоняват от йерархията, в случаите, когато това е оправдано от отчитането на експлоатационния цикъл спрямо цялостните въздействия върху генерирането и управлението на подобни отпадъци.
Отпадъците като ресурс	„Отпадъци” по дефиниция означава всяко вещество или предмет, които техният притежател изхвърля, или възнамерява или е задължен да изхвърли. Следователно, отпадъците са материал, който вече няма никаква реална стойност за своя притежател. Превенцията на отпадъците обаче, може да доведе до повторното създаване на стойност за притежателя или за друг потенциален потребител.
Safe sinks	Максималният процент на рециклиране се достига,

	<p>когато по-нататъшното увеличаване на рециклирането би увеличило разходите на макроикономическата система (и би увеличило въздействието върху околната среда). Всеки материал, който би увеличил общото въздействие върху околната среда на определена макроикономика при рециклирането му следва да бъде отделен от потоците от материали, като се третира по такъв начин, че да не може да причини каквито и да са допълнителни вреди и да бъде съхраняван в safe sink.</p>
<p>Устойчивост</p>	<p>Устойчивост означава, че макроикономическата система, която създаваме, за да задоволява нашите потребности трябва да бъде способна да се развие в система, която ефективно да може да задоволява потребностите на бъдещите поколения. В дългосрочен план макроикономическите системи трябва да притежават капацитет да функционират без каквото и да е намаляване на природните ресурси.</p>
<p>Устойчиво потребление и производство</p>	<p>Един начин за превенция на отпадъците е да се способства устойчивото потребление и производство. Това обхваща минното дело и обработката на материали с ниско въздействие, едно по-чисто производство, екологичен дизайн и дълготрайни, пригодени за ремонт, ефективни, незамърсяващи продукти, изработени с малко материали и потребление, което задоволява потребностите при минимално количество материали, енергия и продукти.</p> <p>Много мерки за превенция на отпадъците се фокусират върху ранните фази на експлоатационния цикъл в случаите в които потоците от отпадъци и материали, както и въздействията върху околната среда, са най-големи. Не трябва да се забравя обаче, че промените във фазата на потреблението не засягат само въздействията върху околната среда в тази фаза, но също така засягат и въздействията върху околната среда на всички предходни и последващи фази. Ето защо е важно да се започне с разглеждането на всички фази от експлоатационния цикъл преди да се избере приоритетна целева област за програмата за превенция на отпадъците.</p> <p>Инструмент от решаващо значение за превенцията на отпадъците е насърчаването на един начин на живот, който се фокусира върху създаването на „щастие“ вместо фокусирането върху притежаването във възможно най-голяма степен.</p> <p>Устойчиво потребление е използването на стоки и услуги, които покриват основните нужди и подобряват качеството на живот като същевременно свеждат до минимум намаляването на природните ресурси,</p>

	оползотворяването на токсични материали и емисии от отпадъци и замърсители през целия експлоатационен цикъл така че потребностите на бъдещите поколения да не бъдат излагани на риск. (Норвежко министерство на околната среда, 1994 г.).
Екологична ефективност и екологична достатъчност	Екологична ефективност означава задоволяване на потребностите при минимално изразходване на природни ресурси и минимални въздействия върху околната среда. Един недостатък на концепцията за екологичната ефективност е, че често пъти предходните подобрения на ефективността не са довели до по-малко количество изходни материали (т.е., по-малко потребление на природни ресурси) а по-скоро до увеличено производство (т.е., до по-високо крайно потребление). За да се преодолее този ефект на рикошета, концепцията за екологична достатъчност е насочена също и към нивото на потребностите, които крайните потребители желаят да покрият. Чрез оказването на влияние върху моделите на потребление и начина на живот се постига едно високо качество на живот с минимално изразходване на природни ресурси и минимални въздействия върху околната среда.
Ефикасност и ефективност	Всяка мярка в програмата за превенция на отпадъците трябва да носи повече ползи, отколкото разходи. Също така, тя трябва да допринася за постигането на целите на програмата при по-ниски разходи в сравнение със съществуващата алтернатива.
Техническа осъществимост и икономическа жизнеспособност	Единствените жизнеспособни мерки са онези, които могат да бъдат въведени в условията на реалния живот и които обществото може да си позволи.
Прозрачност и участие	Държавите членки трябва да гарантират, че развитието на законодателството и политиката за отпадъците е напълно прозрачен процес, който е съобразен със съществуващите национални правила, регулиращи консултирането и ангажирането на гражданите и заинтересованите страни.
Предохранителен принцип	Програмите за превенция на отпадъците трябва да изпреварват проблемите, които могат да възникнат в бъдеще и да осигуряват подходящи решения. Винаги е по-евтино една щета да бъде предотвратена по ефикасен начин отколкото да бъде поправяна.
Принцип на близост до гражданите	Обикновено точката, в която въздействието върху околната среда може да бъде намалено най-ефикасно и най-ефективно е при източника на замърсяването.
Принцип „замърсителят плаща” и разширена отговорност на	Лицето или органът, причиняващ определено въздействие е отговорен за смекчаването на това

производителя	<p>въздействие, както и за понасянето на разходите.</p> <p>Във всеки случай, страната, която плаща за подобряване на системата трябва да бъде страната, която извлича полза от подобрението.</p> <p>Ситуации от типа „наемател - наемодател” се срещат често в нашата система. Например, ако определен наемодател инвестира в по-добра сградна изолация, той поема разходите, докато наемателят извлича ползите от по-ниската сметка за енергия.</p> <p>Една от основните задачи на програмите за превенция на отпадъците е да се преодолеят тези ситуации на колективна безотговорност и да бъдат създадени условия, при които замърсителят да плаща, а инвеститорът да „жъне плодовете”.</p> <p>Примери за конкретни начини за прилагане на принципа „замърсителят плаща”, включващи схеми за разширена отговорност на производителя са налозите върху замърсяващи продукти или задълженията за обратно изземване с допълнителното задължение за покриване на разходите за третиране на съответните отработени продукти (Ecologic, 2005 г.).</p>
---------------	--

10. Речник на техническите термини

Биологични отпадъци

Биологичните отпадъци са биоразградими отпадъци от паркове и градини, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от хранително-преработвателните предприятия.

Биоразградими отпадъци

Биоразградимите отпадъци са всички отпадъци, които подлежат на анаеробно или аеробно разграждане, от рода на хранителни или градински отпадъци, и хартия или картон.

Неконсолидирани (насипни) отпадъци

Големи отпадъци от рода на уреди, мебели, дървета и клони, които не могат да бъдат подложени на обичайните методи за обработване на комунално-битовите отпадъци.

Съвместно изгаряне

Съвместно изгаряне означава изгаряне, чиято основна цел е генериране на енергия или производство на материални продукти, и:

- което използва отпадъци като основно или допълнително гориво, или
- при което отпадъците се подлагат на термично третиране за целите на депонирането.

Събиране

Събиране означава събирането на отпадъци, включително предварителното сортиране и съхранение на отпадъците за целите на превозването им до съоръжение за третиране на отпадъци.

Разделно събиране е събиране, при което определен поток от отпадъци се отделя по вид и естество, така че да се улесни специфичното му третиране.

Отпадъци от строителство или разрушаване (Отпадъци от С/Р)

Отпадъците от строителство или разрушаване са отпадъци, съответстващи на кодовете, изброени в Раздел 17 на приложението към Решение на Комисията 2000/532/ЕО, с изключение на опасните отпадъци и естествено образуваните материали както е определено в категория 17 05 04.

Търговски отпадъци

Търговските отпадъци, известни също и като отпадъци от търговия на дребно, са отпадъчните материали с произход от предприятия за търговия на едро, административни сгради, магазини, училища, болници и държавни агенции.

Депониране

Депонирането е всяка операция, която не е оползотворяване, дори и когато подобна операция има като вторична последица използването на отпадъци като суровини или за енергия.

Бунище

Открит, нестопанисван, незаконен обект за депониране, използван вместо законно разрешено депо за отпадъци.

Оползотворяване за енергия

Енергията, произведена при изгарянето на отпадъци, която се оползотворява.

Зелени отпадъци

Вж. Биологични отпадъци

Опасни отпадъци

Опасни отпадъци са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, например, взривоопасни, токсични или инфекциозни.

Отпадъци от здравеопазването - (медицински, клинични, болнични отпадъци)

Всички твърди отпадъци, които се генерират при диагностицирането, лечението или имунизиранието на хора или животни, при свързаните с това изследвания или при производството или изпитването на биологични продукти.

Опасни битови отпадъци

Опасните битови отпадъци са онези фракции от битовите отпадъци, които попадат в обхвата на определението за опасни отпадъци.

Битови отпадъци

Битови отпадъци са отпадъците, генерирани от домакинствата.

Изгаряне

Изгарянето е термичното третиране на отпадъци със или без оползотворяване на генерираната при горенето топлина. Това включва изгаряне чрез оксидиране на отпадъци, както и други процеси на термично третиране от рода на пиролиза, газификация или плазмени процеси, до степента до която субстанциите, получени в резултат на третирането се подлагат на последващо изгаряне. Процесът на изгаряне на твърди отпадъци при контролирани условия, за да се намали тяхното тегло и обем и често за производство на енергия.

Промислени отпадъци

Отпадъци, получени в резултат на промишлени процеси, включително във фабрики и инсталации за третиране.

Инертни отпадъци

Инертните отпадъци са отпадъци, които не подлежат на никакви значими физични, химични или биологични трансформации. Инертните отпадъци не се разтварят, не горят и не реагират по друг физичен или химичен начин, не са биоразградими и не засягат неблагоприятно друга материя, с която влизат в контакт по начин, който би могъл да доведе до замърсяване на околната среда или да увреди човешкото здраве. Общото поведение при излужване и съдържание на замърсители на отпадъците и екотоксичността на лугата трябва да бъде незначителна и по-специално, да не застрашава качеството на повърхностните и/ или подземните води.

Депо за отпадъци / Санитарно депо за отпадъци

Депото за отпадъци е обект за депониране на отпадъци, в който отпадъците се депонират върху или в земята (т.е., под земята).

Санитарното депо за отпадъци е депо за отпадъци, което отговаря на стандартните спецификации, включително разумен избор на обекта, изчерпателна подготовка на обекта, надлежно управление и мониторинг на лугата и газовете, уплътняване, ежедневно и окончателно покриване, пълен контрол на достъпа и водене на отчетност.

Оползотворяване на материали

Оползотворяването на материалите е всяка операция по оползотворяване, с изключение на енергийно оползотворяване и преработване в материали, които могат да бъдат използвани като горива.

Комунално-битови отпадъци

Комунално-битовите отпадъци са отпадъци от домакинства и подобни на тях отпадъци. Подобни отпадъци се определят като отпадъци, които по своето естество и състав са сравними с битовите отпадъци, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство.

Органични отпадъци

Материали, които се извличат от растителни или животински източници и които по принцип могат да бъдат разградени от микроорганизми.

Опаковки

Опаковки означават всички продукти, изработени от каквито и да са материали от каквото и да е естество, които се използват за съдържане, предпазване, обработка, доставяне и представяне на стоки, от суровини до готови продукти, от производителя до ползвателя или потребителя.

Отпадъци от опаковки

Отпадъците от опаковки са всяка опаковка или опаковъчен материал, който попада в обхвата на определението за отпадъци, с изключение на производствените отпадъци.

Картон

Класове обемна хартия (Heavyweight grades of paper), обичайно използвани за опаковане на продукти от рода на кутии за зърнени храни.

Оползотворяване

Оползотворяването е всяка операция, главният резултат от която е, че отпадъците служат за полезна цел като заменят други материали, които иначе биха били използвани, за да се изпълни определена функция, или отпадъците, които са подготвени за изпълнение на тази функция, в съоръжението или в по-широкия контекст на икономиката.

Рециклиране

Рециклирането е третото ниво в йерархията на отпадъците. Това е всяка операция по оползотворяване, чрез която отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества, независимо дали по първоначалното им предназначение или за други цели. То включва преработването на органични материали, но не включва оползотворяване за енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за операции по обратна засипка.

Остатъчни отпадъци

Елементите от потока на битовите отпадъци, които остават след рециклиране или подходящи за компостиране материали, които са били отделени или отстранени.

Повторна употреба

Повторната употреба е вторият етап в йерархията на отпадъците. Повторната употреба е всяка операция, чрез която продукти или компоненти, които не са отпадъци се използват отново за същата цел, за която са били първоначално създадени.

Подготовката за повторна употреба влюбва операциите по проверка, почистване, или ремонтване с цел оползотворяване, чрез които продуктите или компонентите от продукти, които са се превърнали в отпадъци се подготвят, за да могат да бъдат използвани повторно без каквото и да е друго предварително обработване.

Третиране

Третирането означава операции по оползотворяване или депониране, включително предварителна подготовка за оползотворяване или депониране. Това включва физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортиране, които променят характеристиките на отпадъците с цел да намалят техния обем или опасно естество, да улеснят боравенето с тях или да способстват тяхното оползотворяване.

Управление на отпадъците

Управлението на отпадъците е събирането, транспортирането, оползотворяването и депонирането на отпадъците, включително надзора на подобни операции и последващите грижи за обектите за депониране, както и мерките, вземани в качеството на дилър или брокер.

Свеждане на отпадъците до минимум

Действие за предотвратяване на производството на отпадъци, за да се сведе до минимум или да се намали количеството на отпадъците, изискващи окончателно депониране. Свеждането на отпадъците до минимум спестява разходи за събиране и депониране и спомага за намаляване търсенето на суровини.

11. Литература

Abfallwirtschaftsgesetz (2002): Bundesgesetz der Republik Oesterreich, mit dem ein Bundesgesetz über eine nachhaltige Abfallwirtschaft erlassen und das Kraftfahrgesetz 1967 und das Immissionsschutzgesetz-Luft geändert wird. BGBl. I Nr. 102/2002.

http://bgbl.wzo.at/abc/print_pdf.aspx?file=2002/2002a102.pdf.

BIOIS - BIO Intelligence Services (2010) Guidelines on Отпадъци Prevention Programmes. European Commission, Brussels.
<http://ec.europa.eu/environment/waste/prevention/guidelines.htm>.

BMLFUW - Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (2006): Federal Waste Management Plan 2006. Vienna.

BMLFUW - Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (2008): Richtlinie für Ersatzbrennstoffe. Wien.

BMLFUW - Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (2007): MUT Masterplan Umwelttechnologie. Wien.

<http://www.umwelt.net.at/article/articleview/56024/1/18005>.

BMLFUW - Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (2011): Federal Waste Management Plan 2011. Vienna, www.bundesabfallwirtschaftsplan.at

BMVIT - Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie (2009): Haus der Zukunft - Statistik über die bisherigen Ergebnisse des Programms. Wien.
<http://www.hausderzukunft.at/statistik/index.htm>

DEFRA (2009): Sustainable clothing action plan. London. [Www.defra.gov.uk](http://www.defra.gov.uk).

Ecologic (2005): Beyer, P. & Kopytziok, N.: Abfallvermeidung und - Verwertung durch das Prinzip der Produzentenverantwortung. BMLFUW, Wien.

EEA - European Environment Agency (2007): Belgrade Report 2007 - Раздел 6: Sustainable Consumption and Production (SCP) and Waste Management. Copenhagen.

Eisenriegler S. (2010): Projekt R.U.S.Z. - Reparatur- und Servicezentrum Wien, <http://www.rusz.at>.

Estermann S. Kropiunik H. Horinek G. (2000), Umsetzung des Branchenkonzeptes Medizinische Abfälle, Schriftenreihe des Bundesministeriums fuer Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, Wien, Band 21/2000.

ETC-SCP - European Topic Center on Sustainable Consumption and Production (2009): Waste Factsheets. Copenhagen, 26.06.2009.
http://scp.eionet.europa.eu/facts/factsheets_waste/2009_edition/wastepreventio

EU-Waste-Framework-Directive: Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives. OJ L 312, 22.11.2008, p. 330 .

Huisman, H. (2006): Effects of waste policy on bioenergy in the Netherlands. SenterNovem. EUBIONET Workshop 2, 30.01.2006, Utrecht

Ibo - Österreichisches Institut für Baubiologie und Bauökologie (2009): Forschung. Wien, www.ibo.at/de/forschung/index.htm. Accessed on 20.07.2009.

Jackson, T. (2005): Motivating sustainable consumption. Sustainable Development Commission, Stirling, UK.

KEMI- Swedish Chemicals Agency (2007): Lead in articles - a government assignment reported by the Swedish Chemicals Agency and the Swedish Environmental Protection Agency. Report 5/07, Sundbyberg, Sweden.

Lebensministerium Pressestelle (2007): Durchschlagender Erfolg: 1 Million Quecksilber-Thermometer von den Konsumentinnen zurückgegeben - Apotheken bewältigen größte Umweltaktion Österreichs.

http://www.ots.at/presseaussendung.php7schlusseN0TS_20071107_OTS0128.

Neitsch, M. (2007): Wiederverwendung von Elektroaltgeräten Internationale Beispiele und österreichische Perspektiven. Proc. ÖWAV-Konferenz '„Elektroaltgeräte-Wiederverwendung - Chancen, Risiken, Herausforderungen', 14.11.2007, Wien

Norwegian Ministry of the Environment (1994): Brundtland, G. H.: Oslo Symposium on Sustainable Consumption. Oslo.

Norwegian Ministry of the Environment (2007): Amendment of regulations of 1 June 2004 No 922 relating to restrictions on the use of chemicals and other products hazardous to health and the environment (Product regulation), adopted by the Ministry of the Environment on 14 December 2007. Oslo.

ÖBRV - Österreichischer Baustoff Recycling Verband (2004): Richtlinie für Recyclingbaustoffe. BRV, Wien, 6. Auflage, Juni 2004.

Pladerer Ch. et al.: Massnahmen zur Abfallvermeidung bei Wiener Veranstaltungen. Oesterreichisches Oekologieinstitut, Wien, Maerz 2001.

Robert Koch-Institut (2007): Materialienband zur Kommissionsmitteilung „Amalgam“.

www.rki.de.

Stadt Graz (2010): Das Umwelt-Leitprogramm der Stadt Graz: ÖKOPROFIT®.Graz.

<http://www.oekostadt.graz.at/cms/ziel/1939202/DE/>

Umweltbundesamt & TU-Wien (2009): Reisinger, H.; Schöller, G.; Müller, B. & Obersteiner, E.: RUSCH - Ressourcenpotenzial und Umweltbelastung der Schwermetalle Cadmium, Blei und Quecksilber in Österreich. Umweltbundesamt Report Rep-0229. Klagenfurt, Vienna.

http://www.umweltbundesamt.at/publikationen/publikationssuche/publikationsdetail/?&pub_id=1798.

Umweltbundesamt (2005): Mayer, S. & Reisinger, H.: Konsensfindungsprozess zur Entwicklung einer Abfallvermeidungs- und -Verwertungsstrategie für den Bundes-Abfallwirtschaftsplan 2006. Umweltbundesamt Report REP-0008, Wien.
http://www.umweltbundesamt.at/fileadmin/site/publikationen/REPOO_08.pdf

Umweltbundesamt (2006): Abfallvermeidung und -Verwertung in Österreich, Materialienband zum Bundes-Abfallwirtschaftsplan 2006. REP-0018, Wien.

http://www.umweltbundesamt.at/fileadmin/site/publikationen/REPOO_18.pdf

Umweltbundesamt (2007): Reisinger, H. & Krammer, H.-J.: Weißbuch Abfallvermeidung und Verwertung in Österreich. Report REP-0083, Wien.

http://www.umweltbundesamt.at/fileadmin/site/publikationen/REPOO_83.pdf.

Verbundplan, IER-Stuttgart & Institute Jozef Stefan (1996): Integrated Resource Planning for the Rational Use of Energy in Slovenia. Klagenfurt.

Zipfel, R. (2008): Nachhaltigkeit massiv - Forschungsinitiative des Fachverbands 'Stein- und keramische Industrie'. Fachverband 'Stein- und keramische Industrie', Wien.